

**EĞİTİMİN YERELLEŞMESİ ARACILIĞIYLA YEREL BİRİMLERİN
TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE ETKİLERİ**

**BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

İlknur İLİMOĞLU

**EĞİTİM YÖNETİMİ VE PLANLANMASI DALINDA
YÜKSEK LİSANS DERECEŐİ İÇİN GEREKLİ ÇALIŞMALAR YERİNE
GETİRİLMİŞTİR**

AĞUSTOS 2014

Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün Onayı

Yrd .Doç. Dr. Sinem VATANARTIRAN

Enstitü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans derecesinde bir tez olarak gerekli çalışmaları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Yrd. Doç. Dr. Burçak Çağla GARİPAĞAOĞLU

Koordinatör

Okuduğumuz bu tezin Yüksek Lisans derecesinde bir tez olarak onaylanması, düşünçemize göre, amaç ve kalite olarak tamamen uygundur.

Yrd. Doç. Dr. Gülay DALGIÇ ERİN

Tez Danışmanı y.

Komite Üyeleri

Yrd. Doç. Dr. Nesrin ÖZDEMİR

jüri Başkanı

Yrd. Doç. Dr. Gülay DALGIÇ ERİN y.

Üye

Yrd. Doç. Dr. B. Çağla GARİPAĞAOĞLU

Üye

Bu tezdeki tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak elde edildiğini ve sunulduğunu; ayrıca bu kuralların ve ilkelerin gerektirdiği şekilde, bu çalışmadan kaynaklanmayan bütün atıfları yaptığımı beyan ederim.

Adı Soyadı: İlknur İLİMOĞLU

İmza:

ÖNSÖZ

Bu çalışmada, Eğitimin Yerelleşmesi Aracılığıyla Yerel Birimlerin Türk Eğitim Sistemine Etkilerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Türkiye’de başta eğitimciler olmak üzere, toplumun her kesiminden eğitim sisteminin sorunları ile ilgili sesler yükselmektedir. Merkezi otorite olan Milli Eğitim Bakanlığı, eğitimin her geçen gün artan sorunları karşısında çözüm üretmekte ve hedeflenen amaçlara ulaşmakta yetersiz kalmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı, mevcut bürokratik yapısını daha geniş bir katılım anlayışı ile yeniden yapılandırmalıdır. Milli Eğitim Bakanlığı, eğitim sisteminin yapısal sorunlarını tek başına çözmek yerine, toplumun da desteğini arkasına alarak günün getirdiği yeni sorunlara da etkin bir şekilde cevap verebilmelidir. Milli Eğitim Bakanlığı’nın merkezi yönetim olarak sunacağı maddi çözümlerin yanı sıra yerel birimlerin de sunacağı maddi ve manevi olanaklar ile kazandıracığı dinamizm de dikkate alınmalıdır.

Araştırma sürecinde; değerli katkıları ile destek olan danışmanım Yrd. Doç.Dr. Gülay DALGIÇ ERİN’e, görüşme ve seslerinin kaydedilmesini kabul ederek değerli fikirleri ile çalışmaya katılan eğitim müfettişlerine, öğretmen ve yöneticilere özverileri için teşekkür ederim.

İlknur İLİMOĞLU
20/08/2014

ÖZ

EĞİTİMİN YERELLEŞMESİ ARACILIĞIYLA YEREL BİRİMLERİN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE ETKİLERİ

İlimoğlu, İlknur

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi ve Planlaması Yüksek Lisans Programı

Tez Yöneticisi: Yrd. Doç. Dr. Gülay DALGIÇ ERİN

Ağustos 2014, (XI+96 sayfa)

Bu araştırmada, eğitimin yerelleşmesi aracılığıyla yerel birimlerin Türk Eğitim Sistemi'ne etkileri incelenmiştir. Devletlerin siyasal yapılarının eğitim yönetimlerine etkisi, iyi örneklerin birbirlerinde uygulanabilirliği ve bu kapsamda Türk Eğitim Sistemi'nin yanı sıra eğitimde yerelleşme modelini uygulayan değişik ülkelerden kimi örnek uygulamalar incelenmiştir.

Araştırmanın evreni Başkent Ankara olup, çalışma grubu Mamak, Sincan ve Yenimahalle İlçeleri Endüstri Meslek Liselerinde müdür, öğretmen ve eğitim müfettişlerinden oluşan on beş eğitimciden oluşturmuştur.

Bulgulara bakıldığında; eğitimin yerelleşmesi konusunda uygulamacılarda güçlü bir isteğin bulunduğu, bununla birlikte eğitimin yerelleşmesinin sakıncalarının da vurgulandığı görülmektedir. Özellikle yerel birimlerdeki yetkilerin kötüye kullanılması konusunda ülkemizde yaşanan kötü örneklerin endişe yarattığı gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitimde Yerelleşme, Eğitim Yönetimi, Federal Eğitim Sistemi, Adem-i Merkeziyetçilik, Yerel Birimler

ABSTRACT

LOCAL GOVERNING BODIES' INFLUENCES ON TURKISH EDUCATION SYSTEM VIA DECENTRALIZATION OF EDUCATION

İlimoğlu, İlknur

Master's Thesis, Master's Program in Educational Administration and Planning

Supervisor: Assist. Prof. Gülay DALGIÇ ERİN

August 2014, (96 pages)

Influence of states' political structures on administration of education, applicability of the best education examples to each other and analysis of Turkish Education System are studied in the thesis whose name is “ Local Governing Bodies' Influences on Turkish Education System via Decentralization of Education. ”

Central governments have the power on education over the whole country while some parts of the power are allocated to the local government in the federal states. Central government is responsible for administration of education because there is not allocation of state's power.

The Republic of Turkey is a unitary state whose Constitution's article 3 states that “ The Turkish State, with its territory and nation, is an indivisible entity.”

The Republic of Turkey as an unitary state and a few federal states, their education systems are examined comparatively in the thesis. Eventhough federal states are consisted of different states or landers, each state/ lander has her own education policy, which is supervised and coordinated by the federal government.

Vocational education/ training, tertiary education, cooperation between central and local governing bodies are successful parts regarding some of the federal states. On the other hand, e.g. immigrant families' children education level is one of the problematic area in respect of the German Education System.

Inefficiencies of the Turkish Education System are lack of equal opportunity, inadequate adult education and high number of the students taking the university entrance exam. Best practice of the Federal States' Education Systems such as vocational education/ training and orientation of the students based on their abilities by their teachers from the forth class of the Elementary School can be adaptable to the Turkish Education System.

Despite of currently global trend for decentralizing education sytems from central administration, each state's social, cultural, economical, political and historical conditions should be taken into consideration. Education policy could be suitable and efficient for changing conditions of daily life as long as education policy makers reflect the demands and will of thepublic.

Keywords: Decentralization of Education, Educational Administration, Federal Education System, Decentralization, Local Governing Bodies

İÇİNDEKİLER

İNTİHAL.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZ.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR	
LİSTESİ.....	xi
1.Bölüm:	
Giriş.....	1
1.1 Problem Durumu.....	3
1.2 Araştırmanın Amacı.....	3
1.3Araştırmanın Önemi.....	4
1.4 Sınırlama ve Sınırlandırmalar.....	4
1.5 Tanımlar	5
2.Bölüm: Alan Yazın Tarama.....	7
2.1Üniter ve Federal Devlet	7
2.1.1 Üniter Devlet ve Temel ilkeleri.....	7
2.1.1.1 Ülkenin Bölünmez Bütünlüğü.....	8
2.1.1.2 Milletın Bölünmez Bütünlüğü.....	8
2.1.1.3 Egemenliğin Bölünmez Bütünlüğü.....	8
2.1.2.Federal Devlet ve Temel İlkeleri.....	9
2.1.2.1 Siyasal İktidarın Bölünmesi.....	10
2.1.2.2 Federe Birimlerin Coğrafi Bölge veya Topluluk Esasına Göre Örgütlenmesi	11
2.1.2.3 Federe Birimlerin Ulusal Politikanın Belirlenmesine Katılması.....	12
2.2 Türk İdari Yapısı ve İşleyişi.....	13
2.2.1 Merkezden Yönetim.....	13
2.2.2 Yerinden Yönetim.....	14
2.2.3 Yerinden Yönetim Organları ve Eğitim Yönetimindeki Mevcut Görevleri.....	16

2.2.3.1 İl Özel Yönetimleri.....	16
2.2.3.2 Belediyeler.....	16
2.2.3.3 Köy Yönetimleri.....	17
2.3 Eğitimde Yerelleşme.....	19
2.3.1 Eğitimde Yerelleşmenin Nedenleri ve Faydaları.....	22
2.3.2 Eğitimin Yerelleşmesinin Sakıncaları.....	26
2.4 Eğitimde Yerelleşmenin Uygulandığı Örnek Ülkeler.....	29
2.4.1 Almanya’da Eğitim Yönetimi ve Yerelleşme.....	29
2.4.2 Fransa’da Eğitim Yönetimi ve Yerelleşme.....	33
2.4.3 İtalya’da Eğitim Yönetimi ve Yerelleşme.....	34
2.4.4 İspanya’da Eğitim Yönetimi ve Yerelleşme.....	35
2.4.5 Amerika Birleşik Devletleri’nde Eğitim Yönetimi ve Yerelleşme.....	36
2.4.6 Japonya’da Eğitim Yönetimi ve Yerelleşme.....	38
3. Bölüm: Yöntem.....	40
3.1 Araştırmanın Deseni	40
3.2 Çalışma Grubu.....	40
3.3 Veri Toplama Aracı.....	41
3.4 Verilerin Toplanması.....	42
3.5 Verilerin Analizi.....	42
3.6 Geçerlik.....	43
4. Bölüm Bulgular.....	45
4.1 Merkezi Yönetimin Eğitime Yansıyan Olumlu ve Olumsuz Yönleri.....	45
4.1.1 Merkezi Yönetimin Olumlu Yönleri.....	46
4.1.1.1 Devletin Yapısı ile İlgili Nedenler.....	46
4.1.1.2 Ekonomik Nedenler.....	48
4.1.1.3 Eğitim Sistemi ile İlgili Nedenler.....	49
4.1.1.4 Kişisel Nedenler.....	52
4.1.2 Merkezi Yönetimin Olumsuz Yönleri.....	52
4.1.2.1 Türkiye Coğrafyası ve Devletin Yapısına Bağlı Nedenler....	52
4.1.2.2 Ekonomik Nedenler.....	53
4.1.2.3 Eğitim Sistemi ile İlgili Nedenler.....	56
4.1.2.4 Kişisel Nedenler.....	61
4.2 Yerel Otoritelerle İşbirliği.....	62

4.2.1 İşbirliği Yapılan Birim ve Kurumlar	63
4.2.2 İşbirliğini Etkileyen Objektif Faktörler.....	65
4.2.3 İşbirliğini Etkileyen Subjektif Faktörler.....	69
4.3 Türkiye Şartlarında Yerinden Yönetim Uygulamalarının Olası Sonuçları.....	69
4.3.1 Yetki ve Sorumluluk Açısından.....	69
4.3.2 Ekonomik Açıdan.....	73
4.3.3 Objektif Açıdan.....	74
4.3.4 Subjektif Açıdan.....	77
4.4 Eğitimde Yerelleşmeye Dair Uygulamalar.....	78
5. Bölüm: Tartışma, Sonuç ve Öneriler.....	84
5.1 Tartışma.....	84
5.2 Sonuç.....	91
5.3 Öneriler.....	95
5.3.1 Eğitimcilere Yönelik Öneriler.....	95
5.3.2 Politika Yapıcılara Yönelik Öneriler.....	95
5.3.3 Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	95
KAYNAKÇA.....	97
EKLER	
A. Temalandırma Listesi.....	104
B. Katılımcılar İçin Davet Mektubu.....	111
C. Özgeçmiş.....	112
D. Summary.....	113

KISALTMALAR LİSTESİ

A.B.	Avrupa Birliği
A.B.D.	Amerika Birleşik Devletleri
Bkz.	Bakınız
G.Kore	Güney Kore
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
NGO	Nongovernmental Organisation
MEC	İspanya Milli Eğitim ve Bilim Bakanlığı
M	Müdür
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
Mf	Eğitim Müfettişi
Ö	Öğretmen
TKY	Toplam Kalite Yönetimi
TODAİE	Türkiye Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
UEEM	Uluslararası Eğitim ve Enformasyon Merkezi
USA	United States of America

1. Bölüm: Giriş

Yaşadığımız yüzyılda ülkeler eğitim sistemlerini sorgulamakta ve yeni arayışlar içerisine girmektedirler. Türk Eğitim Sistemi de bu arayış sürecinde yerini almıştır. Çağın gereksinimlerine uygun gerçek bir eğitim reformu öncelikli konudur. Eğitim sistemimizin sorunları toplumsal, kültürel, yönetsel ve politik gelişmelerle doğrudan ilgilidir. Bir ülkede uygulanan eğitim ile ülkelerin içinde bulunduğu ekonomik gelişmişlikleri ve demokrasisi arasında doğrudan bağlantı vardır. Gerçekte günümüzde yoksullukla mücadelenin ve sınıf atlamanın en elverişli aracı olan eğitim, günümüzde bu işlevini yitirmek üzere olup parası olanın ulaşabildiği bir kurum haline getirilmiştir.

Bu araştırmada eğitimde yerleşmeyi ortaya çıkaran gereksinimler, Türk Eğitim Sisteminin içinde bulunduğu sorunların aşılmasında yerel birimlerin seferber edilmesi, sorunların çözülmesinde yerel birimlerin katkıları yanı sıra, eğitimde yerleşmenin olası sakıncaları araştırılmıştır.

Eğitim yönetiminin merkeziyetçi olduğu ülkelerden birisi de Türkiye'dir. Merkezi otorite olan Milli Eğitim Bakanlığı ilerleyen zamanla birlikte devasa bir örgüt haline gelmiştir. Sistemin aşırı merkeziyetçi yapısı istenilen hedefleri gerçekleştirmekte yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle eğitim sisteminin bir bütün olarak gözden geçirilmesi gerekmektedir. Zaman içerisinde M.E.B. teşkilat yapısında düzenlemeler yapılmış, atama yetkisinin il milli eğitim müdürlüklerine bırakılması gibi yetki paylaşımı denemeleri hüsrarla sonuçlanarak geri alınmıştır. Yerleşmeye ilişkin yapılan kimi düzenlemeler M.E.B.'in sırtındaki ağır yükü hafifletememiştir.

Ülkemizde bürokratik yapının hakim olduğu kuruluş içinde oluşturulan ve yürürlüğe konulan kuralların, politikaların ve hiyerarşi sıra dizininin eğitim kurumlarının görevlerini layıkı ile yerine getirmesini engellediği de ifade olunabilir. Bu engelin aşılması için kurumların üstlendikleri hizmetleri kendi inisiyatiflerinde yürütebilmeleri gerekir. Yetkilerin merkezi yönetimde toplanması ve kararların en üst seviyede alınması yürütmeyi geciktirmekte, eğitim hizmetlerini de aksatmaktadır. Ayrıca eğitimle ilgili bakanın politikacı olması, kamu kaynaklarının

kullanılmasında öncelikle kamu yararının zaman zaman göz ardı edilmesine de yol açabilmektedir.

Ülkelerin eğitim sistemleri, siyasal yapıları ile yakından ilgilidir. Bu bağlamda ülkelerin eğitim sistemleri incelenirken başlıca siyasal yapılar olarak üniter ve federal devlet yapılarının incelenmesi konuya ışık tutabilecektir. Ülkemizin de dahil olduğu üniter devlet sistemi kendi eğitim sistemini oluşturmuştur. Bir sistemin kuvvetli yanları ile eksiklikleri diğer sistemlerle karşılaştırılarak anlaşılabilir. Bu nedenle üniter devlet sistemi dışındaki federal devlet yapısına sahip devletlerin eğitim sistemleri eğitimin başlıca sorunlarına farklı bakış açıları ve cevaplar verebilir.

Eğitim yönetimi de kamu yönetimi gibi her ülkede merkezden ve yerinden yönetim olarak en az iki otorite arasında paylaşılmaktadır. Son dönemdeki gelişmelerle hizmetin vatandaşın ayağına götürülmesi ağırlık kazanmıştır. Bilişim alanındaki gelişmelerle vatandaş ülkenin her yerinde aynı kalitede hizmet istemektedir. Diğer taraftan demokratikleşme taleplerinin artması ile yerel yönetimlerin güçlendirilmesi düşüncesi giderek artan şekilde ifade edilmiş, eğitim hizmetlerinde de yerel yönetimler söz sahibi olmak istemiştir (Bucak, 2000).

Ülkemizin coğrafi büyüklüğü ve bölgeler arasındaki sosyo-ekonomik farklılıklar dikkate alındığında tüm kamu hizmetlerinin bir merkezden yürütülmesine eleştiriler getirilmektedir. Siyasal ve bilimsel ortamlarda merkezden yerel yönetimlere yetki, görev ve kaynak aktarımını içeren reformların yapılmasının gerekliliği ifade olunmaktadır (Pektaş, 2003).

Yerel yönetimler çağdaş yönetim sistemlerinin vazgeçilmez öğeleridir. Yerel yönetimlerin oluşumunda yerel özgürlük, hizmetlerde etkinlik ve demokrasinin sağlanması olarak üç temel amaç vardır. Ancak ülkemizde mevcut uygulamada merkezi yönetimin üstünlüğü nedeniyle bu amaçlara ulaşılamamıştır.

“Aynı zamanda eğitim yöneticisinin, eğitim programlarını, öğrenci işlerini, iş gören hizmetlerini, bütçe işlerini ve okulun genel hizmetlerini, okullun örgütsel ve eğitsel amaçlarını etkili bir şekilde yönetecek düzeyde olması gerekmektedir” (Başaran, 2000, s. 84).

Türk Eğitim Sisteminde, yıllardır merkezi yönetim anlayışının ortaya çıkardığı sorunlar yoğun bir tartışma konusu olmaktadır. Yerinde yapılabilecek birçok basit iş, merkezi otorite olan M.E.B.'dan onay beklemekte ve yoğun bürokrasi içerisinde kaybolup gitmektedir.

Ülkemizde eğitim ile ilgili tüm kararların merkezden alınması, işlerin ağır ve gerekli etkilikte gerçekleşmesini engellemektedir. Bu nedenle yapılan araştırmalar sonucunda diğer ülkelerde olduğu gibi yetkilerin bir kısmının yerel yönetimlere verilmesi, kararların alınmasında, uygulanmasında ve takibinde kolaylık ve etkililik sağlayacağı düşünülmektedir (Altınış, 2005). Eğitimde yerelleşme, eğitimin bütün taraflarının eğitime geniş bir katılım sağlayarak, eğitim politikalarının oluşturulmasında söz sahibi olacağı düşünülmektedir.

1.1 Problem Durumu

Araştırmanın ana problem cümlesi şu şekilde ifade edilebilir; eğitimin yerelleşmesi aracılığıyla yerel birimlerin Türk Eğitim Sistemine olası etkileri/katkıları neler olacaktır?

Çalışmanın ana amacı olan üniter ve federal devlet biçimlerinden yola çıkarak, yerel birimlerin Türk Eğitim Sistemine olumlu katkılarının nasıl sağlanabileceğini belirlemek üzere araştırmada aşağıdaki üç alt probleme cevap aranmaktadır:

1. Yerel otorite olarak kabul edilen kurumlar hangileridir?
2. Yerel ve merkezden yönetim sistemlerinin kendi yapıları içinde bulunabilecek olumlu ve olumsuz halleri neler olabilir?
3. Türk Eğitim Sisteminde merkezi otorite olan Milli Eğitim Bakanlığı'nın daha etkin ve verimli olabilmesi için yerel otoritelerle işbirliği hangi alanlarda ve nasıl artırılabilir?

1.2 Araştırmanın Amacı

Çalışmanın ana amacı; üniter ve federal devlet biçimlerinden yola çıkarak, eğitimin yerelleşmesi aracılığıyla yerel birimlerin Türk Eğitim Sistemine olası etkileri/katkıları neler olacağı konusunda okul müdürü, öğretmen ve eğitim

denetmeni olarak belirlenen on beş katılımcının genel olarak görüşlerini ortaya çıkarmak, böylece uygulamacıların eğitimin yerelleşmesinin Türkiye’de kabul edilebilirliği konusundaki yaklaşımlarına ışık tutmaktır.

Günümüzde ülkelerin çoğunluğu eğitim sistemlerini gözden geçirme gereğini duymaktadır. Bu nedenle kalkınmasını sağlamış ülkelerin eğitim sistemlerini yakından incelemek, eğitimle ilgili yeni düzenlemeler yapılırken daha da önem kazanmaktadır.

Çağın gerekleri, eğitimi ve eğitimcileri yeni arayışlara yöneltmiştir. Türk Eğitim Sistemi’nde yapılan müfredat değişimleri vb. değişiklikler sorunları çözmeye yetmemektedir. Merkeziyetçi bir yapıya sahip sistem ağır ve hantal işlemektedir. Yapılanma dikeydir. Eğitimle ilgili tüm düzenlemeler Milli Eğitim Bakanlığı (M.E.B.) tarafından yapılmakta, tüm yetkiler M.E.B.’de toplanmaktadır.

Sıralanan nedenlerle çalışmada, Avrupa’nın gelişmiş ülkelerinden biri olarak Alman Eğitim Sistemi incelenmiş ve karşılaştırılmıştır.

Ülkemizin de içinde yer aldığı üniter yapıların eğitimin yönetiminde karşılaştığı sorunlara eğitimin yerelleşmesi aracılığı ile çözüm bulma olanağı var mıdır? Özellikle yoğun bir Türk nüfusunun yaşadığı Almanya’da eyalet yönetimlerinin eğitimin yerelleşmesinde başarılı örnekleri Türk Eğitim Sistemine de uyarlanabilir mi?

Yukarıda sorulan sorulara cevaplar aramak ve Türk Eğitim yönetiminin nasıl daha iyiye götürebileceği konusunda cevaplar bulmak araştırmanın amacıdır.

1.3 Araştırmanın Önemi

Ülkelerin eğitim sistemleri siyasal yapıları ile yakından ilgilidir. Bu bağlamda ülkelerin eğitim sistemleri incelenirken başlıca siyasal yapılar olarak üniter ve federal devlet yapılarının incelenmesi konuya ışık tutabilecektir.

Ülkemizin de dâhil olduğu üniter devlet sistemi kendi eğitim sistemini oluşturmuştur. Bir sistemin kuvvetli yanları ile eksiklikleri diğer sistemlerle karşılaştırılarak anlaşılabilir. Bu nedenle üniter devlet sistemi dışındaki federal devlet

yapısına sahip devletlerin eğitim sistemleri, eğitimin başlıca sorunlarına farklı bakış açıları ve verilecek cevaplar bakımından önem taşıyacaktır.

Ülkemizin eğitim yönetiminde merkezi otorite olarak Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve politikalarının ağır bir yönlendirme ve etkisi vardır. Bununla birlikte, ülkemiz de diğer eğitim sistemlerinin zamanla karşılaştığı sorunlardan nasibini almakta ve çağa uygun, kaliteli eğitimin nasıl olması gerektiği konusunda sorularla karşılaşmaktadır.

Yerel birimler kendi ihtiyaçlarını belirlemekte ve gidermekte, hantallaşmış ve bürokrasiye gömülmüş yapılara göre daha çabuk, etkin ve eğitimin gerçekleri ile örtüşen çözümler sunabilir. Tezim bu açıdan ilerde yapılacak çalışmalara ışık tutabilecek ve Türk Eğitim yönetiminin iyileşmesine ilişkin çalışmalara katkı sağlayacaktır.

1.4 Sınırlama ve sınırlandırmalar

Araştırma aşağıdaki sınırlama ve sınırlandırmalar göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmiştir:

1. Okul müdürleri, öğretmenler ve eğitim müfettişlerinin görüşleri gerçek görüşleridir.
2. Okul müdürleri, öğretmenler ve eğitim müfettişlerinin görüşleri var olan durumu yansıtmaktadır.
3. Araştırma 2013–2014 Eğitim-Öğretim yılında Ankara İl ve ilçelerinde bulunan Endüstri Meslek Liselerinde görevli okul müdürleri, öğretmenler ve eğitim müfettişleri ile sınırlıdır.
4. Stajyer ve ücretli öğretmenler araştırma kapsamına alınmamıştır.

1.5 Tanımlar

Araştırmada çok sık kullanılan kavramlardan bazıları ile çalışma değişkenlerinin tanımları aşağıda verilmiştir.

Yerinden yönetim: Yönetim biliminde “adem-i merkeziyet” olarak bilinen siyasal bir kavram olup kamu hizmetlerinin belli bölümlerinin devletin dışında, başka kamu kuruluşlarınca yürütülmesine denilmektedir.

Yerel yönetici: Yerinden yönetim kuruluşlarına başkanlık eden kişiye denir.

Okul yöneticisi: Resmi ve özel okullarda ders okutmanın yanında kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, program ve emirlere uygun olarak görevlerini yürütmeye, okulu düzene koymaya ve denetlemeye yetkili olan kişidir.

Yerelleşme: Merkezi yönetimin bazı görevlerini, yerel yöneticilerin karar mekanizması olarak üstlenmesidir (Taşçı, 2008).

2.Bölüm: Alan Yazın Tarama

Bu bölümde; başlıca devlet yapıları olarak üniter devlet, Türk İdari Yapısı ve işleyişi, yerelleşme kavramının tanımı, kuramları, nedenleri, eğitimde yerelleşmenin faydaları ve sakıncaları yanı sıra, eğitimde yerelleşme konusunda çeşitli ülkelerin eğitim sistemleri hakkında literatür çalışmalarına yer verilmiştir.

2.1 Üniter ve Federal Devlet

Anayasa hukukunun genel teorisine göre devlet şekilleri üniter devlet ve karma devlet olarak ikiye ayrılmaktadır. Karma devlet olarak da, konfederal ve federal devletler kabul edilmektedir.

2.1.1 Üniter Devlet ve temel ilkeleri. Devleti oluşturan unsurlar ülke (toprak parçası), millet, egemenlik ve birlikte yaşamak arzusu olarak kabul edildiğinden üniter devlette tek ülke, tek millet ve tek egemenlik vardır. Üniter devleti oluşturan unsurların bölünmez olduğu kabul edilir. Üniter devlete “tek yapılı devlet” de denilmektedir.

Üniter devlette hukuk ve yasa birliğinin yanı sıra yasama, yürütme ve yargılama birliği de vardır. Üniter Devletin temel ilkeleri aşağıda ifade olunmuştur.

2.1.1.1 Ülkenin bölünmez bütünlüğü. Ülke (toprak parçası), devletin en önemli unsurlarından biridir. Ülkesi olmayan bir devlet düşünülemez. Ülke, bir insan topluluğunun üzerinde yerleşmiş olduğu maddi çevre olarak tanımlanmaktadır (Akipek, 1965).

Türkiye Cumhuriyeti (T.C.) Anayasası'nın 3. maddesine göre; “Türkiye Devleti... bölünmez bir bütündür.” Bu ifade ile Türkiye Cumhuriyeti Ülkesi'nin bölünmez bütünlüğü ortaya konmaktadır.

Ülkenin bölünmez bütünlüğünün doğal sonucu olarak, Ülkenin bir parçası yabancı bir devlete verilemez. Devletin ülkesini oluşturan toprakların devletten ayrılma hakkı yoktur. Diğer taraftan; üniter devlet de birden fazla coğrafi bölüme

ayrılabilir. Bununla birlikte bu bölünme coğrafi temelli olup, bölgelerin ayrı bir egemenlik hakları yoktur.

Devletin bölünmez bütünlüğü siyasal yapı olarak üniter devleti gerektirmekte ve federalizmi de yasaklamaktadır. Nitekim üniter devletlerin anayasalarının giriş bölümünde bu durum açıkça vurgulanmakta ve devletin temel niteliğini belirleyen hükümlerin değiştirilemeyeceği ifade olunmaktadır. T.C. Anayasası'nın 4. maddesinde de değiştirilemeyecek hükümler arasında 3. maddede ifade olunan ‘ülkenin bölünmez bütünlüğü’ belirtilmektedir.

2.1.1.2 Milletın bölünmez bütünlüğü. Devletin kurucu unsurlarından biri de millettir. Millet, devletin ülkesi üzerinde yaşayan ve devletin egemenliğine tabi olan insan topluluğu olarak tanımlanmaktadır. Devletin insan unsuru millettten oluşmaktadır.

T.C. Anayasası'nın 3. maddesinde ‘‘Türkiye Devleti... Milleti ile bölünmez bir bütündür’’ ifadesi ile insan unsurunun devletin kuruluşundaki önemi vurgulanmıştır.

Milletin bölünmez bütünlüğü ilkesi, milleti oluşturan insanlar arasında herhangi bir ayırım yapılmasını da engeller. Dil, din, etnik grup bakımından insanlar arasında ayırım yapılmadan aynı egemenliğe tabi olmaları sağlanmıştır.

Anayasalarda yer alan; ‘kanun önünde eşitlik’ ilkesi de milletin bölünmez bütünlüğü ilkesinin doğal bir sonucu olup, Anayasamızın 10. maddesinde kendisini ifade etmiştir.

2.1.1.3 Egemenliğin bölünmez bütünlüğü. Üniter devletin diğeri bir kurucu unsuru da egemenliğin bölünmezliği ilkesidir. Egemenliğin bölünmezliğinden dolaydır ki; devleti oluşturan belirli bir toprak parçası (ülke ve insan topluluğu (millet) üzerinde tek bir egemenlik geçerli olmaktadır. Egemenliğin bölünmesi halinde devletin üniter yapısından da bahsedilemez.

T.C. Anayasası'nın 6. maddesinde de ‘Egemenliğin kayıtsız şartsız Millete ait olduğu... egemenliğin kullanılmasının hiç bir surette hiç bir kişiye, zümreye veya

sınıfa bırakılmayacağı ve hiç bir kimse veya organın kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisini kullanamayacağı” ifade olunmuştur.

Devletin tek yapılı olup olmaması aslında bir siyasi tercih sorunu olup, anayasayı yapan kurucu güç tarafından düzenlenir. Ama kurucu güç, bu konuda tamamen serbest ya da takdiri bir yetkiye sahip değildirler. Çünkü tarihi, sosyal, ekonomik, coğrafi ve kültürel etkenler bir devletin tek yapılı olup olamayacağını belirler. (Teziç, 2007, s.125)

2.1.2 Federal Devlet ve temel ilkeleri. Sosyal bilimler alanında birçok kavramda olduğu gibi federal devletin tanımı konusunda da önemli görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Latince “foedus” sözcüğünden gelen federal sözcüğü anlaşma, sözleşme anlamındadır. En basit anlamı ile federalizm, çeşitli grupların işbirliği yapmak üzere bir araya gelmelerini ifade eder. Federalizm Uygun’a göre: “Bir ulus devlet modeli olarak siyasal iktidarın biri ulusal, diğerleri ulus altı ölçekte kurulan çok sayıda iktidar merkezi arasında bölündüğü ve ulus altı birimlerin ulusal karara alma sürecine katıldıkları bir siyasal örgütlenme biçimidir”(Uygun, 2002, s. 416).

Federal devletin tanımlanması bakımından karşılaşılan en önemli güçlüklerden biri, kendilerini federal olarak tanımlayan devletlerin çok farklı anayasalara, siyasal kurumlara, gelenek ve uygulamalara sahip olmalarıdır. Genellikle federal devlet olarak kabul gören dört ülke; A.B.D., İsviçre, Kanada ve Avustralya’dır. Federal devlet iki farklı yönetim alanından oluşur. Bu iki yönetim alanında yetkilerini doğrudan halktan alan çok sayıda iktidar merkezi vardır. Birinci yönetim alanı ulusal ölçekte kurulmuştur. Burada “Genel Yönetim”, “Ulusal Yönetim” veya “Merkezi Yönetim” olarak da adlandırılan federal yönetim faaliyette bulunur. Federal yönetimin yetki alanı, ülkenin tamamını ve yurttaşların bütünü kapsar. İkinci yönetim alanı, ulus altı ölçekte örgütlenmiştir. Bu alanda faaliyet gösteren yönetimler de “ eyalet yönetimleri”, “ bölgesel yönetimler “ gibi adlarla anılan federe yönetimlerdir. Federe yönetimlerin yetki alanı ülkenin belirli bölgeleri veya yurttaşların belirli bir kısmı ile sınırlıdır.

Türkçe’ de, genellikle federal yönetim (federal government) için “federal devlet“ veya “merkezi devlet“; federe yönetimler (states, cantons, lander, provences) için “federe devlet“ veya “üye devlet“ terimleri kullanılmaktadır... Federasyonlarda devlet özelliği tek başına ne federal ne de federe yönetimlerde vardır. Devlet federal ve federe yönetimlerin birlikteliğinden oluşan siyasal örgütün niteliğidir. (Uygun, 2002, s. 17)

2.1.2.1 Siyasal iktidarın bölünmesi. Federal devletin herkes tarafından kabul edilen temel özelliklerinden biri, iktidarın iki yönetim arasında bölünmesidir. Federal sistemde devlet fonksiyonları üniter devletten farklı olarak tek bir merkezden yürütülmeyip, oluşturulan iki yönetim arasında bölüştürülür. Yönetim alanlarından biri içerdiği yetkilerin niteliği bakımından ülkenin insan ve toprak öğelerini kapsayacak şekilde genel veya ulusaldır. Yetkilerini bu alanda kullanan yönetim, federal yönetim olarak adlandırılır.

En az iki ya da daha çok sayıdaki yönetim birimlerinin yetkileri genel veya ulusal olmayıp, ülkenin ve/veya toprak öğeleri bakımından sınırlıdır. Yetkilerini ülke içinde belirli coğrafi bölgeler veya sosyal gruplar bakımından kullanan bu yönetimler federe yönetimler olarak adlandırılır.

Federal devlette yasama, yürütme ve yargı fonksiyonlarını yerine getirecek organlar hem ulusal, hem de ulus altı ölçekte kurulmuştur.

Federal devlette kamusal faaliyetler iki ayrı alanda kümelenirler. Dış ilişkiler, ulusal savunma, merkez bankası işlemleri gibi bir kısım faaliyetler, niteliği gereği ulusun ve ülkenin bütününe ilgilendirdiği için ulusal ölçekte yürütülür. Eğitim, sağlık, kültür gibi diğer faaliyetler ulus altı (federe) birimlerde, her birimin özgün koşullarına göre farklı şekillerde yerine getirilir. Ulusal nitelikteki faaliyetleri, yetkilerini ulusun ve ülkenin tamamı üzerinde kullanabilen federal yönetim yürütür. Diğer faaliyetler ise, ulus altı birimlerde kurulan federe yönetimler tarafından gerçekleştirilir.

Böylece, federal devlette, içerdikleri kamusal faaliyetler bakımından birbirinden farklılaşan iki yönetim alanı bulunur. Her iki yönetim alanında, kamusal

faaliyetler ikinci bir bölünmeye tabi tutulur. Kuvvetler ayrılığı ilkesi gereği faaliyetlerin bir kısmı yasama, bir kısmı yürütme, diğer bir kısmı da yargı organları tarafından yerine getirilir.

“Federal devlette, ulusal ölçekte ve ulus altı ölçekte kurulan yönetimler hukuki bakımdan eşittirler. Buna karşılık, üniter devlette merkezi yönetim özerk yönetimlerden üstündür. Özerk yönetimler yetkilerini merkezi yönetimden alırlar” (Uygun, 2002, s.158).

“Uluslararası hukuk bakımından federal devleti oluşturan siyasal birimler egemen devlet statüsünde değildirler. Egemen olan, federal ve federe yönetimlerden oluşan bütün, yani federal devlettir” (Uygun, 2000, s.201).

Alman Anayasası’na göre, federal yönetimin sınırlı ve sayılı olan yetkileri dışında kalan tüm yetkileri federe yönetimler (Lander) kullanır. Federal yönetim, anayasada kendisine tahsis edilen alanların dışında ortak yetki alanı içinde 23 başlık halinde düzenlenen çok sayıda faaliyet bakımından da yetkilidir.

Almanya bakımından yetki bölüşümünün bir panoramasını çizebilmek için, federal yönetimin değil, federe yönetimlerin yetkilerini sıralamak daha gerçekçi olacaktır. Genel yetki kuralı federe birimlere tanınmakla birlikte günümüzde Alman Eyaletleri yalnızca; kültürel konular (üniversite altı eğitimin kontrolü dahil), asayişin sağlanması, yerel yönetimler ve eyalet mahkemeleri olarak sıralanabilir.

“Almanya’da federal yönetim, neredeyse bütün önemli alanlarda politikayı belirler, fakat yalnızca birkaç alanda onları yürütür. İsviçre’de olduğu gibi Almanya’da da federal yasalar büyük ölçüde eyaletler tarafından uygulanır... Alman Eyaletleri çeşitli mekanizmalar aracılığıyla federal politikaların oluşturulmasında etkin rol oynarlar ” (Uygun, 2002, s.390).

2.1.2.2 Federe birimlerin coğrafi bölge veya topluluk esasına göre örgütlenmesi. Federal devletlerde federe birimler, coğrafi bölge veya topluluk esasına göre oluşturulurlar. Federe birimlerin sayısı ülkeden ülkeye değişir.

Bu güne kadar kurulan federal devletlerin çoğunluğu coğrafi bölge esasına dayanan federe birimlerden oluşmuşlardır. Yersellik ilkesine göre, federe

birimler birbirlerinden ekonomik çıkarları, tarihleri, sosyal ve siyasal kurumları, ırk, milliyet, dil ve din kökenleri gibi yönlerden farklılaşan coğrafi birimlerdir. Hangi nedenlerle ortaya çıkmış olursa olsun, önemli olan sosyal yapıdaki farklılıkların belirli bölgelerde kümelenmesidir. Federal devlette, anayasal yetki bölüşümü, federal yönetim ile federe birim statüsü verilen coğrafi bölgeler esas alınarak gerçekleştirilir. (Uygun, 2002, s. 306)

Federal devletler karşılaştırıldığında Kıbrıs Cumhuriyeti ve Belçika'nın topluluk esasına göre kurulan federal devletler oldukları anlaşılmaktadır.

Kamusal faaliyetler ülkenin toprak ögesi değil, fakat nüfus ögesi göz önüne alınarak iki yönetim alanı arasında bölünebilir. Bu durumda federal yönetimin yetkisi ülkenin bütün yurttaşlarını kapsadığı halde, federe yönetimler sadece, ülkenin neresinde yaşadıkları önem taşımaksızın, belirli sosyal gruplar bakımından yetkili olacaklardır. Bu topluluk esasına dayanan federalizmdir. (Uygun 2002, s.316)

2.1.2.3 Federe birimlerin ulusal politikanın belirlenmesine katılımı.

Federalizm, yalnızca siyasal iktidarın iki yönetim alanı arasında bölündüğü bir sistem değildir. İktidarın bölünmesinin yanı sıra, federe birimlerin federal yönetimin işleyişine katılmaları ve bu yolla ulusal politikaların belirlenmesinde rol sahibi olmaları temel bir özelliktir. Federal bir anayasa, iki yönetim alanında oluşturulan iktidar merkezlerinin eşitlik ve bağımsızlıklarını güvence altına aldığı kadar, ulus altı birimlerin ulusal alanda temsil edilmesini de güvenceye bağlar.

“Federe birimlerin ulusal politikanın belirlenmesine katılımını kurumsallaştıran en yaygın düzenlemelerden biri, federal parlamentonun iki meclisli olmasıdır. Meclislerden birinci meclis bütün halkı temsil eder. İkinci meclis olarak adlandırılan federal parlamentonun diğer kanadı, federe birimleri temsil eder ” (Uygun, 2002, 372).

İki meclisli siyasal yapı, federal demokrasinin öngördüğü ulus ve ulus altı birimlerde oluşan çoğunluk iradelerinin birleştirilmesi işlevini iyi bir şekilde görebilir.

Federe birimlerin federal yürütme organında temsili ve anayasa değişikliği prosedürü federe birimlerin ulusal politikanın belirlenmesine katılmaları bakımından önemli katkılar sağlamaktadır.

2.2 Türk İdari Yapısı ve İşleyişi

Türkiye'nin yönetsel yapısı, 1982 Anayasasınının 123. maddesinde, yönetimkuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenlendiği şeklinde belirtilmiştir. Kanuni düzenlemelere göre yönetsel teşkilat merkezden yönetim ve yerinden yönetim olmak üzere ikiye ayrılır.

2.2.1 Merkezden yönetim. Merkezden yönetim, yönetsel hizmetlerin merkezde toplanması ve bu hizmetlerin merkez ve merkez hiyerarşik yapısı içindeki kuruluşlar tarafından yürütülmesidir (Türkiye Kamu-Sen, 2004).

“Bir devletin, ülkesi içindeki bütün kamu hizmetlerinin tek elde(n) ve başkentadı verilen devlet tüzel kişiliğinde birleşmesine merkezden yönetim ilkesi denir” (Dikici, 2004, s.219).

Ülkemizde yürütme yetkisi 1982 Anayasası'nın 8. maddesine göre cumhurbaşkanı ve bakanlar kuruluna aittir (Bozan, 2002). Hizmetlerin sunulması için gerekli yetkiler devlet merkezindeki yönetim tarafından kullanılmakta, tüm kararlar devlet tüzel kişiliği adına alınmakta (Türkiye Kamu-Sen, 2004), hizmetlerin yürütülmesinde kullanılacak mali kaynaklar merkez tarafından idare edilmektedir.

“Böylelikle, sorumluluk tamamen bu sınırlı sayıdaki yetkililere ait olmaktadır”(Dikici, 2004, s. 219). Yürütme organını oluşturan merkez teşkilatı, cumhurbaşkanı, başbakan ve bakanlar kurulu, bakanlıklar ve yardımcı kuruluşlardan teşekkül etmektedir.

“Merkez yönetimin üstlendiği hizmetler, merkezde ve taşrada merkeze ait görevlilerce yürütülmektedir” (Gözübüyük, 2002, s.36).

Yönetmelik hizmetlerin tüm ülke düzeyinde yürütülmesini sağlayan merkezdeki yetkililere hiyerarşik bir bağ ile bağlı olan birde taşra teşkilatı bulunmaktadır. Taşrateşkilatı il (vali), ilçe (kaymakam) ve bucak (bucak müdürü) yönetimlerine (Dikici, 2004) ve bölgesel kuruluşlara ayrılmaktadır.

“Tüm hizmetlerin tek elden yürütülmesi, devlet yönetiminde birliği, hizmetlerin bir düzeyde ülkeye yayılmasını sağlamakta hizmetlerin maliyetini azaltmaktadır” (Gözübüyük, 2002, s.37).

Merkezi yönetimin olumlu yanları yanında olumsuz yanları da literatürde ifade olunmuştur.

“Merkezden yönetim taşra teşkilatında görev yapan personelin karar alma ve uygulama sürecinde pasif kalmasına, her konuda merkeze danışma ihtiyacı duymasına ve böylelikle uzun zaman alan danışma ve yazışma işlerine neden olmasından dolayı, hizmetlerin görülmesinde gecikme ve aksamalara yol açmaktadır” (Dikici, 2004, s.220).

“Merkezden yönetim halkın yönetime katılmasının sınırlarını daralttığı için demokrasi ilkesine de uygun değildir” (Gözübüyük, 2002, s. 37). Bu durum merkezdeki yetkililerin, bölgesel düzeyde kamu gereksinimlerine cevap vermelerini zorlaştırmaktadır. “Her ne kadar taşra teşkilatı aracılığıyla yöresel ihtiyaçlara ulaşılmaya çalışılsa da bu çoğu zaman merkez yetkililerinin dilek ve isteklerine bağlı olduğundan, amaçlanan hizmet istenilen yöreye götürülememektedir “ (Dikici, 2004, s.221).

Merkezden yönetimde yaşanan sorunları ortadan kaldırmak amacıyla Anayasanın 126. maddesinde illerin yönetimi yetki genişliği esasına dayanmaktadır. “Bu esasa, toplum ihtiyaçlarının daha etkili ve verimli biçimde karşılanması amacıyla, merkezi yönetimin taşra örgütlenmesindeki valilere, kamu hizmetlerinin görülmesi maksadıyla merkeze danışmadan karar alma ve uygulama yetkisi tanınmıştır” (Dikici, 2004, s.221-222).

2.2.2 Yerinden yönetim. “Yerinden yönetim, yönetim biliminde “adem-i merkeziyet” olarak bilinen siyasal bir kavram olup; kamu hizmetlerinin belli

bölümlerinin devletin dışında, başka kamu kuruluşlarınca yürütülmesine denilmektedir” (Türkiye Kamu-Sen, 2004).

Uygulamada yerinden yönetim yer yönünden yerel yönetim kuruluşları, hizmet yönünden hizmet yönetim kuruluşları olarak ikiye ayrılır. “ İl özel yönetimi, belediyeler ve köyler yerel yönetim kuruluşlarını, hizmetin niteliği ele alınarak genel yönetimin dışında, yerinden yönetim kuruluşu olarak örgütlenen kuruluşlar hizmetsel yönetim kuruluşlarını oluşturmakta” (Gözübüyük, 2002, s.37-38) ve “merkezden yönetim kuruluşlarınca “idari vesayet” yetkisi ile denetlenmektedirler” (Bozan, 2002, s.42).

Yerel yönetimler, yerel özerkli, karar organlarının seçikle belirlenmesi, idari özerlik, mali özerlik, katılımcılık, etkinlik ve hizmette vatandaşla yakınlık ilkelerine dayanmaktadır (Türkiye Kamu-Sen, 2004).

“Yerel yönetim açısından karşılaşılan en önemli sorunlardan biri bu kuruluşların mali olanaklarının yeterli olmayışıdır” (Gözübüyük, 2002, s. 39).

“Özellikle eğitim, kültür, sağlık ve enerji konularında “yerel kamu işlerinin, yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda yerel makamlarca yürütülmesi” ilkesinin milli politika ve hedeflerle çelişmemesi gerekmektedir” (Bayar, 2003, s. 19).

Diğer sorunlar ise teknik eleman sıkıntısı, hizmetlerin yurt düzeyinde eşit bir biçimde yürütülmemesidir. Hizmet yönünden yerinde yönetim kuruluşlarının özerklikleri, içlerinde kötü geleneklerin oluşmasına neden olmaktadır (Gözübüyük, 2002, s. 39).” Oysaki küreselleşme sürecinde ortaya çıkan temel konuların başında hizmette yerellik, demokratik ve halka yakın yerel yönetim yapılarının oluşturulması yer almaktadır “(Varlık vd. 2004, s.27).

Merkezden yönetim ve yerel yönetim, birbirine karşıt seçenekler olmayıp, T.C. Anayasası'nın 123. maddesinde ifade olunduğu üzere, aynı amacı gerçekleştirme amacına yönelmişlerdir. Aynı amacı gerçekleştirme amacına yönelmiş ortak görev ve sorumluluğa sahiptir.

2.2.3 Yerinden yönetim organları ve eğitim yönetimindeki mevcut görevleri. 1982 Anayasası'nın 127.maddesine göre; yerinden yönetim organları il özel yönetim birimi, belediye yönetim birimleri ve köy yönetim birimlerinden oluşmaktadır.

2.2.3.1 İl özel yönetimleri. “İl özel yönetimleri, il genel meclisi, il daimi encümeni ve validen oluşmaktadır. İl genel meclisi ve il daimi encümeni karar organları, vali ise yürütme organıdır. İl Özel Yönetimleri, bayındırlık, eğitim ve öğretim, tarım, sağlık, sosyal yardım, ticaret ve iktisat alanlarında görevlendirilmiştir” (Gözübüyük, 2002, s. 112).

“İl Özel Yönetimlerinin gelir kaynakları; genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan paylar, emlak vergisinden ayrılan paylar, merkezi yönetim kuruluşlarından aktarılan ödenekler ve kendi öz gelirlerinden oluşmaktadır” (Eryılmaz, 1998, s.124).

(5302 sayılı) İl Özel İdaresi Kanunu ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile ilkokulların yapım, onarım ve donatımı il özel yönetimlerine verilmiş; daha sonra buna müstakil okullar ve ilköğretim okulları da dâhil edilmiştir. İl Özel İdaresi Kanunu'na göre İl Özel Yönetimlerinin eğitim ve öğretim ile ilgili görevleri orta dereceli okullar, sanat okulları, öğretmen okulları açmak ve geçici kurslar düzenlemek olarak belirtilmiştir. “Okulların yapım, denetim, proje etüt ve keşif konularında il bayındırlık ve iskan müdürlüğü; okulların ihtiyaçları ve yerleşmeleri Mili Eğitim Müdürlüğü ve bütçe, muhasebe ve ihale işlemleri il özel yönetim müdürlüğü tarafından yürütülmektedir” (Tamer, 2003, s.69-70).

2.2.3.2 Belediyeler. 1580 sayılı Belediye Kanunu'na göre belediye, beldenin ve belde sakinlerinin yerel nitelikteki ortak ve medeni ihtiyaçlarını düzenleme ve giderme ile görevli tüzel bir kişi olup (Yıldırım, 2002) belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanından oluşmaktadır. “Belediye encümeni ve belediye meclisi karar organı, belediye başkanı ise yürütme organıdır” (Gözübüyük, 2002, s. 117).

1580 sayılı Belediye Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ile değiştirilmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Belediyenin görev ve

sorumlulukları” başlıklı 14. maddesinin b bendine göre; Belediye mahalli müşterek olmak şartı ile...Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, hertürlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir.”

5393 sayılı Kanun’un “Belediye hizmetlerine gönüllü katılım” başlıklı 77. maddesine göre de “Belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında belde de dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular.”

“222 sayılı İlköğretim Kanunu’na göre öğrenim çağına gelmemiş çocuklara okul öncesi eğitim sağlamak; ilköğretim ile ilgili olarak yetiştirici ve tamamlayıcı sınıflar ve kurslar açmak; ilkokul yapılması amacıyla arsa temin etmek belediyelerin eğitim hizmetleri arasındadır” (Dönmez, 1996, s.105). “Belediyelerin kültür hizmetleri ise; belde kitaplıkları, okuma salonları ve gezici kitaplıklar oluşturmak, kitap fuarı düzenlemek, kitap toplamak ve okullara dağıtmak, folklor çalışmaları, tiyatro çalışmaları, sinema ve resim yarışmaları düzenlemektir “(Yaşamış, 1996, s.281).

“Belediye hizmetlerinin yürütülmesi; genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan paylar, öz gelirler ve devlet yardımlarından oluşan gelir kaynaklarına bağlıdır” (Eryılmaz, 1998, s.137).

2.2.3.3 Köy yönetimleri. “En küçük yerleşim birimi olan köyler, insanların topluca yaşama ihtiyaçlarının sonucunda oluşmuş, varlığı Anayasa ile kabul edilmiş kamu tüzel kişiliğine sahip kuruluşlardır” (Dönmez, 1996, s.254). Köy tüzel kişiliğinin organları; köy derneği ihtiyar meclisi ve muhtardır.

“ Köyün görevleri 1924 tarihli (442 sayılı) Köy Kanunu’na göre zorunlu ve isteğe bağlı olarak ikiye ayrılmaktadır. Zorunlu hizmetler kapsamında köylünün sağlığını koruyacak, köylünün hayat standartlarını yükseltecek şekilde olan işler yer almaktadır. Bunlar arasında okul binasının yapımı da bulunmaktadır” (Yıldırım, 2002, s. 180). “Ancak uygulamada (bu yetki) Milli Eğitim Bakanlığı’na geçmiştir” (Dönmez, 1996, s.264).

İsteğe bağlı eğitim görevleri ise köylünün bilgisini artırmayı sağlayacak kitap getirilmesi, köyde güreş, cirit, nişan eğitimleri gibi köy oyunları yaptırmaktır. Ayrıca 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’na göre köy okulunun arsa ve arazisini sağlamak, okul yapımı ve donatımı işlerinde halkın katkısını sağlamak, köy okullarına gelir sağlamak üzere her yıl bütçeye ödenek koymak da köylerin görevleri arasındadır (Dönmez, 1996).

“1998 tarihli Kanun Tasarısı’nda M.E.B. Merkez Örgütü’nün yetkilerinin bir bölümünün yerel yönetimlere devredilmesi öngörülmüştür. Ancak, 2003 tarihli Kamu Yönetimi Temel Kanun Tasarısı’nda M.E.B. yerelleşme çalışmalarının kapsamından çıkartılmış, M.E.B.’in yurt dışı örgütünün kapatılmasına karar verilmiştir” (Çalışkanmaya, 2004, s. 346-347).

Ülkemizde Cumhuriyet dönemiyle birlikte yerel yönetimlerin yeniden yapılanması konusunda önemli adımlar atılmıştır. Yapılan çalışmalarda yerel yönetimlerin daha fazla yetki, sorumluluk ve kaynakla desteklenmesi, bu yönetimlerin yönetim yapı ve anlayışlarında buna uygun değişimleri gerektirdiği ortaya konmuştur. Özellikle Avrupa Birliği uyum yasaları çerçevesinde ülkemizin Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nı onaylamasıyla, hizmetin yerine getirilmesi için yetkilerin halka mümkün olan en yakın düzeyde uygulanması, devletten alınan yetkilerin ancak seçilmiş temsilciler tarafından yürütülmesi veya denetlenen yönetimlere devredilmesini kabul etmiştir (Özkan, 2004). Günümüzde yerelleşme eğitim reformu çalışmalarının önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Yerel yönetimlerin yeniden yapılanma reformu çabalarında, sorumluluk alanlarının içine yüksek öğrenim dışında kalan eğitim öğretim hizmetleri de dahil edilmektedir.

Eğitim reformu çalışmalarında yönetimde etkinlik ve süreklilik için Anayasamızda yer alan yerinden yönetim ilkesi ve yetki genişliği ilkeleri uyarınca,

M.E.B.'in merkezi yönetimi yerine, eğitim yönetimi ile ilgili yetkilerin bir kısmının yerel yöneticilere devredilmesi ve hükümetin eğitim üzerindeki etkisinin azaltılmaya çalışılması giderek kendisini göstermektedir.

2.3 Eğitimde Yerelleşme

Eğitimin yerelleşmesi, (decentralization of education) eğitimin yönetiminde yer alanların yetkilerinin bir yer veya düzeyden (daha alt düzeydeki) başka bir yer veya düzeye devredilmesidir. Eğitim biriminin saptanması yer veya yönetici birim (governing body) aracılığıyla ifade olunur.

Yerelleşme bir anlamda, devletin merkezi yönetim birimleri ile yerel yönetim birimleri arasındaki işbölümünde, yerel birimlerin ağırlık kazanması anlamına gelmektedir. Yerelleşmenin temelinde yetki aktarmanın bulunduğu görülmektedir. Yerelleşme, Merkez Örgütü'nün elinde bulunan yetkinin, merkezin taşra örgütlerine ya da yerel yönetim örgütlerine aktarılması olarak kabul edilmiştir. (Koçak,1995; akt. Türkoğlu 2004)

Yerelleşme, merkez örgütünün elinde bulunan yetkinin, merkezin taşra örgütlerine ya da yerel yönetim örgütlerine aktarılması olarak kabul edilmiştir (Usluel, 1995, s.3-4). Yerelleşme kavramı, karar verme erkinin, merkezi yönetimden, halka daha yakın otoritelere aktarılmasını içeren çabalar olarak adlandırılabilir (Türkoğlu, 2004).

“Dört çeşit yönetim birimi ifade olunabilir. Bunlar: merkezi yönetim; il, eyalet veya bölgesel yönetim birimleri; belediyeler veya yerel yönetimler ve okullardır” (Welsh T. & McGinn N.F., 1999, s. 17).

Adem-i merkeziyetçi bir eğitim sistemi, bazı konularda merkezi otorite tarafından denetime tabi olmak kaydı ile zorunlu eğitimin bir çok alanında asli yetkilerin yerel düzeyde kullanılmasınca diğer sistemlerden ayrılabilir. Sorumluluk bir bölgeye, bir alan ile kasabaya, tek bir okula veya bir kısım okullara verilebilir. Uygulamada bir çok eğitim sistemi hem merkezi hem de

adem-i merkeziyetçi unsurlar taşır. Eğitimin yerelleşmesi konusunda reformları planlayanlar, eğitim sisteminin hangi alanlarının merkezi hangi alanlarının ise yerel düzeyde yönetilebileceğini, ele alınan ülkenin kendine özgü koşulları ve reformun hedeflerini göz önünde bulundurarak belirlemelidirler. (Florestal & Cooper,1997, s.1)

Günümüzde eğitim alanında adem-i merkeziyetçilik üzerine dünya çapında bir ilgi vardır. Ülkelerin çoğunluğu eğitimde adem-i merkeziyetçiliği ya denemekte ya da uygulamaya koymayı düşünmektedirler. Karar alma yetkisinin merkezi eğitim bakanlıklarından ara hükümetlere, yerel yönetimlere, topluluklara ve okullara devri konusunda süreç gelişmektedir. Devredilen yetkiler idari merkeziyetçilikten uzaklaşmadan bölgesel ya da yerel düzeyde mali kontrole kadar değişmektedir. Eğitim sisteminin adem-i merkeziyetçiliği konusunda oturmuş bir teorik temel olmakla beraber, sürecin başarılı olabilmesi için güçlü bir politik istek ve liderliğe gereksinim duyulmaktadır. (Litvack, 2012, s. 1)

Merkezi eğitim sistemine sahip ülkelerin çoğu eğitim hizmetlerinin merkeziliği nedeni ile karar alma sürecinin şeffaf olmaması, idari ve mali yönlerden etkin olamama, hizmetlerdeki düşük kalite ve ulaşımdaki yetersizlik gibi pek çok sorunla karşılaşmışlardır.

Bu durum adem-i merkeziyetçilik sürecinin eğitim hizmetlerindeki etkinliği, şeffaflığı, hizmet hükümlerinin mevcudiyetini ve sorumluluğu artırdığı düşüncesini güçlendirmiştir. Adem-i merkeziyetçi eğitim sisteminin düzenlemeleri daha etkin, yerel öncelikleri daha iyi yansıtan, katılımı teşvik eden, kişi başına düşen eğitim harcama miktarını ve kalitesini artıran içeriğe sahip olduğu düşünülmektedir. Özellikle mali kısıtlamalar içindeki merkezi

hükümetler adem-i merkeziyetçiliğin mali yönden potansiyelini cazip bulmaktadırlar. (Litvack, 2012, s. 1)

Üzerinde tartışmalar bulunmakla beraber; yükseköğretim, müfredatın oluşturulması ve standartların belirlenmesinde merkezi otoritelerin, ilk ve ortaöğretimde olası olduğu ölçüde yerel otoritelerin yetkili olmasının yerinde olacağı ve yerel birimlerin okul idaresine katılmasının sorumluluk ve cevap verebilirliği geliştireceği ve kaynakların hareketliliğini hızlandıracağı konusunda bir uzlaşma bulunmaktadır. Bununla birlikte, ülkeden ülkeye üzerinde çalışılacak pek çok ayrıntı bulunmaktadır. (Litvack, 2012, s. 2)

Yerelleşmenin dört türü vardır. Bunlardan;

“Yetki devri (devolution), merkezi yönetimin elinde bulunan kimi yetkilerin yerel yönetimlere devredilmesidir” (Florestal & Cooper, 1997, s.31). Yetki devrinde, merkezi otoritenin bazı görev ve yetkileri alt birimlere devredilir, ancak merkezi yönetim bu birimleri parasal ve yasal yöndendestekler. Bu birimlerin yasal statüleri merkezi yönetimden ayrılır.

Yetki aktarımı (delegation), merkezi yönetimin sahip olduğu yetkiyi kamu teşebbüslerine ya da bölge kuruluşlarına aktarması, eğitim hizmetlerinden sorumlu yerel kurumların, eğitim harcamaları üzerinde tam kontrole sahip olmaları, okul ya da yerel kurumlara müfredat belirleme konusunda geniş yetkiler tanınması şeklinde tanımlanabilir. Yetki aktarma, merkezi yönetimin taşrada (yerelde) görev yapan bir temsilcisine belli görev ve işlevleri aktarması ama sorumluluğun merkezin en üst tamirinde olması demektir.

Yetki genişliği (deconcentration), merkezi yönetimin taşra birimlerine belirli konularda karar alma yetkisi tanınması, eğitim hizmetini taşrada fiilen verecek yerel kurumların oluşturulması ve bunlara merkezi idare tarafından yönetici atanması, karar verme süreçlerinin yerelleşmesi ve kamu ile özel kurumlar

arasında öğrenci rekabetine dayanan bir sistemin uygulanmaya başlanmasıdır. Yetki genişliği, merkezi yönetimsahip olduğu bazı işlerin yönetim sisteminin daha alt birimlerine taşınmasını ve bu sayede daha hızlı karar alınmasını ve merkezdeki aşırı iş yükünün azaltılmasını öngörür. (Rondinelli, 1989; akt. Özgen, 2011)

Özelleştirme (privatization), yetki vesorumluluğun tamamıyla özel kurumlara bırakılmasıdır.

Yerelleşme, idari, siyasal ve mali açıdan karşımıza çıkar. İdari yerelleşmede, merkezi yönetim karar verir, yerel kurumlar yönetir ve uygular. Bu durumda icra yetkisi yereldedir. Siyasal (politik) yerelleşmede, karar alma ve uygulama yetkisi tamamıyla yerel kurumlara verilmiştir. Mali yerelleşme, yerel kurumlara merkezi yönetimden bağımsız şekilde gelir elde etme, bu gelirlerini arttırıcı kararlar alabilme ve bağımsız harcama yapma imkânının tanınması demektir. (Özgen, 2011, s.44)

Türkiye’de M.E.B.; merkez, taşra ve yurt dışı örgütü ve bağlı kuruluşlar olarak dört bölümden oluşmaktadır. Eğitimin planlanması ve finansmanından hükümet ve bakanlık birlikte sorumludur. Öğretmen ve personelin ücretleri Devlet tarafından ödenmektedir. Türk Eğitim sisteminde merkezîyetçi bir anlayışın hakim olduğu ifade olunabilir.

2.3.1 Eğitimde yerelleşmenin nedenleri ve faydaları. “ Yerel yönetimler, yerel bir topluluğun ortak gereksinmelerini karşılamak amacıyla oluşturulan, karar organlarını doğrudan halkın seçtiği, demokratik ve özerk bir yönetim kademesi, bir kamusal örgütlenme biçimi olarak tanımlanabilirler. Bu birimlerin, devletin tüzel kişiliği dışında ayrı bir tüzel kişiliği, malvarlığı, kendine özgü gelir kaynakları vardır “ (Bozkurt ve Ergun, 1998, s. 259).

Yerel bir topluluğun ortak gereksinmelerini, ancak o yöredeki yerel yönetimlerin karşılaması yerinde olur. Kamu hizmetinin halka en yakın kamusal

birimlerce sunulması ilkesi (*subsidiyarite*), kamu hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde giderek kendini gösteren bir ilke olarak ortaya çıkmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasasının 127. maddesinde, yerelleşmenin üç temel amacından söz edilmektedir. Bunlar:

- Yerelleşmenin insanların temel haklarının kullanılmasına imkân vermesi,
- Üretim ve tüketimde etkinliği sağlaması,
- Demokrasinin gelişimine katkı yapmasıdır.

“Eğitim hizmetinde verimliliği ve sürati arttırmak, halk katkısını sağlamak gibi amaçlarla, eğitim hizmetlerinin yerelleşmesinin faydalı olabileceğine işaret edilmektedir” (TODAİE, 1992, s. 166).

Eğitimin yerinden yönetiminin başlıca amacı, hizmetin temel alıcısı (müşterisi) konumundaki öğrencilere, daha iyi bir eğitim hizmetinin sunulmasıdır. “Okullar açısından bakıldığında yönetim, finansman, program ve personelle ilgili karar verme gücüne sahip olma ve merkezi düzeyde yaşanan bürokratik sıkıntılara engel olma amaçlanmaktadır” (Kurt, 2006, s. 69). Bir başka deyişle *eğitimde yerelleşme*, bürokratik hiyerarşik okul yapılarının yukarıdan aşağıya işleyiş biçiminin, daha yatay ve işbirliğine dayalı karar verme süreçleri içinde değiştirilmesi olarak görülmektedir (ILO, 1995).

Gelişmiş ülkelerde yerel yönetimler halka daha fazla hizmet sunarlar ve daha çok gelir kaynaklarına sahiptirler. Bu ülkelerde yerel yönetimlerin, yerel topluluğu ilgilendiren kamusal kararlarda daha çok söz hakları vardır. Eğitimin yerelleşmesiyle, eğitim hizmeti arzının yerel yönetimlerin katkısıyla artırılması, eğitim hizmetinin daha büyük oranda yerel kaynaklarca finansmanı, yerel topluluğun kendi çocuklarının eğitimiyle daha fazla ilgilenmesi ve bu yolla eğitim hizmeti talebinin belirginleştirilmesi arzu edilir.

Yerel halkın çocuklarının eğitim düzeyinin yükselmesi için, daha fazla maddi ve manevi katkıda bulunmayı arzu edebilir. Yerinden yönetimin uygulandığı bir bölgede eğitime ayrılan kaynaklar okulun öncelikleri doğrultusunda daha etkin şekilde kullanılabilir.

Eğitim hizmetinin daha büyük oranda yerel kaynaklarca finansmanı, merkezi yönetimin eğitim öğretime ayırdığı toplam kaynak nominal ya da reel olarak (oransal olarak değil) azalmadıka, eğitimin paralı olduğu anlamını taşımaz. Sadece yerel halkın önceden belirlenen birtakım eğitim ğretim faaliyetlerinin finansmanının bir kısmını üstlenmesi anlamına gelir. Söz konusu eğitim ğretim faaliyetleri, yerel halkı doğrudan ilgilendiren faaliyetlerdir. Bu yüzden eğitim finansmanının yerelleşmesi, merkezi yönetimden gelecek kaynaklarla birlikte, yerel halkın eğitimle ilgili temel sorunlarının çözümünde ihtiyaç duyulabilecek finansal kaynağın artışı anlamını taşır ve belirlenen eğitim ğretim projelerinin daha üst düzeyde gerçekleştirilmesini sağlar. “ oğunlukla merkez tarafından hazırlanan müfredat programları, yerel koşullara uyarlanmadan tüm ülke genelinde uygulanmaya çalışılmakta, çok soyut ve yerel gereksinimleri karşılamaktan uzak kalmaktadır. Merkezi yönetim, bölgelere (yerel yönetimlere) müfredat programlarında ufak değişiklikler yapma, yerel koşullara uyarlama ve kendi gereksinimlerine uygun hale getirme olanağı sağlayarak bu problemlerin birçoğunun ortadan kaldırılmasına yardım edebilir “(ınkır, 2002).

Remy Prud' homme'a göre eğitim hizmetlerin yerel yönetimler tarafından sunulması için en az dört neden vardır (Akyar, 2008; akt.zgen 2011).

1. Eğitim hizmetleri için geçerli olan sosyal refah fonksiyonu, diğer hizmetlerden farklı olarak, bölgelere göre değişiklikler gösterir. Çünkü eğitim hizmetleri konusunda toplumun istekleri ve zevkleri her bölgede değişik olabilir. Yerel isteklere daha doğruve zamanında karşılık verebilmek için, eğitim hizmetinin yerel yönetimler tarafından bir ölçüde organize edilmesi yerel düzeyde oluşan sosyal isteklere daha iyi bir karşılık anlamına gelir.

2. Yerel yönetimler yerel imkânları daha iyi kavrayabilir, daha hızlı hizmet üretebilir veya sorunlara daha az bürokrasiyle daha çabuk çözümler üretebilirler. Bu ikinci fonksiyon ekonomik etkinlikle ilgilidir. Yerel düzeydeki bir hizmetin veya kamusal malın yalnızca merkezi yönetim tarafından sunulması yerine yerel yönetimler tarafından sunulması, hizmetin maliyetini düşürücü etki yapabilir. Bunun yanında yerel yönetimler daha fazla sorumluluk almış olurlar ve daha etkin halk denetimine maruz kalırlar. Eğitim hizmetinin yerelleştirilerek maliyetinin düşürülmesi, yerel yönetimlere bu konuda belli alanlarda daha fazla sorumluluk yüklenip bu yolla kamuoyu denetiminin arttırılması, eğitim hizmetinin kalitesini arttıracaktır.

3. Yerel yönetimlerin potansiyel koordinasyon kabiliyetleri, özellikle yerel konularda merkezi yönetimden daha yüksektir. Devlet yönetiminde kurumsallık, hizmetin koordinasyon kabiliyeti daha yüksek olan idareye bırakılmasını gerektirir. Aslında pek çok kamusal hizmette, hizmetin merkezden sunulmasını beklemek yerine, yerel yönetimin o konuda inisiyatif alması, hizmetin sunulmasında etkin rol üstlenmesi çok faydalı olmakta; en azından hizmet sunumunda gecikmeleri azaltmakta veya ortadan kaldırmaktadır. Bu durum eğitim hizmetleri açısından da geçerlidir. Yerel yönetimler kendi bölgelerine ait bazı eğitim hizmetlerini bir ölçüde koordine edebilirler. Bu konuda merkezi yönetimden çokdaha başarılı olabilirler.

4. Yerel yönetimler demokrasi için çok daha iyi bir araçtır. Yerel yönetimler tüm dünyada demokrasi okulu olarak ifade edilirler. Yerel yönetimler, özellikle de etkinlik bakımından güçlü olan yerel yönetimler, hem siyasetin aktörleri hem de toplumlar açısından çok önemli bir siyasal eğitim sahası işlevi görürler. Yerel idarelerin demokratikleşme süreci ile ilgisi, öncelikle, yerel düzeydeki birtakım sorunların çözümüne yönelik girişimin ve önceliğin o bölgede yaşayan topluluğa bırakılarak, kendi sorunlarını kabul etme, kendi kendilerini yönetme alışkanlığını ve kültürünü geliştirmeleri beklentisinde kaynağını bulmaktadır. Bu nedendir ki yerel yönetimler teorik düzeyde de olsa, genel olarak bir siyasi eğitim kurumu ve demokrasi okulu olarak kabul görmüşlerdir (Kalabalık, 2005).

Eğitim hizmetinde kalitenin artırılmasının önündeki en temel sorunlardan birisi, talebin yetersiz ve düzensiz olması ve onun ardında yatan temel sebep ise yurttaşın ilgisizliği ve bilgisizliğidir. Eğitim hizmetlerinin yerelleştirilmesiyle, yerel topluluklara aslında eğitimle ilgili kendi yerel sorunlarını kabul etme, onların çözümünde bir ölçüde inisiyatif alma, en azından o sorunları daha çok önemseme imkanı tanınmış olur.

5. Yerelleşmenin bir başka nedeni, merkezileşmenin sakınca üretmesidir. Dünyanın hiç bir yerinde kamu hizmetleri eğer sadece merkezi yönetim tarafından sunulursa, bu durumda istenilen kalite ve başarımın elde edilmesi mümkün olmamaktadır.

Oluşturulan bu yerinden yönetim şekilleri sayesinde merkez ile bölgeler arasındaki iletişim hatlarının kısılacağı; karar vermenin daha hızlı olacağı; eğitime ayrılan kaynakların okulun öncelikleri doğrultusunda daha etkin ve verimli olarak

kullanılabileceği; aile, yerel otorite, yerel toplum gibi ilgili grupların eğitim planlaması sürecine katılımlarının sağlanacağı; merkez yönetiminin, bir takım yetki ve sorumluluklarını alt birimlere aktaracağından merkezin iş yükünün önemli ölçüde azalacağı ve toplumun usta, yapıcı, önder, girişken kişilerinden eğitimin geliştirilmesi sürecinde daha yüksek düzeyde yararlanılabileceği savunulmaktadır (Türkoğlu, 2004).

Yerelleşmenin diğer faydaları olarak;

- Doğru hizmetlerin, doğru toplum kesimine ve doğru miktarda verildiği takdirde etkinliği arttıracığı,
- Başta mali sorumluluk olmak üzere, kamusal makamların sorumluluğunu arttıracığı ve bu şekilde yönetişimi güçlendireceği,
- Yurttaşla daha fazla sorumluluk yükleyeceği; her bölgenin kendine özgü yerel koşulları hakkında daha doğru ve daha iyi bilgiye erişebileceği, yerelleşmenin bu sayede, daha sağlam bir karar verme altyapısını meydana getireceği ifade olunmaktadır (Çınkır, 2002).

2.3.2 Eğitimin yerelleşmesinin sakıncaları. Yerelleşmenin uygun koşulları hazırlanmadan uygulanması halinde, yanlış sonuçlar ortaya çıkabilecektir.

Yerel yönetimlerde, yönetim uygulamasındaki zafiyetler, önemli bir problemdir. Hem merkezi yönetim hem de yerel yönetimler açısından ortaya çıkabilecek yönetsel altyapı yetersizlikleri de yerelleşmeden beklenen yararların gerçekleşmesinin önünde bir engeldir. Örneğin, bazı yerel hizmet birimlerinde, söz konusu hizmetin yönetim ve organizasyonundan sorumlu yönetici, memur ya da kurullar, siyasal partilerin veya bazı baskı ve çıkar gruplarının etkisinde kalarak, hizmeti, yerel topluluğun ihtiyaçları doğrultusunda değil, siyasal ve ideolojik kaygılar, baskı ve çıkar gruplarının tercihleri veya kendi çıkarları doğrultusunda idare edebilirler. Bu etkili makamlar, bazen bu partiye da gruplar tarafından ele geçirilebilir. Bu durumda, kamu hizmeti gerçek amacından sapacak ve yerel topluluğun gerçekte tam olarak istemediği şekle bürünebilecektir (Adesina, 1987; akt. Özgen 2011).

Eğitim yönetimin yerelleşmesi ile birlikte eğitim yöneticilerinden daha önce yetiştirilmediği öğretimsel liderlik, toplum ve evre ilişkileri ve okul yönetimi etkinlikleri gibi alanlardaki beklentileri daha da artacaktır. Çünkü yerinden yönetimi etkili biçimde uygulayabilmek ve toplumun katılımını, desteğini sağlamak için, yerel eğitim yöneticilerinin politik becerilere de sahip olması gerekebilecektir (nkr, 2002). Oysa bu donanıma sahip yönetici bulabilmek oldukça güçtür ve bu tarz yöneticilerin yetiştirilmesi de zaman alıcıdır.

Yerel yönetim birimleri eğer kurumsal olarak yeterince gelişmemişlerse, artan sorumluluklarının hakkını veremezler ve yerelleşmeden beklenen yararlar gerçekleşmez. Kişilikli, nitelikli ve becerikli personel eksikliği yerinden yönetim sürecinin uygulanmasını zorlaştırabilir. Gelişmekte olan ülkelerin birçoğunda eğitim yönetimini yerel düzeyde planlayacak sayı ve nitelikte insan gücü bulunmamaktadır (Grieve, 1979; akt. zgen, 2011). Yerinden yönetimle birlikte il ve ilçelerde yeterli miktarda para veya yeterli sayı ve nitelikte personele gereksinim vardır.

Eğitimin yerelleştirilmesi uygulaması, çoğu zaman pahalı bir uygulama olabilir. Daha önceden ağır aksak bile olsa işleyen bir sistemi, yeniden alt düzeylerde örgütlemek ve kurmak, daha fazla insan kaynağı ve daha fazla kamu harcamasını gerektirebilir. Böyle bir girişim, başka alanlardaki gelişmeleri engelleyecek yerel düzeyde Őiřirilmiş eğitim bütçelerini doğurur. Bu kamusal tercihin doğruluğu çoğu zaman tartışmalıdır. Yerelleşme, ayrıca, yerel yönetimlerin daha fazla hizmet üstlenmesi anlamına geleceğinden, eğer yerel yönetimlerin bütçe açıklarını ya da borçlanma eğilimlerini de sürekli olarak arttırıyorsa, problem üretir.

Yerel yönetimin sunacağı hizmetle ilgili yeterli finansal kaynak bulunamazsa, bölgede hizmet sunumunda görevli yerel liderler ve memurlar, yerinden yönetimi ciddiye almayabilirler. Bu ise ciddi bir otorite kaybı ve hizmet sunumunda zafiyetle sonuçlanır.

Zaman zaman yerel yönetimler, ek mali kaynak oluşturma ve bunları etkin kullanma konusunda da sorunlar yaşayabilirler ve sonuçta daha fazla yerelleşme, gereken hizmetlerin, gereken toplum kesimine ve gereken miktarda verilmesini sağlayamaz.

Çoğu ülkede yerel kamusal kaynakların artışının, yerel ve bölgesel dengesizlikleri ve farklılıkları arttıracığı yargısı hâkimdir. Bundan özellikle fakir kesimlerin ve bölgelerin zarar göreceği düşüncesi vardır.

Yerel yönetim birimleri aynı ekonomik kapasitelere sahip değildirler. Ekonomik kapasitelerdeki bu farklılıklar, sunulan hizmet miktarını ve kalitesini de değiştirir. Bunu önlemek için yerel yönetimlere merkezi yönetimden mali destekler sağlanır. Bu mali yardımların paylaşılmasında ortaya çıkacak sorunlar, daha fazla yerelleşmenin faydadan çok zarar getirmesine neden olur.

Özellikle federal yapıları ülkelerde görülen bağımsız okul bölgelerinin, okul yönetimlerinin ve eğitimden sorumlu yerel kurumların üye ve yöneticilerinin tarafsızlığı, bu kurumların siyasetten ve ideolojiden uzak kurumlar olmaları, açıklık ve hesap verebilirlikleri, her zaman en fazla tartışılan ve önem verilen konular arasındadır.

Bir hizmetin bir yerinden yönetimce örgütlenmesi, yerinden yönetimin o hizmet için, yerel düzeyde geçerli olacak ve çoğu kez sonradan kaldırılması mümkün olmayan birtakım standartlar getirmesini gerekli kılar. Eğer hizmet sunumuna ait politikalarının çerçevesi ve yerel yönetimlerin bu konudaki işlevleri açıkça belirlenmemişse, yerel yönetimler tarafından konulan standartlar, kolayca ulusal hedeflerin dışına taşar ve hizmetin ülke çapında asgari düzeyde bir örnek sunulmasını önler.

Bazı ülkelerde yerel ve ulusal düzeylerdeki toplum dinamikleri, yerelleşme uygulamasına çok fazla izin vermez. Daha çok yerelleşme uygulamasının, üniter devlet ve toplum yapılarına zarar verebileceği düşüncesi, daha çok politik kaygılar biçiminde sürekli dile getirilir. Gelişmekte olan ülkelerin birçoğunda örneğin eğitim hizmetinin merkezden yönetimi ile ulusal bütünlüğün sağlandığı konusunda görüş birliği vardır. Bu nedenle ulusal kimliği sürdürmek ve bölgesel geri kalmışlığı ortadan kaldırmak için eğitimin merkezden yönetimi yönünde görüş belirtilir (Özgen, 2011).

2. 4 Eğitimde Yerelleşmenin Uygulandığı Örnek Ülkeler

Dünyadaki eğitimde yerelleşme uygulamalarına bakıldığında demokratik açıdan gelişmiş ve sanayileşmiş ülkelerdeki uygulamaların başarılı olduğu görülmektedir. Buralarda yerel yönetim kuruluşları köklü kuruluşlardır. Yönetim uygulamaları başarı ile yürütülür. Oysa az gelişmiş ülkelerde yerinden yönetim kuruluşlarının güçsüz olduğu ve halk katılımının az olduğu, buna paralel olarak demokrasinin fazla gelişmediği görülmektedir. Böyle bir yapı da, eğitimde yerinden yönetim uygulamalarının başarısını engelleyen bir etmendir (Kurt 2006; akt. Taşçı 2008).

2.4.1 Almanya’da eğitim yönetimi ve yerelleşme. Federal Almanya Cumhuriyeti’nde eğitim politikası planlanmasına yönelik yetki ve sorumluluk, federal devlet ile eyaletler arasında paylaşılmıştır. “İlköğretimve orta öğretim yerel yönetimlerin yükseköğretim kurumları da eyaletlerin yetki ve sorumluluk alanına girmektedir” (Sağlam, 1999, s. 28). “Yalnızca ikili sisteme tabi meslek eğitiminin yürütme işi, federal devletin yetkisi altında bulunmaktadır” (Turan, 2005, s. 176).

Almanya Eğitim Sistemi, devletin federal yapısı tarafından düzenlenmektedir. Federal hükümetin eğitimdeki sorumlulukları da Anayasasında tanımlanmıştır. Anayasaya göre, eğitim mevzuatı ve yönetimi esasen eyaletlerin sorumluluğundadır. Bu sistem milli eğitim, kültür işleri ve bilim bakanlıklarının bölge temsilciliklerini, bölgesel makamlar ve daha alt düzey okul denetleme makamlarını içeren bir sistemdir.

Almanya’da tek tip bir eğitim ve merkezi bir eğitim bakanlığı yoktur. Federal Almanya 16 eyaletten oluştuğu için 16 ayrı eğitim bakanlığı vardır. Bu nedenle okullar ve eğitim için yetkili eyaletlerde geçerli olan çerçeve sözleşmeleri bulunmaktadır. Bu sözleşmeleri yapan ve merkezi Bonn’da bulunan 16 Eğitim Bakanlığı Daimi Konferansı’nın görevi, karşılaştırmalar yapmak ve bütünlüğü sağlamaktır.

Eğitim Bakanlıkları arasındaki koordinasyon çerçeve sözleşmeleri halinde Bonn'da bulunan Eğitim Bakanlığı Daimi Konferansı tarafından yapılmaktadır. Alman Eğitim Sistemi'nde federal yapıya paralel olarak yerel anlayış ön plandadır.

Almanya'da eğitim işleri doğrudan eyaletlerin yetki ve sorumluluklarına bırakılması, eyaletlerin eğitim sistemleri arasında fark oluşmasına neden olmasına rağmen genel ilkeler ve amaçlar ile zorunlu eğitim, okul eğitim basamakları, yönlendirme sınıfları, meslek eğitimi gibi temel konularda eyaletler arasında büyük ölçüde birliktelik sağlanmıştır. (Sözer, 1997, s. 3-4)

“Almanya'da her eyalette eğitim sisteminin yönetim ve denetiminden sorumlu; ilgili eyaletin eğitim bakanlığı, valilik kent ya da küçük yerleşim birimlerindeki eğitim müdürlüğü olmak üzere üç makam bulunmaktadır” (Gülcan, 2005, s. 69).

Eğitim Bakanlığı; eğitim ve öğretim programlarının ve uygulama yönetmeliklerinin, okul sisteminin yapısı ve işleyişi ile yasal düzenlemelerin, öğretim, sınav ve sınıf geçme yönetmeliklerinin, ders araç gereçlerinin seçimine ait yönergelerin ve okul binalarına ait yönetmeliklerin hazırlanmasında yetkili ve sorumludur (Sağlam, 1999).

“Valilik; kendisine bağlı çeşitli eğitim ve yönetim birimleri, bölgesindeki ortaokul ve lise ile meslek okullarının denetiminden sorumludur” (Gülcan, 2005, s.70).

Eğitim Müdürlüğü; bölgesindeki ilkokul ve temel eğitim okullarının işleyiş ve denetiminden sorumludur. Üst düzeyde yetkili bir müdür ve ona bağlı okul basamaklarından sorumlu daire ve şube başkanları müdürlüğü oluşturur (Sağlam, 1999).

Almanya'da öğrenci ve velilerin okulların yönetiminde karar alma sürecine katılma hakları vardır. Öğrenciler ve veliler bu haklarını bizzat kendileri ya da temsilcileri aracılığı ile kullanırlar.

Her eyalette okulların içsel danışma kurulları vardır. Her okuldaki eğitimle ilgili sorunlardan sorumlu öğretmen kurulları, ders kitaplarının seçiminden ve mevzuata göre disiplin suçlarına ilişkin olarak karar vermekle görevlidir. Okul konseyleri de eşit sayıdaki öğretmen, veli ve öğrenciden oluşur. Okul konseyi okul yaşamı ve öğrenmenin örgütlenmesinden, öğrencinin korunmasından ve okul dışı faaliyetlerin örgütlenmesinden sorumludur. Kurulların görevleri eyaletlere göre değişebilmektedir. (Kantos, 2011, s.50)

Almanya’da okullardaki karar sürecine ekonomik kuruluşlar, kiliseler, sendikalar, gençlik dernekleri de yasalar çerçevesinde katılabilmektedirler.

Eyalet başkanları öğretim programlarını belirlerler. Öğretmen ve uzmanlardan oluşan “Program Hazırlama Komisyonu” öğretim programlarının hazırlanmasında sorumludurlar. Öğretim programları dernek, veli, öğrenci ve öğretmen temsilcilerince tartışıldıktan ve onaylandıktan sonra uygulamaya konulmaktadır. Okul kitapları Eğitim ve Kültür Bakanlıklarınca onaylanmak zorundadır.

Alman Eğitim Sistemi Anglosakson ülkelerin eğitim sistemlerinden büyük farklılıklar göstermesine rağmen, yüksek performanslı öğrenciler yetiştirmeyi de başarabilmektedir. Eğitimin yapılandırılması federal devletlere (eyaletlere olmalı idi) bırakılmıştır. Savaş sonrasında daha demokratik bir yapı sağlanabilmesi için bu yola başvurulmuştur.

Almanya’da devlet okulları parasızdır. Mesleki eğitimde işletmeler sağladıkları eğitimi kendileri karşılamaktadır. Okul binalarının yapımı ve diğer giderler de belediyelerce sağlanmaktadır.

Almanya’da okulların yönetimi ve denetimi üç aşamalıdır. Eyalet kültür ve eğitim bakanlığı, valiliği ve okul müdürlüğü okulların yönetimi ve denetiminden sorumludur. Eyalet Eğitim Bakanlığı eyaletteki tüm okul sisteminin denetiminden ve uygulama birliğinin sağlanmasından sorumludur. Eyalet valiliği ortaokul, meslek

okulları ve liselerin denetiminden sorumludur. Eyalet eğitim müdürlüğü eyaletin ilkokul ve temel okulların işleyişinden sorumludur.

Yetişkinlerin eğitimi, ilave eğitimler ve okul eğitimi sistemi eyaletlere bırakılmıştır. Federal devlet eğitim yardımları, bilimsel araştırmaların teşviki, ekonomi ve iş hukuku çerçevesinde meslek eğitiminin işletmelerdeki bölümü ve düzenlenmesi, memurların maaşlarında düzenleme yapma yetkilerine sahiptir.

Eğitim finansmanı; eğitim, tüm kamu okullarında parasızdır ve ders kitapları başta olmak üzere, okul için gerekli olan tüm öğretim araçları öğrencilere ücretsiz olarak verilir ve bunlar öğretim yılı sonunda geri alınır. Belli bir uzaklıktan sonra öğrencilerin okula ulaşım giderleri yerel yönetimlerce karşılanır. Ayrıca, gelir düzeyi yeterli olmayan çocuklar 10. sınıftan itibaren kendi geçimini sağlamak ve gerekli öğrenim giderlerini almak üzere devletten para yardımı alabilirler. (Gülcan, 2005, s. 79-80)

“Resmi okullar, eyalet yönetimleri ve yerel yönetimlerce ortaklaşa finanse edilmektedir. Örneğin öğretmen giderleri eyalet yönetimince karşılanırken okul binalarının yapımı, onarımı, kent kitaplıklarının kurulması, kitap ve personel sağlanması ve diğer giderleri yerel yönetimlerce karşılanmaktadır” (Sözer, 1997, s.5).

Almanya’da ilçe yerel yönetimleri tarafından yürütülen başlıca eğitim hizmetleri şunlardır: Mesleki eğitim, güzel sanatlar, kültür hizmetleri, sosyal yardım ve gençlik yardımı hizmetleri, öğrenciler için taşıma hizmetleri ile meslek okulları, akşam liseleri, halk yüksekokulları, yatılı okullar, kreşler, çocuk yetiştirme yurtları, özürülüler için bakım yurtları, huzurevleri, kitaplıklar, müzeler, sanat galerileri ve film merkezleri gibi kuruluşları oluşturmaktır (Pektaş, 1999).

Okulların denetimi yasal ve akademik denetim olarak yapılmaktadır. Eyalet okullarında yapılan uygulamaların yasalara uygunluğunun denetlenmesi yasal denetimdir. Yasal denetim okullar ve yükseköğretim kurumlarının eğitim –

öğretim faaliyetleri dışındaki, genellikle yerel yönetimlerin okul binalarının yapılması ve maddi yardıma ilişkin konularda yapılır. Akademik denetim ise okullardaki eğitsel çalışmaların denetlenmesi ve öğretmenlere tavsiyeler için yapılır. Eğitim ve Kültür Bakanlıkları okulları denetler. Mesleki eğitim de Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından denetlenmektedir. Mesleki eğitim politikalarının planlanması ve araştırılması bu bakanlık tarafından yerine getirilir. (Kantos, 2011, s.60)

2.4.2 Fransa’da eğitim yönetimi ve yerelleşme. Fransa'da, pek çok Avrupa ülkesindekinin aksine eğitim yönetiminde merkeziyetçilik hâkimdir. Tüm eğitim sistemi devlet denetiminde olmakla birlikte eğitimin yönetiminde en üst düzeydeki merkezi kurum Milli Eğitim Bakanlığıdır (Sağlam, 1999).

Uzun yıllardır merkeziyetçi yapının değiştirilmesi üzerine çalışılmaktadır.1983 yılında yapılan yasal düzenlemelerde, mesleki ve yaygın eğitimler ile ilgili etkinlikler bölgelerin yetki ve sorumluluğuna bırakılmıştır. Buna göre, bölge yönetimleri ulusal planı temel alarak mesleki eğitimi ve yaygın eğitimi kendi bölgesel gereksinimlerine göre planlamaktadırlar (Sözer, 1997).

“Milli Eğitim Bakanını, bölgesel düzeyde “Akademi” olarak adlandırılan yönetim biriminin başındaki üniversite ve yüksek okullarda dahil olmak üzere bölgesindeki tüm eğitim kurumlarından sorumlu olan rektör temsil eder” (Sağlam, 1999, s.131).

Merkezi yönetimin altında farklı seviyelerde region, departement ve commune olmak üzere üç bölgesel yapı bulunmaktadır. Eğitim ile ilgili hizmetlerden ilkokulların yapımı ve onarımı belediyelere (Commune), kolejlerin yapımı ve bakımı il özel idarelerine (Departement), lise ile özel eğitim kurumlarının ise bölge yerel yönetimlerine (Region) aittir. Bölge yerel yönetimlerinin diğer görevleri arasında mesleki öğretim ile meslek içi eğitim hizmetleri yer almaktadır (Daun, 2007; akt. Taşçı, 2008).

Merkezi yönetimin görev ve yetkileri, ders programlarının hazırlanması, derslerin düzeni ve eğitim hizmetlerinde çalışan personelin aylıklarının ödenmesi ve yükseköğretim hizmetleri alanlarındadır. Ayrıca kültür içerikli hizmetlere ait görevlerde çoğunlukla devlete aittir (Pektaş, 1999).

Eğitim finansmanı; merkez hükümeti, Department ve Commune'lerce karşılanır (Erdoğan, 2005). “Öğretmenlerin ve diğer personelin maaşları devlet tarafında ödenir. Yatırım yapma ve işletme yetkisine sahip yönetim özerkliği bulunan bölgeler üniversitelere parasal yardımda bulunur ve özel olarak devletle birlikte işbirliği yapar” (Türkoğlu, 1998, s.232). “Department’ler öğretmen okulları için, Commune’ler ilkokullar için arsa bulur ve bina yaptırır” (Erdoğan, 2005).

2.4.3 İtalya’da eğitim yönetimi ve yerelleşme. Yönetimde yetki devri yapılarak merkezîyetçi özelliklerinden arındırılmış bir yönetim yapısına sahip olan İtalya’da eğitimle ilgili konularda merkezi yönetimyanında eğitim bölgeleri ile yerel birimlerde sorumluluk üstlenmiştir (Bozan, 2002, s.63).

Anaokulu, ilk ve orta eğitimden sorumlu Kamu Eğitim Bakanlığı ile yükseköğretim araştırmalarında sorumlu Bilimsel Araştırma ve Üniversiteler Bakanlığı olmak üzere eğitimden sorumlu iki bakanlık bulunmaktadır.

Kamu eğitim bakanlığının görevleri; tüm okulların planlama çalışmalarını hazırlamak, planların uygulanışındaki genel amaçları belirlemek, eğitim süresini saptamak, program geliştirme çalışmalarına bilimsel katkıda bulunmak, doğrudan öğretmen tayinlerine ve hizmet içi eğitimlerine yön vermek ve üniversite dışındaki yüksek eğitim kurumlarının final sınavlarının zamanını belirlemektir (Türkoğlu, 1998).

İtalya’da yönetim 20 bölgeye göre düzenlenmiştir. Bölgelerdeki Eğitim Müdürlükleri, Eğitim Bakanlığı’nın altında yer alır ve ikincil alanın hemen hemen tüm sorunlarıyla ilgilenir (Ültanır, 2000). Bölge Eğitim Müdürlükleri merkezle bölgesel yönetim ve politikalar arasında eş güdümü ve orta öğretim ile öğretmenlerin yönetim ve organizasyonunu da sağlamakla görevlidir. Eğitim Bölgeleri’nin yöneticileri bakanlıkça görevlendirilmektedir. Eğitim Bölgeleri’nin altında ilk ve ortaokulların yönetsel sorumluluklarını üstlenen yerel eğitim müdürlükleri bulunmaktadır (Bozan, 2004).

“Eğitim Finansmanı: Devlet tarafından karşılanan giderler; okulların araç gereçleri ile eğitici personelin ücretleridir. Bölgeler, okul araçlarının ücretsiz verilmesinde, öğrencilerin yiyecek ve ulaşım ihtiyaçlarının karşılanmasında ve mesleki yönelemede belirli bir özerkliğe sahiptir” (Türkoğlu, 1998, s. 427).

2.4.4 İspanya’da eğitim yönetimi ve yerelleşme. İspanya’da 1978 Anayasası ile getirilen siyasi, ekonomik ve toplumsal yapı değişikliğini doksanlı yıllarda eğitim alanında yapılan değişiklikler takip etmiştir. “Eğitim alanındaki yeniden yapılanma sürecinde, eğitimde merkeziyetçi yapıdan vazgeçilerek merkezi yönetimin yetkileri bölgelere ve yerel yönetimlere bırakılmıştır” (Sağlam, 1999, s. 206). “Ancak tüm İspanya’da eğitim sisteminin birliğini sağlamak amacıyla anayasa, devlete bazı konularda tam yetki vermiştir” (Türkoğlu, 1998, s.357).

Devletin eğitim ile ilgili sorumlulukları genel olarak zorunlu öğretim süresinin, eğitim standartlarının ve öğretmen standartlarının, eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi, eğitimin genel olarak planlanması, denetimi ve özerk topluluklarda anadil yanında İspanyolca öğrenme hakkının korunması olarak sıralanabilir (Bozan, 2002, s.62).

Eğitim konusunda tam yetkiye sahip olan merkezi eğitim yönetimi, bir bakan tarafından yönetilen ve pedagojik gelişim, eğitim kurumları, düzenli mesleki eğitimve eğitime katkı, kurumlar arası eşgüdümlü ve üst denetim hizmetlerini yürüten Devlet Eğitim Sekreteryası; yüksek eğitim, bilimsel ve teknik araştırma hizmetlerini yürüten Üniversiteler ve Araştırma Konusundaki Devlet Sekreteryası; spor yönetimine ve spor dalları arasında eşgüdümlü sağlayan Yüksek Spor Kurulu; genel teknik sekreteryası, genel planlama, personel ve yatırım hizmetlerini yürüten Devlet Eğitimve Bilim Sekreteryasından oluşan Milli Eğitim ve Bilim Bakanlığı (MEC)’dır. (Türkoğlu, 1998, s.358)

“İspanya eğitim sistemi planlama, eşgüdümlü ve standart belirleme gibi genel konulardaki sorumluluğu Eğitim ve Bilim Bakanlığına verirken, eğitim ile ilgili tüm

idari işlem ve uygulamaları özel bölgelerin yönetimine bırakmaktadır” (Bozan, 2002, s.62). Tam yetkiye sahip özerk bölgelerin eğitim ile ilgili görevleri okullara ilişkin, eğitici personele ilişkin, teknik denetleme hizmetlerine ilişkin ve eğitim düzeylerinin seçmeli derslerin, şubelerin ve uzmanlık alanlarının plan ve düzenlemesi için devlet fonlarından yararlanma ve yönetimine ilişkin sorumluluklardan oluşmaktadır.

“Eğitim konusunda tam yetkiye sahip özerk bölgeler aynı zamanda her taşra merkezinde, devletçe tahsis edilmeyen bazı görev ve hizmetlerden sorumlu birer eğitim ve bilim bürolarına da sahiptirler” (Türkoğlu, 1998, 359).

Eğitim konusunda tam yetkiye sahip olmayan özerk bölgelerde eğitim yönetimi, Eğitim ve Bilim Bakanlığı'nın yerel birimleri olan Eğitim ve Bilim Müdürlükleri'nce yürütülür. Bu kuruluşlar, eğitim ile ilgili personel alımı, okul binalarının yapımı, öğrencilere sağlanacak burs, ulaşım, barınma, yemek ihtiyaçlarının ve yükseköğrenimin dışındaki eğitim materyallerinin sağlanması gibi çoğu konuda Bakanlık adına karar alma yetkisine sahiptir (Sağlam, 1999).

“Mahalli düzeyde belediyeler, eğitimin yerel yönetimlerinden yapım ve onarım, okul binalarının finansmanı ve eğitim programlarının düzenlenmesinden sorumludur” (Türkoğlu, 1998, 361).

Eğitim Finansmanı: İspanya'da yerel yönetimlerin eğitim harcamaları diğer birçok Avrupa ülkesine oranla oldukça düşük düzeyde olup, sağlık ve sosyal yardım harcamaları ile birlikte toplam payı yüzde ondört dolayında bulunmaktadır (Pektaş, 1999).

2.4.5 Amerika Birleşik Devletleri'nde eğitim yönetimi ve yerelleşme

“Amerika Birleşik Devletleri'nde; farklılıktan birlik yaratmak, demokratik ideal ve uygulamaları teşvik etmek, kişisel gelişmeye yardımcı olmak, sosyal şartları iyileştirmek ve milli gelişmeyi hızlandırmak genel amaçları çerçevesinde eğitim yönetimindeki yetki ve sorumluluk eyaletlere verilmiştir” (Akyol, 2001, s. 111).

“Federal hükümette eğitim bakanlığının görevleri; ülke genelindeki eğitim sorunlarının giderilmesinde liderlik etmek, eyaletlere mali yardımda bulunmak, eğitim ile ilgili genel planların oluşturulmasını ve amaçları belirlemek gibi makro

seviyedeki sorumluluklar ile milletler arası eğitim faaliyetlerindeki rolleri kapsamaktadır” (Akyol, 2001, s. 112).

Her eyalet kendi eğitim amaçları, araçları ve diğer tüm politikalarını belirleme ve yönetme yetkisine sahiptir. Pek çok eyalet bu yetkilerini büyük ölçüde yerel yönetimlere yani okul bölgelerine bırakmışlardır (Demirci, 2005).

Her eyalette eğitim sisteminin standartlarından müfredatlara, okulda okutulan derslerden bunların kredi ve saatlerine kadar değişim göstermesine neden olmaktadır. Ancak yine de federal hükümetin eğitim konusunda hiçbir etkisinin olmadığını söylemek mümkün değildir (Erdoğan, 2005).

“Eyalet düzeyinde eğitim yönetiminde görevli olan birimler Eyalet Eğitim Kurulu, Eyalet Eğitim Müdürü ve Eyalet Eğitim Dairesi’dir. Eyalet düzeyinde eğitim ile ilgili en yetkili birim Eyalet Eğitim Kurulu’dur. Kurul üyelerinin bir bölümü vali tarafından, bir bölümü de halk tarafından seçilir” (Güçlü, 2004, s. 52).

“Eyalet Eğitim Kurulu’nun eğitim yönetimindeki görevleri; eğitim ile ilgili yasaları uygulamak, müfredatların ana hatlarını belirlemek, eyalet eğitim dairesine personel seçmek, eyalet eğitimi için ayrılan kaynağı değerlendirmek ve eğitim öğretimin standartlarını belirlemek ve okul sağlık ve güvenliği ile ilgili yasaları oluşturmak olarak sıralanabilir” (Demirci,2005, s. 16).

“Eyalet Eğitim Müdürü, Eyalet Eğitim Kurulu’na ve Eyalet Eğitim Dairesi’ne başkanlık etmek, Eyalet Eğitim Dairesi için personel seçiminde, eğitim ile ilgili kararlarda ve bütçe çalışmalarında önerilerde bulunmak ve Eyalet Valisi’ne, Meclisi’ne Eğitim Kurulu’na ve halka eğitim hakkında bilgi ve rapor sunmakla görevlidir” (Erdoğan, 2003, s. 79).

“Eyalet hükümetine bağlı memurlar ve uzmanlardan oluşan Eyalet Eğitim Dairesi, eyalet düzeyinde eğitimle ilgili konularda teknik işleri yürütür. Eğitim hakkındaki verilerin toplanması, Eyalet Eğitim Kurulu’nu eğitimin teknik boyutları hakkında bilgilendirme işlevini yerine getirir” (Güçlü, 2004, s. 52).

“Eğitim ile ilgili yetkilerin anayasal olarak eyalet yönetimlerine bırakılmış olmasına rağmen, pek çok eyaletlerde bu yetkilerin önemli bir bölümü okul bölgelerine bırakılmıştır. A.B.D.’de onbeş bin okul bölgesi bulunmaktadır. Okul

bölgeleri kendi sınırları içerisinde yer alan devlete ait ilk ve ortaöğretim kurumlarını kontrol etmektedir” (Demirci, 2005, s. 17).

Kurallara göre herhangi bir belediye sınırları içerisinde yalnızca bir okul bölgesi bulunmaktadır. Okul bölgesindeki eğitim- öğretim faaliyetlerinin günlük yönetimi, okul bölgesi kurulu adına okul bölgesi müdürünce yapılır. Okul kurulları, okul vergilerini toplamak, eğitim ve öğretim hizmetlerinin devamını sağlamak, okul binaları için yer bulmak ve inşa etmek, eğitim öğretim araç ve gereçlerini temin etmek, eğitim öğretim plan ve programlarını yapmak, eğitim için gerekli olan personeli seçmekle görevlidir (Işık, 2000).

Eğitim Finansmanı; GSMH'nın %5.3'ü ve genel bütçenin %12.4'ünü eğitim harcamalarına ayıran A.B.D. ulusal gelir içindeki payı açısından dünyada ilk sıralardadır. Eğitim harcamaları federal hükümet, eyalet hükümeti ve bölge yönetimi arasında paylaşılmıştır. Genel olarak harcamaların % 8-10'u federal hükümet, % 45-55 arası eyalet hükümeti ve % 40-50 arası bölgelyönetimi tarafından karşılanmaktadır (Erdoğan, 2003).

2.4.6 Japonya'da eğitim yönetimi ve yerelleşme

Japonya'da eğitim kurumları; ulusal, özel ve yerel olmak üzere üç grupta toplanmaktadır (UEEM 1989: 16). Ulusal düzeyde eğitim hizmetlerinden sorumlu olan birim, Eğitim Bilim ve Kültür Bakanlığı (Monbusho)'dır. Ancak ülkenin eğitim sisteminin idaresinde yerinden yönetim esas alınmakla birlikte, eğitim bakanlığının rolü genel olarak koordinatörlüktür. Eğitim yönetiminde söz sahibi olan kırsal bölgelerde belediye eğitim kurumları, kentlerde ise il eğitim kurumlarıdır (Akarsu, 1999).

Eğitim bakanı, seçilmiş meclis üyeleri arasından başbakan tarafından atanır. Eğitim bakanlığı, meclis ile hükümet ile işbirliği içinde bütçe ve eğitim ile ilgili kanunların yapılmasını sağlar.

“Temel eğitim yasasına göre kütüphaneler, müzeler ve halk eğitimi ve kültür merkezleri Eğitim Bakanlığı'na ve ya il ve belediyeler düzeyindeki yerel eğitim kurullarına bağlıdır” (Güvenç, 2001, s. 327). “Okul bütçeleri, eğitim programları,

okul atamaları, ilk ve orta öğretimin denetimi alanlarında ki sorumluluklar yerel eğitim kurullarındadır” (UEEM, 1989, s. 92).

“Eğitim Bölge Kurulları, Eğitim Bakanlığı’nın onayını alarak eğitim bölge müdürünü atamakla görevlidir. Ayrıca belediyelere eğitim konularında danışmanlık yapmak, finansal destek sağlamak, öğretmenlere sertifika vermek yerel idarelerin önerileri ile belediyelere ait ilk ve orta dereceli okullara atama yapmakla görevlidirler” (Özen vd. 1996, s. 14).

Eğitim finansmanı; Japonya’da devlet okullarının eğitim giderleri, ulusal, bölgesel ve yerel idareler tarafından paylaşılır (Özen vd. 1996, s. 15). Eğitim adına yapılan harcamalar genel amaçlı bütçenin % 20’sine yaklaşmaktadır.

Monbusho’nun bütçesi eğitim ve öğretim hizmetleri, kültür ve spor aktivitelerinin yaygınlaştırılması, personel maaşının ödenmesi, öğretim binalarının inşası ve öğretim kurumları ile öğrencilere mali destek sağlanması amacı ile kullanılır (UEEM, 1989). Eğitim vergileri, bağışlar, KİT’lerle hazine mallarından sağlanan gelirler, yerel idarelerce elde edilen kira gelirleri ve öğretim harçları eğitim giderlerinin diğer kısmını oluşturmaktadır (Türkoğlu, 1998).

3.Yöntem

Bu bölümde araştırmanın deseni, evreni, örnekleme ile araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanmasında izlenen yol verilerin analizi, nitel araştırmada geçerlik ve güvenilirlik ile beklenen problemler ve sınırlamalar açıklanmıştır.

3.1 Araştırmanın Deseni

Araştırma, tarama modeli ile yapılmış bir nitel araştırmadır.

Tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olan şekli ile betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. (Karasar, 2005, s.77)

Üniter ve federal devlet biçimlerinden yola çıkarak, yerel birimlerin Türk Eğitim Sistemi'ne olumlu katkılarının nasıl sağlanabileceğinin belirlenmesini amaçlayan bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinin veri toplama metodu olan yüz yüze görüşme kullanılmıştır.

3.2 Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma evrenini Başkent Ankara'nın Büyükşehir sınırları içinde kalan Mamak, Sincan ve Yenimahalle İlçelerinde yer alan beş Endüstri Meslek Lisesi oluşturmaktadır.

Çalışmanın örneklemini; 2013- 2014 Eğitim Öğretim Yılı'nda Başkent Ankara'nın Büyükşehir sınırları içinde kalan Mamak, Sincan ve Yenimahalle ilçelerinde yer alan Endüstri Meslek Liselerinden beş okul müdürü beş öğretmen ile Ankara eğitim müfettişlerinden beş müfettiş olmak üzere toplam on beş kişi oluşturmaktadır. Mamak, Ankara'nın doğusunda, Sincan batısında, Yenimahalle

ortasında yer alan ilçelerdir. Her üç ilçeye de yurdumuzun seksen bir ilinden göç vardır. İlçelerin bu özellikleri seçilmelerinde etkili olmuştur.

Eğitim kurumu olarak endüstri meslek liselerinin seçilmesinde; ileride çeşitli meslek alanlarında endüstrinin ihtiyaç duyduğu ara eleman olacak öğrencilere mesleki formasyon verilmesi, endüstri meslek liselerinin öğrencilerin iş yaşamına ve yüksek öğretime hazırlanmasında üstlendiği rol nedeniyle sosyal etkisi göz önünde bulundurulmuştur. Kurumun etkilediği paydaş sayısı fazladır. Okul-sanayi işbirliği, özel sektörle ve yerel yöneticilerle ilişkileri de önemli görülmüştür. Araştırmada rastlantısal örneklem yolu tercih edilmiştir. Katılımcıların yaş, kıdem, cinsiyet gibi özellikleri dikkate alınmamıştır.

3.3 Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak yüz yüze görüşme ve veri toplama aracı olarak da görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu yöntemi, benzer konulara yönelmek yoluyla değişik insanlardan aynı tür bilgilerin alınması amacıyla kullanılır (Patton, 1987; akt: Yıldırım ve Şimşek, 2005). Yüz yüze görüşme yolu ile katılımcılara dört soru sorulmuş, alınan cevaplar ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir.

Literatür tarama çalışmasından elde edilen bilgiler araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturmuştur. Görüşme soruları literatür taramasından sonra uzman görüşü alınarak düzenlenmiştir.

Her görüşme yapılan kişiye aynı sorular sorulmuştur. Okul müdürlerinin, öğretmenlerin ve eğitim müfettişlerinin eğitimin yerelleşmesi hakkındaki görüşlerini yaşadıkları örneklerle detaylı olarak sunmalarına olanak tanınmış, süre kısıtlamasına gidilmemiştir. Katılımcıların görüşlerini ifade etmelerine fırsat verilmiştir. Katılımcıların çalışma ortamlarında rahat ve doğal olmalarına özen gösterilmiş, samimi fikirlerini çekinmeden anlatmaları özellikle desteklenmiş, başlarından geçen somut olaylar ve gözlemleri anlattırılmış, görüşmeler sohbet tarzında yapılmıştır. Bu görüşmeler ortalama 20-60 dakika aralığında sürmüş, görüşme sırasında katılımcılara gerektiğinde ek sorular sorularak yarı yapılandırılmış görüşme sağlanmıştır.

Görüşme formunda yer alan ve katılımcılara yöneltilen sorular şu şekildedir:

1. Merkezi yönetimin eğitime yansıyan olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?
2. Eğitim Müfettişi/ okul müdürü/ öğretmen olarak çalıştığınız birimde yerel otoritelerle işbirliği yapıyor musunuz? Yapıyorsanız bunlar nelerdir?
3. Eğitim yönetiminde merkezîyetçi bir anlayış yerine, yerinden yönetim ülkemizin ihtiyaçlarına daha uygun ve etkili cevaplar verebilir mi?
4. Eğitimde yerelleşmeye dair başka ülkelerden bildiğiniz örnek uygulamalar var mı? Benzer bir uygulamanın bizde kabul göreceğini düşünüyor musunuz? Gerekçeleri ile açıklar mısınız?

3.4 Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması aşamasında görüşü alınacak kişiler seçilirken gönüllülük esas alınmıştır. Görüşlerini sesli kayıt altında bildirecek görüşmeci bulma endişesi yersiz çıkmıştır. Görüşü alınacak hedef kitlenin görüşlerini ve bu konudaki tecrübelerini anlatmaya istekli oldukları görülmüştür.

Görüşmelere öncelikle okul müdürlerinden başlanmıştır. Seçilen okulların müdürlerine telefonla ulaşılarak araştırmanın amacı anlatılıp, katılımcı olup olmayacakları belirlendikten sonra randevu alınmıştır. İkinci aşamada görüşme yapılan müdürün bulunduğu okulun öğretmenleri arasından gönüllü olanlar belirlenmiştir. Üçüncü aşamada görüşme yapılan okullarda görevli eğitim müfettişlerinden gönüllü olanlar seçilmiştir. Görüşmelere başlamadan önce katılımcılar araştırmanın konusu, amacı ve gizlilik konularında bilgilendirilmiş ve onayları alınmıştır.

3.5 Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen nitel veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Nitel veri analizi, araştırmacının verileri düzenlediği; analiz birimlerine ayırdığı, sentezlediği, biçimleri (pattern) ortaya çıkardığı, önemli değişkenleri keşfettiği ve hangi bilgileri rapora yansıtacağına karar verdiği bir süreçtir (Bogdan ve Biklen, 1992). Nitel analiz yapan araştırmacı, alandan toplamış olduğu verilerden hareket

ederek bu veriler içerisinde saklı duran bilgiyi keşfetmeye ve ortaya çıkartmaya çabalamaktadır. Dolayısıyla nitel veri analizinin, kuramdan türetilen denence(lerin) sınamasına dayalı nicel veri analiz yöntemlerinden farklı bir analiz yöntemine sahip olduğunu söylemek mümkündür (Özdemir, 2013).

Araştırmacı tarafından sesli veriler önce bilgisayar ortamında yazılı hale getirilmiş, yazılı hale getirilen veriler, bir içerik analiz türü olan kategorisel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Bu süreçte veriler kodlanmış, elde edilen kodların ortak yönleri bulunmuş, bu şekilde araştırma bulgularının genel görünümünü oluşturan temalar (kategoriler) ortaya çıkarılmıştır. Bu tema başlıklarının altına elde edilen kodlar yerleştirilmiştir. Verilerin çözümlenmesinin son aşamasında bulgular tanımlanmış ve yorumlanmıştır. İlginç olan cevaplar aynen sunulma yoluna gidilmiştir.

Katılımcıların okulları ve gerçek kimlikleri saklı tutulmuştur. Okullar A, B, C, D, E şeklinde harfler ile; müdürler birinci müdür (M1), ikinci müdür (M2),... olarak ; öğretmenler; birinci öğretmen (Ö1), ikinci öğretmen (Ö2), müfettişler de yine birinci müfettiş (Mf1), ikinci müfettiş (Mf2),...olarak sayılar ile gösterilmiştir.

3.6 Geçerlik

Araştırmanın geçerliği rastlantısal örneklem seçme ve tekrarlı sorularla sağlanmıştır. Araştırmada tutarlık için tüm katılımcılara aynı görüşme soruları benzer bir yaklaşımla sorulmuştur. Araştırmada daha nitelikli veri elde etmek için, katılımcılar tek bir meslek grubundan seçilmemiş, öğretmen, okul müdürü ve müfettiş olarak çeşitlilik sağlanmıştır.

Görüşmeler sırasında yansıtıcı dinleme tekniği kullanılmıştır. Yansıtıcı dinleme tekniğinde araştırmacı kendini katılımcının yerine koyar ve katılımcının sözleri, ses tonu, jest ve mimikleri üzerine odaklanıp tarafsız ve sohbeti teşvik edici olmaya çalışır (Jentz & Murphy, 2005; akt. Dalgıç, 2011).

Katılımcıların teyidini alabilmek ve olası yanlış anlamaların önüne geçebilmek için görüşmelerin hepsi ses kayıt cihazına kaydedildikten sonra, kaydedilen görüşme birlikte dinlenmiş, Katılımcıların onayından sonra yazıya döküm işlemi yapılmıştır.

Araştırmada düzenlenen görüşme metinleri, metin içi ve metinler arası kavramları karşılaştırma ve yorumlama yoluyla derinlemesine incelenmiştir.

Değişik “sonda sorular” kullanılarak ortaya konulan probleme ilişkin detaylı veriler toplanmaya çalışılmıştır.

Nitel araştırmalardaki geçerliği sağlamadaki en büyük sıkıntı, araştırmacının tarafsızlığının nasıl ortaya koyması gerektiğidir. Yanlılık unsuru araştırmacı veri toplarken, verileri kaydederken veya verilerin yorumlanması sırasında ortaya çıkabilir. İyi bir nitel araştırmada geçerli bir çalışmanın oluşturulabilmesi, bu yanlılığın en asgari seviyeye indirilmesi ile geekleşmektedir (Roberts & Priest, 2006; akt. Yıldırım, 2010).

Toplanan verilerin ayrıntılı bir şekilde rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ltleri arasında yer almaktadır (Yıldırım, 2010).

4. Bölüm: Bulgular

Bu bölümde on beş katılımcının “Eğitimin Yerelleşmesi Aracılığıyla Yerel Birimlerin Türk Eğitim Sistemi’ne Etkileri” hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla, dört soru ekseninde yapılan birebir görüşmelerle toplanan verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgular yer almaktadır.

Katılımcıların birinci alt probleme ilişkin verdikleri cevaplar; işbirliği yapılan birim ve kurumlar ile işbirliğini etkileyen objektif ve sübjektif faktörler alt temaları altında toplanmıştır.

Katılımcıların ikinci alt probleme ilişkin verdikleri cevaplar; merkezi yönetimin olumlu ve olumsuz yönleri başlıkları altında toplanmıştır. Merkezi yönetimin olumlu yönlerine ilişkin olarak verilen cevaplar; Devletin yapısı ile ilgili nedenler, ekonomik nedenler, Eğitim Sistemi ile ilgili nedenler ve kişisel nedenler olarak sınıflandırılmıştır. Merkezi yönetimin olumsuz yönlerine ilişkin olarak verilen cevaplar da; Türkiye’nin coğrafyası ve Devletin yapısına bağlı nedenler, ekonomik nedenler, Eğitim Sistemi ile ilgili nedenler ve kişisel nedenler olarak sınıflandırılmıştır.

Katılımcıların üçüncü alt probleme ilişkin verdikleri cevaplar; Türkiye şartlarında yerinden yönetim uygulamalarının olası sonuçları başlığı altında toplanmıştır. Olası sonuçlar da; yetki ve sorumluluk, ekonomik, objektif ve sübjektif açılardan temalandırılmıştır.

Katılımcıların dördüncü soruya ilişkin verdikleri cevaplar; eğitimde yerelleşmeye dair uygulamalar başlığı altında toplanmıştır.

4.1 Merkezi Yönetimin Eğitime Yansıyan Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Merkezi yönetimin eğitime yansıyan olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir? sorusuna verilen cevaplar analiz edilip gruplanmış ve beş tema bulunmuştur. Gruplanan analizlere göre merkezi yönetimin olumlu yönlerine ilişkin olarak bulunan

temalar a) Devletin yapısı ile ilgili nedenler b) ekonomik nedenler c) Eğitim Sistemi ile ilgili nedenler d) kişisel nedenler başlıkları altında toplanmaktadır.

4.1.1 Merkezi yönetimin olumlu yönleri. Araştırmaya katılan eğitimcilerin, merkezi yönetimin eğitime yansıyan olumlu yönleri ile ilgili olarak; ülke çapında eğitimde birliği sağlamasını, bütçenin tek elden belirlenmesini, müfredatın M.E.B. tarafından düzenlenmesini, ortak bir eğitim anlayışı ve birlikteliği oluşturmasını, bir kısım katılımcı tarafından personel alımı ve dağıtımında (tayinler) objektifliği sağlamasını, vatandaşlık bilinci oluşturmasını, hiyerarşi kurmasını, eğitimde milliliği sağlamasını ve merkezi yönetimin çıkardığı mevzuat ile uygulama birliğinin sağlanmasını ifade ettikleri göze çarpmaktadır.

Katılımcılar ülkemizin üniter yapısına özel önem vermişler ve ülke genelinde eğitim politikaları ve müfredatın tek elden yürütülmesinin yerinde olduğunu belirtmişlerdir.

4.1.1.1 Devletin yapısı ile ilgili nedenler. Merkezi Yönetimin eğitime yansıyan olumlu yönlerinden Devletin yapısı ile ilgili olarak katılımcıların; Devletin üniter yapısına uygun eğitim verilmesini, merkezi yönetimin gücü olarak M.E.B.'in varlığını, devlet geleneğinin devam ettirilmesini, ortak milli değerlere uygun eğitim verilmesini ve vatandaşlık bilinci yaratmasını ifade ettikleri (15/7) anlaşılmıştır.

Olumlu olarak gördüğüm yönler, eğitim hizmetlerinin ülke genelinde hep aynı düzeyde aynı kalitede olması. Kararların üstten çabuk olması. Sınavlar konusunda güvenli sınav olması ve eğitim hizmetleri yönünden maliyeti biraz azaltma konusu. Bunlar olumlu yönler. Yönetim ve denetimin daha kolay sağlanması da olumlu yönü.(Okul MüdürüM1)

Merkezi yönetime, eğitimde birliğin sağlanması, Türkiye genelinde aynı programların uygulanması, eğitimin Türkiye'nin her tarafında paralel yürütülebilmesi için Bakanlığımıza ihtiyacımız var.(Okul Müdürü M3)

Türkiye’de gerek coğrafi, gerek kültürel, gerekse etnik köken bakımından çok farklı gruplar, insanlar yaşıyor. Bu insanları aynı çizgiye getirmek bakımından, hepsinin aynı eğitim düzeyinde bulundurması açısından, aynı kültürümüz, aynı tarihimiz, aynı coğrafyamızın bilgilerinin öğretilmesi bakımından, müfredat programlarının Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirleniyor olması bence bir avantaj diye düşünüyorum. (Okul Müdürü M4)

Bazı okul müdürleri eğitim hizmetlerinin ülke genelinde aynı düzeyde sunulmasını belirterek Devletin üniter yapısına uygunluğunu ifade etmişlerdir.

Olumlu yönü; bütün okullara, bütün eğitim kurumlarına objektif davranılıyor. Tek bir kural çerçevesinde, hakkaniyet gözetilerek yapıldığını düşünüyorum, merkezi yönetiminkontrolü daha kolay. Kişisel inisiyatiflerin kullanılmadığı bir sistem olarak görüyorum.(Öğretmen Ö3)

Bir kısım öğretmen merkezi yönetimin objektif davrandığı ve denetimin daha kolay olduğunu belirtmektedir.

Türkiye’de yaklaşık 75.000 okul var. Bildiğim kadarıyla bunların,3500 civarı mesleki eğitim kurumu. Merkezin yönetimi anlamında katkısı, bu okullar arasında gerek müfredat, gerek ders kitaplarının içeriği, gerekse öğretmen dağılımı konusunda bir bütünlük ve eşitlik sağlamasında bir yarar var.3500 okulda ortak bir politikalar oluşturulması noktasında yarar var. Bu bakımdan merkezi yönetim, bu anlamda işlevsel ve faydalı diyebiliriz.

Ortak milli değerler, manevi değerler noktasında, müfredat noktasında, vatandaşlık bilinci noktasında merkezi yönetim olmasında yarar görüyorum. Tabi bu işin yararlı kısmı.(Öğretmen Ö4)

Bir kısım katılımcının (15/2),Devletin üniter yapısına uygun eğitim sağlamasını, merkezi yönetimin ortak milli değerlere uygunluğunu ve vatandaşlık bilinci yaratmasını vurguladıkları görülmüştür. Özellikle eğitim, kültür, sağlık, güvenlik gibi konularda yapılacak işlerin ulusal çıkarlar doğrultusunda yürütülmesine bağlamaktadırlar.

Devletin üniter yapısı çerçevesinde Devlet devamını sağlamak için merkezi bir şekilde programlar hazırlar. Merkezi yönetimde yine aynı şekilde devletine saygılı, devletin milletinin özelliklerini bilen, Türk toplum yapısına uygun insan yetiştirmek için kendine has programlar hazırlar. (Eğitim Müfettişi Mf1)

Merkezi yönetimin toparlama amaçlı olumlu yönünün olduğunu düşünüyorum program bazında düşünüldüğünde insan bazında düşünüldüğünde de bu yetkinin üniter yapının sağlamlığı açısından merkezde toplanmasında da yarar görüyorum. Çünkü bugün ülkemizde henüz yerelde toplanan yetkinin nasıl kullanılacağı konusunda bazı şüpheler olduğunu bizzat kendi yaşamımdan da, kendi mesleki deneyimimden de görmekteyim. (Eğitim Müfettişi Mf2)

Katılımcılar merkezi yönetimin eğitimi Devletin üniter yapısına, Devlet geleneğine ve ortak milli değerlere uygun hale soktuğunu ve vatandaşlık bilinci yarattığını belirtmişlerdir.

4.1.1.2 Ekonomik nedenler. Merkezi Yönetimin eğitime yansıyan olumlu yönlerinden ekonomik nedenlerle ilgili olarak katılımcıların; ekonomik nedenleri, ülke genelinde bütçenin belirlenmesini, personel giderlerinin sağlanmasını, ortak bütçe oluşturulmasını ve bütçe planlamasını ifade ettikleri (15/4) anlaşılmıştır.

Merkezi yönetimin eğitime yansıyan olumlu noktası; Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki Teknik Eğitim Kurumları bağlı olarak çalışmakta olan bir okuldur.

Bütçemiz Genel Müdürlüğümüz tarafından karşılanmakta. Yoğaltım yani öğrencilerin kullanacağı malzemeler, doğalgaz, elektrik, su gibi giderlerimiz karşılanmakta. Yıllık planlanan şekli ile Genel Müdürlüğümüz bize bütçe imkanları ölçüsünde fırsat, ödenek sağlıyor.(Okul Müdürü M5)

Merkezi sistemin bana göre en büyük faydası, ortak bir eğitim anlayışı ve birlikteliği oluşuyor... Daha değişik faydaları da var tabii ki, mesela personel dağılımıdır, personel giderlerinin karşılanmasıdır.Bu konularda da büyük faydası olduğunu düşünüyorum.(Öğretmen Ö1)

Evet bütçe planlaması, dağıtımı, kullanılması. Bunların kontrolünün tek bir elden yapılması.(Öğretmen Ö3)

Katılımcıların bir kısmının; ekonomik nedenleri ve ülke genelinde bütçenin belirlenmesini, bütçe planlamasını, personel giderlerinin sağlanmasını, ortak bütçe oluşturulmasını ve kullanılmasını ifade ettiği anlaşılmıştır.

Katılımcıların bir kısmı da eğitim hizmetlerinde mali disiplini ve bütçenin tek elden idaresinin önemini vurgulamışlardır.

4.1.1.3 Eğitim sistemi ile ilgili nedenler. Merkezi Yönetimin eğitime yansıyan olumlu yönlerine ilişkin olarak katılımcıların; kararların çabuk alınmasını, sınavların güvenli bir ortamda yapılmasını, denetiminin kolay olmasını ve eğitimde birliğin sağlanmasını ifade ettikleri (15/12) anlaşılmıştır.

Olumlu olarak gördüğüm yönler, eğitim hizmetlerinin ülke genelinde hep aynı düzeyde aynı kalitede olması. Kararların üstten çabuk olması. Sınavlar konusunda güvenli sınav olması ve eğitim hizmetleri yönünden maliyeti biraz azaltma konusu. Bunlar olumlu yönler. Yönetime denetimin daha kolay sağlanması da olumlu yönü.(Okul Müdürü M1)

Okul müdürlerinden M1'in; kararların çabuk alınmasını, sınavların güvenli bir ortamda yapılmasını, denetiminin kolay olmasını ifade ettiği anlaşılmıştır.

şimdi merkezi yönetim mutlaka, eğitimde birliğin sağlanması, Türkiye genelinde aynı programların uygulanması, eğitimin Türkiye'nin her tarafında paralel yürütülebilmesi için Bakanlığımıza ihtiyacımız var (Okul Müdürü M3)

Okul müdürü M3'n; eğitimde birliğin sağlanmasını ifade ettiği anlaşılmıştır.

Türkiye'de gerek coğrafi, gerek kültürel, gerekse etnik köken bakımından çok farklı guruplar, insanlar yaşıyor. Bu insanları aynı çizgiye getirmek bakımından,hepsinin aynı eğitim düzeyinde bulundurması açısından,aynı kültürümüz,aynı tarihimiz,aynı coğrafyamızın bilgilerinin öğretilmesi bakımından,müfredat programlarının Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirleniyor olması bence bir avantaj diye düşünüyorum.(Okul Müdürü M4)

Okul müdürü M4'n; eğitimde birliğin sağlanmasını ifade ettiği anlaşılmıştır.

En büyük faydası merkezi sistemin bana göre ortak bir eğitim anlayışı ve birlikteliği oluşuyor. En büyük faydası bu.(ğretmen 1)

Öğretmen 1'in; ortak bir eğitim anlayışı ve birlikteliğin sağlanmasını, eşgüdümü, lme ve değerlendirmede birliği ve personel alımında objektifliği ifade ettiği anlaşılmıştır.

Merkezi sistem objektif ve kişisel inisiyatifler kullanmıyor.(ğretmen 3)

Merkezin yönetimi anlamında katkısı, bu okullar arasında gerek müfredat,gerek ders kitaplarının içeriği,gerekse ğretmen dağılımı konusunda bir bütünlük ve eşitlik sağlamasında bir yarar var.3500 okulda ortak bir

politikalar oluşturulması noktasında yarar var. Bu bakımdan merkezi yönetim, bu anlamda işlevsel ve faydalı diyebiliriz. (Öğretmen Ö4)

Katılımcıların bir kısmı ortak politika oluşturmasını, eğitimde birliğin sağlanmasını, merkezi planlamayı ve hiyerarşiyi vurgulamıştır.

Ben, Öğretmen Okulu mezunu olarak (Orta öğrenim) başladım. Bugün bu olmaz. Çalışma süresinde üniversite mezunu, müfettiş oldum. Bunu yerelde yapmak zor, olmaz da.Devletin merkezi yönetimi (M.E.B.) bunu yapar.(Eğitim Müfettişi Mf3)

Eğitim müfettişi Mf3, Cumhuriyetin ilanından sonra merkezi yönetimin eğitim açısından çok olumlu şeyler yaptığını ifade ederek, kendisinin çalışma süreci içindeyken eğitim müfettişi olduğunu belirtmiştir.

Merkezi yönetim tüm konularda standart getiriyor bana göre. Birşeyin standardını ortaya koymuş oluyorsunuz. Herkes ona uymak zorunda. Bu olumlu bir şey. Birşeyin ölçüsünü ortaya koymak gibi bir şey... Özellikle eğitim politikası açısından, felsefesi açısından gerekli olduğunu düşünüyorum merkezi yönetimin. Yani sapmaların olmaması açısından. Diyelim ki doğuda eğitim başka bir şekilde çözümlenir, batıda başka şekilde politika güdülür. Bunların önüne geçilmiş olur diye düşünüyorum. Olumlu yönü budur.(Eğitim müfettişi Mf4)

Eğitim müfettişi Mf4, eğitimde birliğin sağlanmasını ifade ederek, merkezi yönetimin ortak standartları koyduğunu vurgulamıştır.

Katılımcıların önemli bir kısmı merkezi yönetimin eğitim uygulamalarında ülke çapında birliği, denetimi, eş güdüm sağlamasını, olumlu yönde hiyerarşik yapı oluşturmasını, görev tanımlamasında belirliliği, uygulama birliği sağlamasını, problemlerin bir havuzda toplanmasını ve objektifliği sağlamasını olumlu yönler olarak ifade etmişlerdir.

4.1.1.4 Kişisel nedenler. Eğitim müfettişi Mf2'nin; aidiyet duygusunu ifade ettiği (15/1) anlaşılmıştır. Merkezi yönetimin, bir devletin ülkesi içindeki bütün kamu görevlilerini aynı çatı altında hiyerarşik yapı içerisinde bir araya getirerek onlara aidiyet duygusu da kazandırdığı belirtilmiştir.

4.1.2 Merkezi yönetimin olumsuz yönleri. Merkezi yönetimin olumsuz yönleri ile ilgili olarak dört tema bulunmuştur. Bunlar; a)Türkiye Coğrafyası ve Devletin yapısına bağlı nedenler, b) ekonomi ile ilgili olanlar, c) Eğitim Sistemi ile ilgili olanlar, d) kişisel nedenlerle ilgili olanlar başlıkları altında toplanmaktadır.

4.1.2.1 Türkiye coğrafyası ve devletin yapısına bağlı nedenler. Merkezi Yönetimin eğitime yansıyan olumsuz yönlerine ilişkin olarak birkısım katılımcı Türkiye'nin coğrafi olarak büyüklüğünü, merkezi yönetimin bütün bölgelerde aynı etkinlikte uygulanmadığını, bölgesel eşitsizliklerin eğitimin tek elden yürütülmesini zorlaştırdığını ifade (15/3) etmişlerdir

- Bu laboratuvarı, atölyeyi merkezi sistemden buraya imkanları kanalize etmeniz kim bilir kaç seneyi alacaktı?

Mümkün değil, olamazdı, yani bu olur da Devlet, Allah Devlete zeval vermesin, fakat bu kadar her yere yetişmek şansı yok.(Okul Müdürü M2)

Okul müdürlerinden M2, müfredatın bölgelere göre ayrı olmamasını ve merkezi yönetimin bölgesel eşitsizliklerin göz ardı ettiğini vurgulamakla birlikte; "Allah Devlete zeval vermesin"diyerek merkezi yönetimin vazgeçilmezliğini de vurgulamıştır.

Öğretmen Ö5'in; geniş coğrafyaya hitap edememesini,

Eğitim müfettişi Mf1'in; bölgesel farklılıklara dikkat edilmemesini ifade ettiği anlaşılmıştır.

Merkezde alınan kararlar, merkezin o bölgedeki siyasi oluşuma ihtiyacı olup olmadığından ziyade, merkezdeki siyasi gücün etkisine bağlı. Yani o bölgede milletvekili ya da işte bakan konumundaki insanın sözü geçiyorsa o kararın

verilmesinde o daha etkili, ihtiyaç olup olmadığı önemli değil; yani o bölgedeki seçmene şirin görünmek için diye düşünüyorum. Ama yerinde karar olursa o bölgedeki insana daha verimli daha iyi daha ihtiyacı olacağı için; o bölgenin insanı da onun fayda ya da zararını göreceği için o bölgedeki daha iyi bir hizmetin olacağını düşünüyorum.(Eğitim Müfettişi Mf1)

Eğitim Müfettişi Mf1; Merkezi yönetimin ilgili bölgedeki eğitim ihtiyacından ziyade, siyasi düşüncelerle karar aldığını, ihtiyaçlara yeterince cevap veremediğini ifade etmiştir. Merkezi yönetimin yapısı gereği bölgesel farklılıkları göz önünde bulundurmadığından yakınılmaktadır. Merkezi yönetimin bürokrasiyi artırması, yeterince hızlı olmaması ve pahalı olması ortak eleştiriler olarak dikkate değer bulunmuştur.

4.1.2.2 Ekonomik nedenler. Merkezi Yönetimin eğitime yansıyan olumsuz yönlerinden biri olarak da, ekonomik nedenler ifade olunmuştur. Merkezi ve yerinden yönetimin karşılaştırılmasında önemli kriterlerden biri de ekonomidir. Merkezi yönetimin eğitim hizmetlerinde yerel ihtiyaçları yeterince dikkate alamadığı ve ekonomik kaynaklarını verimsiz bir şekilde kullandığı bir kısım katılımcı tarafından eleştiri konusu yapılmıştır. (15/10)

...bölgesel olarak, Türkiye'nin coğrafi olarak çok geniş iklimsel var ve belediyelere yaptığımız zaman belki bizim batı kesiminde farklı olur doğuda farklılıklar eğitim açısından, ulaşım açısından farklılıklar olabilir. Onun için ya il milli eğitimler, ilçe milli eğitimlere daha yetki devri verilir olursa daha iyi olur gibime geliyor. Belediye bazında değil de bizim ülke koşullarında.(Okul Müdürü M1)

Okul müdürlerinden M1'in; eğitimin kendi bütçesini hazırlayamamasını ifade etmiştir.

Doğudaki eğitim-öğretim programlarının uygulanması ile, Ankara'daki veya Edirne'deki veya Sinop'taki eğitim-öğretim programının uygulanması

arasında bana göre, program aynı, çerçeve aynı, müfredatta en ufak bir değişiklik yok. Fakat uygulanabilirlik anlamındaki şeye gelince, birebir aynılık! Kesinlikle olmaz. Neden? Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki okullarda ya öğretmeni yok, ya bilmem neyi yok. Buna benzer araç gereç, materyal vs. si veya bu araç, gereç materyal olsa, o işi uygulayacak öğretmen yok. Birinci öncelik, o anlamda oraların aslında bölgelerin durumlarına göre, çerçeve programını yine merkez belirlesin. Şu çerçevede bir program yapacaksınız desin. Ama içeriğini, alt ve diğer yan başlıklarını bölgenin içindeki kendi oradaki sorumlu olan okul idareleri ile müfredatın hazırlanmasında fayda var bence.(Okul Müdürü M2)

Okul müdürü M2, yerel ihtiyaçların doğru olarak tespit edilememesini ifade etmiştir.

Benim bütçem, Mesleki Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'nden geliyor. Şimdi ben Ankara'dayım. Bakanlık bana iki buçuk km. mesafede, çok rahat gidebiliyorum. Derdimi anlatabiliyorum. İhtiyaçlarımı söyleyebiliyorum. Peki, Ankara'ya 500, 600, 700, 800 km. mesafede olan bir okul müdürü ne yapabilir? Belki telefonla ulaşır. O da ilgiliye ulaşabilir mi? Bilmiyorum. Tabi bu başlı başına problem. Eğer ödenek Bakanlıktarafından dağıtılacaksa, bu hakkaniyetli ve adaletli bir şekilde belli kriterlere göre dağıtılmalıdır. Yani, ahbap çavuş ilişkisi değil de, ikili ilişkilerle değil de, bir öğrenci için bir maliyet belirlenir, elektriği, suyu, gazı, bunun kullanacağı temrinlik araç-gereç, malzemeler bu oranla çarpılıp otomatik olarak gönderilebilir.(Okul Müdürü M3)

Okul müdürü M3, kaynakların adil ve etkin kullanılmamasını, yerel ihtiyaçların doğru olarak tespit edilememesini ifade etmiştir.

Merkezi sistemin olumsuzluklarının en başında okulun ihtiyaçlarının karşılanması geliyor. Yani fiziki, maddi ihtiyaçlarının karşılanması geliyor.(Okul Müdürü M4)

Okul müdürü M4, kaynakların adil ve etkin kullanılmamasını, yerel ihtiyaçların doğru olarak tespit edilememesini ifade etmiştir.

Olumsuzluk olarak baktığımızda, merkez çok konu ile karşı karşıya. Çok konu ile karşı karşıya kalmasının sebebi de yükü çok. Yükü çok olunca da, bizi anlamakta, bizim Onları ulaşmamızda, problemlerimizi onlara anlatmamızda çok sayıda kurum yada insanı dinledikleri için gücü azalıyor. Hem de söylediklerimiz unutulabiliyor, havada kalabiliyor.(Okul Müdürü M5)

Okul müdürü M5, kaynakların adil ve etkin kullanılmamasını ifade etmiştir.

Evet, ulaşılabilir değil. Ulaşsak da iş uzayabiliyor. Sorunun çözümü gecikiyor. Bunun dışında mesela kırtasiyecilik çok fazla oluyor. Bir de mesela merkezdeki yöneticilerimiz yereldeki insanların ya da eğitim kurumlarının tam ihtiyacını gidermeyebiliyor. Ya da bölgeden bölgeye değişiyor.(Öğretmen Ö1)

Öğretmen Ö1, yerel ihtiyaçların doğru olarak tespit edilememesini ifade etmiştir.

Ankara özelini örnek verelim. Belediye meclis üyeliğinde eğitim komisyonunda acaba kaç tanesi eğitimci. Oraya gelen ödeneğin, nereye ne kadar harcanacağı konusunda, eğitimcilerin söz sahibi olduğunu sanmıyorum. En azından yereldeki, belediye meclisindeki eğitim komisyonlarında eğitimciler olmalı. Okul müdürü olabilir, İl Milli Eğitim yöneticileri olabilir,

eğitim sendikaları yöneticileri olabilir. Eğitime gelen yerel bütçede, eğitimcilerin kendileri söz sahibi olmalıdır diye düşünüyorum.(Öğretmen Ö4)

Öğretmen Ö4; mali kaybı, bütçenin hazırlanmasında eğitimcilere söz hakkı verilmemesini ifade etmiştir.

Her bölge maddi bakımdan da farklı. O zaman gene eşitsizlik olmayacak mı? Zengin bölgeler var. Fakir bölgeler var. Eğitimden anlayan bölge var, anlamayan bölge var. Ama her şeye rağmen maddi açıdan, katkı sağlansa olabilir gibi düşünüyorum.(Eğitim müfettişi Mf4)

Eğitim müfettişi Mf4, Türkiye'nin zengin ve fakir bölgelerinin olduğunu, merkezi yönetimin bölgeleri ekonomik farklılığını gözetmeksizin bütçeden eşit pay vermesinin adil olmadığını ve yerelihtiyaçları dikkate almadığını ifade etmiştir.

4.1.2.3 Eğitim sistemi ile ilgili nedenler. Merkezi yönetimin eğitime yansıyan olumsuz yönlerinden biri de eğitim sistemi ile ilgili olanlar olarak ifade edilmiştir. (15/15)

Olumsuz yönleri kırtasiyecilik ve merkeze çabuk ulaşamamak. (Okul Müdürü M1)

Merkezi Yönetimin eğitime yansıyan olumsuz yönlerine ilişkin olarak okul müdürlerinden M1; yanlış uygulamayı, hedefleri gerçekleştirememeyi, kırtasiyeciliği, merkeze çabuk ulaşamamayı vurgulamıştır.

Tabi zamanında gelmiyor, az geliyor veya imkanlar nispetinde hiç gelmeyebiliyor. Daha öncelikli okullara veriliyor. Olsun, onlara da saygımız sonsuz. Ama, yani merkezi yönetimin kendi merkezimizden olsa, yani yerel yönetimler anlamında kendi şeyimizden olsa, bizim bütçemiz belli olur. Ben ayağımı yorganıma göre uzatırım. Bir bütçe hazırlarım. Ona göre de çalışma performansım da ortaya çıkar. Bu arada kimin çalışıp, kimin çalışmadığı da ortaya çıkar. Daha iyi, daha güzel bir şekilde ortaya çıkar.(Okul Müdürü M2)

Okul müdürü M2'nin; kırtasiyeciliği, denetimin zayıflığını ve zaman kaybını ifade etmiştir.

Okul müdürlerinin görevi, eğitimini, öğretimini planlamak, uygulamak, kontrol etmektir. Maksimum sonuç eğitimle olur. Şimdi sayın bakan, talihsiz açıklamaları olduğu gibi, bundan bir önceki bakanımız, talihli açıklamaları da oldu, dedi ki; "okul müdürleri müteahhit değildir" dedi. Aynen, ben müteahhitlik yapmak istemiyorum. Amelelik de yapmak istemiyorum. Ben eğitim-öğretimi planlamak, uygulamak ve sonucu görmek, kontrol etmek istiyorum... Ben eğitimciyim. Bunlar benim işim değil, bunu ben alo dediğim zaman, kanalizasyon mu tılandı, ilgili birim gelecek, geç kalmadan, yerinde benim kanalizasyonumu çözecek.(Okul Müdürü M3)

Okul müdürü M3; hantallığı ve siyasetçi etkisini merkezi yönetimin olumsuz yönleri olarak ifade etmiştir.

Merkezi sistemin olumsuzluklarının en başında okulun ihtiyaçlarının karşılanması geliyor. Yani fiziki, maddi ihtiyaçlarının karşılanması geliyor. Okul müdürlüğüne yeni başladığım dönemde, okulun öğretmen ihtiyacını, Milli Eğitim Bakanlığı'na giderek karşılıyorduk. Genel Müdürlüğümüze gidip, elimizde kaç saat ne dersimiz var, örneğin Makine Bilgisi. Dersimiz için şu kadar öğretmenimiz var, bu kadar da öğretmene ihtiyacımız var diyorduk. Onlar noktasal olarak atama yapıyorlardı. Şimdi çok şükür onlar ortadan kalktı gibi. Onun dışında örneğin bir rüzgar çıktı, okulumun çatısı uçtu. Ben tabii ne yapacağımı şaşırdım. Hemen Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilgili dairesini aradım. Orada tanıdığım daire başkanına durumu anlattım.'hemen yerel meteorolojiden rapor alıyorsun. Fırtına çıktığına ve okulun çatısının uçtuğuna dair. Bir de resmi yazı yazıyorsun. Biz buradan

sana acil ödenek gönderiyoruz.’ dedi. Anlattığım olay, Sivas’ın bir ilçesinde gerçekleşti. Düşünün Kars’ta da olabilirdim. Gerçi Sivas’ta çok yakın sayılmaz da. Kars’ın, Ardahan’ın bir ilçesinde de olabilirdim.(Okul Müdürü M4)

Okul müdürü M4, hantallığı ve zaman kaybını ifade etmiştir.

Personel sıkıntımız var. Merkeziyet noktasından baktığımızda da, personel eksikliğimizin giderilmesinde bir strateji belirlenip ya, hizmet satın alalım, kurumlarımız, okullarımız adına.(Okul Müdürü M5)

Okul müdürü M5; hantallığı, iş yükünün çokluğunu, personel sıkıntısını ve hizmetlerin gecikmesini ifade etmiştir.

Evetulaşılabilir değil. Ulaştık da iş uzayabiliyor. Sorunun çözümü gecikiyor. Bunun dışında mesela kırtasiyecilik çok fazla oluyor. Bir de mesela merkezdeki yöneticilerimiz yereldeki insanların ya da eğitim kurumlarının tam ihtiyacını gidermeyebiliyor. Ya da bölgeden bölgeye değişiyor... bu tabii yöreye uygun olmayabiliyor.(Öğretmen Ö1)

Öğretmen Ö1’in; kırtasiyeciliği, kalabalık bürokrasiyi, ulaşılabilmek olmasını ifade ettiği anlaşılmıştır.

Bakanlığımızın güzel uygulamaları var; ama bunlar daha çok öğrenci ve veliye dönük uygulamalar. Yani öğrenci merkezli, veli merkezli; ama bence biraz öğretmen merkezli bir uygulamaya dönse. Hem hesap sorsa hem de yetki verse. Yani en büyük sıkıntımız yetkimiz yok. Bir sorunla karşılaştığımızda karşıımızda bakanlık olunca muhatap bulamıyoruz.

Öğretmen bakanlıktan memnun değil. Veli memnun değil; yani herkes birbirinden şikayet ediyor açıkçası. Ama buna yetkililerin gerçekten bir çözüm bulması lazım.

Bizde de öğretmene dönük bir şeyler yapılırsa, öğretmen kendisinin de işin içine katıldığını hissederse gerçekten çok candan çalışan arkadaşlar da var... Merkezi yönetimde bu önemli bir sorun. Performans çok da önemli bir yerde durmuyor.

Öğretmen kendisini yalnız hissetmesine sebep oluyor. Bakanlığı çok soyut görüyorlar, bir bina gibi geliyor. Yani işin içine bir ruh katmıyoruz. Eğitim aslında bir ruh işi.

Mesela biz sene toplantı yapıyoruz. Ben bu eğitim bölgesini temsile gidiyorum. Matematik kısmına. Bunların hepsi kağıt üstünde kalıyor.(Öğretmen Ö2)

Öğretmen Ö2; merkezi yönetimin öğretmeni bireysel çabası ile baş başa bıraktığını, yanlış uygulamalara yol açtığını, öğretmenleri hantallığa sevk ettiğini, M.E.B.'in öğretmenler tarafından çok soyut görüldüğünü ve etkisiz olduğunu ifade etmiştir.

Bırakın başka kurumlarla işbirliğini, diğer okullarla işbirliği noktasında bile sıkıntı çekiyorsunuz. Örneğin Fatih Projesi ile akıllı tahta uygulandı. Projeksiyon makinalarının tamamı açığa çıktı. Şu anda binlerce projeksiyon makinası dolaplarda. Gecekondü mahallesi okullarda da tepegöz bile yok. Kendi içinde bile bir organizasyon yok.2-3 yıl önce akıllı tahtası takılan okulun, şu anda projeksiyon makinası dolaplarda duruyor. Projeksiyon makinalarının tarihi geçiyor, teknolojisi geçiyor.

Bizde tamamen siyasi. Bu dönemde X Sen ise, okul yöneticileri belirlenirken, X Sen bir liste yapıyor, XSen’li okul müdürleri yönetime getiriliyor. Sendikasına bakılıyor. Belki bir sene sonra atamalar değişecek.Örnek veriyorum,başka bir siyasi parti iktidara gelecek.Diyelim ki sol siyasi parti iktidara gelecek X veya Y, Z iktidara gelirse, Y Sen etkili olacak.Bakacaklar isim listesini gönderecekler.Ona göre değerlendirilecek. Yani okulda idarenin, yönetimin ya da okulun performansının değerlendirilmesi objektif değil. Objektif olmadığı için sistem son derece sağlıklıdır. Merkez karar veriyor, yönetmelikleri gönderiyor. Kendi göndermiş olduğu kanun ve yönetmeliklerin de uygulanıp uygulanmadığını takip edebileceği bir sağlıklı bir denetim sistemi de yok.(Öğretmen Ö4)

Öğretmen Ö4; bürokrasi, tarafgirlik, torpil ve işbirliği olmamasını, sendikalara göre atamaların yapılabildiğini vurgulamıştır.

Ben eğitimciyim ve şu an değişiklikleri takip edebilmek için o kadar çok şey yapıyorum ki yani kendi çapımda bir çabam var. Örneğin şu yönetici değişikliği 10 yıllık bir dönemde 35. kez değişti. 35 tane yönetici alımlarıyla ilgili değişiklik yapıldı. Bu konuda deneticilere ilgili en az değişiklik gene 12, 13 tane gene denetici alımlarıyla ve denetici seçilmesi ile ilgili denetmenlerle ilgili değişiklik yapıldı. Çocukların üniversite sınavlarıyla ilgili şeyden biliyorsunuz hani pek çok değişiklik yapboz tahtası gibi.(Öğretmen Ö5)

Öğretmen Ö5, teşkilatın tek yönlü olmasını, her şeye yetişememesini, müfredatın öğrenciler arasındaki farklılıkları dikkate almamasını, sınav sisteminin yap-boz tahtasına döndüğünü ifade etmiştir.

Bir okul yapılıyor. Bir astım vali vardı. Astık-kestik cinsi... Şurayı şöyle boyayın, burayı böyle boyayın diye talimat yağdırıyor. Halbuki tamamen yanlış söylüyor. Sana ne okulun nasıl boyanacağından?

Aman elimdeki yetki gitmesin' der...657'ye (Kanuna) sığınmayacak. Zihnine sığınacak, becerisine bilgisine sığınacak. Onun için burada da öğretmenin çalıştırılmasında da çok ciddi değişiklikler ortaya çıkacak. (Eğitim Müfettişi Mf3)

Eğitim müfettişi Mf3, katılımın azlığını, merkezi yönetimdekilerin ellerindeki yetkiyi bırakmak istememelerini, hatta Vali'nin okulun boya işine karıştığını vurgulayarak eğitim sisteminin yeterli etkinlikte olmadığını vurgulamıştır.

Eğitim müfettişi Mf4'ün; bürokrasiyi, hizmetlerin gecikmesini ifade etmiştir.

Politik sistemle atamadan dolayı da, eğitime odaklanma çok geri plana itiliyor. Aslında kendisini yetiştirmiş, uzman elemanlar tarafından, eğitime gönül vermiş, kendisini kabul ettirmiş, yeterliliği tartışılmayan insanlar tarafından özellikle merkezden oluşması gerekirken, tam tersi olduğundan taşraya da olumsuz şekilde yansıyor... Politize olmuş bir yapılanma var.(Eğitim müfettişi Mf5)

Eğitim müfettişi Mf5, işlerin gecikmesini, siyasi atamaları, kadrolaşmayı ve aydınlanmış kamuoyunun olmamasını ifade ederek politize olmuş bir yapıyı ifade etmiştir.

Katılımcılar genel olarak merkezi yönetimin eğitimde işlerin gecikmesine neden olduğunu ve bürokrasiyi artırdığını vurgulamışlardır.

4.1.2.4 Kişisel nedenler. Katılımcıların kişisel nedenlere bağlı olarak merkezi yönetimlerin gerekli motivasyonu sağlayamadığını, gelişimi ve çalışanı teşvik etmediğini vurguladıkları anlaşılmıştır. (15/5)

Ben eğitimciyim. Bunlar benim işim değil, bunu ben aho dediğim zaman, kanalizasyon mu tıkanı, ilgili birim gelecek, geç kalmadan, yerinde benim kanalizasyonumu çözecek. Cam, çerçeve kırılmışsa, kapı kolu kırılmışsa takıp gidecek... Sonuçta okul müdürleri, okulun eğitim-öğretimi ile uğraşmalılar diye düşünüyorum. Okulun eksiki gediği bitmez, kırılan döküleni bitmez. (Okul MüdürüM3)

Bir öğretmen kendisini bakanlığın karşısında çok yalnız hissediyor. Yani bizim asıl sıkıntımız bu mesela. Bakanlığımızın güzel uygulamaları var; ama bunlar daha çok öğrenci ve veliye dönük uygulamalar. Yani öğrenci merkezli, veli merkezli; ama bence biraz öğretmen merkezli bir uygulamaya dönse. Hem hesap sorsa hem de yetki verse. Yani en büyük sıkıntımız yetkimiz yok. Bir sorunla karşılaştığımızda karşımızda Bakanlık olunca muhatap bulamıyoruz. Hani dikey geçiş orda bizi çok yalnız hissettiriyor.(Öğretmen Ö2)

Türkiye’de korku var niye korkuyoruz? Hata yaparsak? Hata yapmayan hiçbir şey yapmayandır.(Öğretmen Ö5)

Bir kısım öğretmen; isteklendirme düşüklüğünü, gelişimin önündeki engelleri, çalışanı teşvik edici önlemlerin olmaması, hata yapmanın gelişmeyeceğini, korkunun bu gelişimin önündeki en önemli engel olduğunu ifade etmişlerdir. Merkezi yönetimin eğitim sistemi ile ilgili olan olumsuzluklar eğitimcilerin kendilerinde kişisel gelişimin önünü tıkaması olarak görülebilmektedir.

4.2 Yerel Otoritelerle İşbirliği

Eğitim Müfettişi/ okul müdürü/ öğretmen olarak çalıştığınız birimde yerel otoritelerle işbirliği yapıyor musunuz? Yapıyorsanız bunlar nelerdir? Sorusuna verilen cevaplar analiz edilip gruplanmış ve üç tema bulunmuştur. Gruplanan

analizlere göre bulunan temalar a) işbirliği yapılan birim ve kurumlar, b) işbirliğini etkileyen objektif faktörler, c) işbirliğini etkileyen subjektif faktörler başlıklarında toplanmaktadır.

4.2.1 İşbirliği yapılan birim ve kurumlar. Katılımcıların görevleri kapsamında yerel birimlerin bir kısmı ile işbirliği yaptıkları anlaşılmaktadır. (15/11)

Bize en yakın olanı belediye ve kişisel kuruluşlar... Meslek odaları, evet. İşyerleri, çünkü onikinci sınıf işletmeye gönderdiğimizden dolayı işyerleriyle ilişkilerimiz önemli yerler. En büyük desteğimiz de okul olarak belediyeden alıyoruz.Belediye çoğu şeyimizi karşılamaya çalışıyor.Çalıştı da.Boya olsun,okulun fiziki yapısıyla ilgili, etrafının çevrilmesi teldir..hep belediye yardımcı oluyor.(Okul Müdürü M1)

Okul müdürlerinden M1 belediye, işyerleri, kişisel kuruluşlar ve meslek odalarını işbirliği yaptıkları yerel birimler olarak ifade etmiştir.

Belediyelerle, esnaf dernekleriyle, bunun yanında sektörle, sektörle yaptığımız çevre ile olan daha yeni bu işbirliği sonucunda okula önemli kazanımlar sağladık. Mesela Arçelik'le yapmışız. Bu Kocaeli'nde, sadece Ankara'da değil. Ankara'nın dışında. Yine OSTİM bölgesi'nde Hakan Saç Metal diye bir sektörle yapmışız. Okula değer kattılar. Arçelik okula atelye, fiziki mekanı tamamen kendisi yaptı. Yaklaşık iki yüz metrekarelik bir alanı içinin elektrikli ev aletleri, elektronik alanı, elektrikli ev aletleri dalının tüm, son teknolojiyle birlikte donattı. Hem fiziki mekanı da.(OkulMüdürü M2)

Okul müdürü M2 belediye, esnaf odaları ve sektörünü işbirliği yaptıkları yerel birimler olarak ifade etmiştir.

Yerel otorite, burada birinci derecede kaymakam olur. Yani kaymakamlar tam yetkili olabilmelidir. Kaymakam problem kendine gelmeden

çözebilmelidir. Benim, son gidebileceğim nokta eğer çözülmezse kaymakam Beyin yaptırımını olmazsa olmaz.(Okul Müdürü M3)

Okul müdürü M3 okul aile birliği, ASKİ Genel Müdürlüğü ve Kaymakamı işbirliği yaptıkları yerel birimler olarak ifade etmiştir.

Yapıyoruz hocam yerel otoritelerle. İlçebelediyemiz, büyük Şehir belediyemiz. Ama Büyük Şehir, tüm Ankara'ya bakınca düşen miktar azalıyor. Mesala 5 tane 10 tane bank getirmekle yapmış olacağını yapmış oluyor.Ama ilçe belediyemiz sağolsun, Yeni Mahalle İlçesi'nde görev yapan bir okuluz.Her yıl Belediyemizin, özelliklebaşkanımızın kendi yönetim anlayışı içerisinde aldığı bir değer var.(Okul Müdürü M5)

Okul müdürü M5 Belediye, okul-aile birliği ve özel sektörü işbirliği yaptıkları yerel birimler olarak ifade etmiştir.

Sistematik değil ama. Böyle bir sistem yok. Ancak okul idaresinin, okuldaki öğretmenlerin kişisel çabaları. Sistematik olarak böyle bir şey yok...

Tabii. Bir arkadaşımızın ve okul yönetiminin Borusan'la işbirliği sonucu atölye açılıyor. Başka bir arkadaşımız sektör veya belediye ile işbirliği sonucu katkı sağlıyor. Ama bu sistematik ve organize değil.(Öğretmen Ö4)

İl Sağlık Müdürlüğü, kütüphane, belediye gibi sistemlerle çalıştık ve ben bu anlamda hep olumlu katkıları gördüm her zaman da o konuda çalıştık ellerinden geldiğince. (Öğretmen Ö5)

Öğretmen katılımcılar belediyeler, il sağlık müdürlüğü ve kütüphaneleri işbirliği yaptıkları yerel birimler olarak ifade etmiştir.

Biz bu yerel otoritelerle her zaman işbirliği yaptık. Hepsinde de olumlu sonuç aldık mübalağasız. Ama yeter ki yönümüzü güneşten tarafa dönelim.(Eğitim Müfettişi 3)

Eğitim müfettişi Mf3 Kaymakam, medya, belediye başkanı ve kütüphaneleri işbirliği yaptıkları yerel birimler olarak ifade etmiştir.

Yerel otorite deyince kaymakam filan anlaşılrsa da, herhangi bir konuda bilgi istenecekse ancak o kadar. İnceleme, soruşturma yaptığımız okulda bir sorun varsa. (Eğitim Müfettişi 4)

Eğitim müfettişi Mf4 Kaymakam (herhangi bir konuda bilgi istenecekse) ve belediyeleri ifade etmiştir.

Okul müdürlerinin okulu temsil ettiklerinden okulun sorunları ile en fazla ilgilenen meslek grubu olduğu, eğitim müfettişlerinin ise yazılı olarak soruşturma yürüttüklerinden yerel birimlerle en az işbirliği yapan meslek grubu olduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca işbirliği yapılan yerel birimler arasında belediyeler ve okul aile birlikleri göze çarpmaktadır.

4.2.2 İşbirliğini etkileyen objektif faktörler

Yerel otoritelerle işbirliğini etkileyen faktörlere katılımcıların verdikleri cevaplar incelendiğinde; çevresel desteğin, okulların fiziki ihtiyaçlarının karşılanmasının ve yerel ihtiyaçların doğru olarak belirlenmesinin önemi ortaya çıkmaktadır. (15/13)

...merkezi olarak dediğimiz bazı şeyler direkt bakanlık değil de; il milli eğitim bazında da değerlendirilse, belki ondan sonraki sorularda da herhalde onla ilgili şey var; il milli eğitim bazında fiziki veya farklı, öğretmen, eğitim-öğretimle ilgili il milli eğitim de komple yetkili olsa daha çabuk ulaşır diye düşünüyorum.(Okul Müdürü M1)

Okul müdürlerinden M1 çevresel destek sağlanması, hedeflerin gerçekleşmesini işbirliğini etkileyen objektif faktör olarak ifade etmiştir.

Sektörle olan bağlantımız bir trilyon üçyüz otuz altı bin liraya yakındır. Çevre ile işbirliği kurmamız sayesinde bu okula şey bağışlanmış, hem fiziki mekanyapılmış, hem de makine- teçhizatı sağlanmış. Modernizasyonu ile ilgili araç-gereç verilmiş. Bu neyle oldu? Yatan aslandan gezen tilki iyidir derler, okulun yönetimi ilgili personeli, öğretmeni ile birlikte, bunlarla dirsek teması kurularak.(Okul Müdürü M2)

Mutlaka çıkacaktır. Bakınız eğer okul müdürü diye atadıysanız, yetkiyle donatmanız lazım. Bana eğitimin planlanmasında yetki versin. Bana Talim Terbiye Kurulu'nun isteğiyle hazırlanan müfredat bu, kitabı da bu, 9.sınıflar bu kitabı okuyacaklar.(Okul Müdürü M3)

Sorunun nedir diye kimse sormuyor. Bu okulda tüm paydaşlar,160 tane öğretmen sonuçta bana bakıyor. Okulun sorunlarını müdür bey çözsün diye. Bu kadar insana ben kışın sıcak, her zaman temiz, pırıl pırıl, her türlü eğitim araç gereci sağlanmış bir okul sunmak zorundayım yönetici olarak. Bunu sunduğum zaman öğretmenim derse huzurla girecektir. Dersini verimli bir şekilde işleyip, bu ülkenin çocuklarını yetiştirecektir.(Okul Müdürü M4)

Büyükşehir Belediyesi 5- 10 tane bank getirmekle görevini yapmış sayıyor. İlçe belediyeleri bize daha çok hizmet veriyor.(Okul Müdürü M5)

Okul müdürlerin eşgüdüm, yerel işbirliği ve fiziki ihtiyaçları işbirliğini etkileyen objektif faktör olarak ifade ettiği anlaşılmıştır. Okul müdürü M5 ilçe belediyesi ile daha çok işbirliği yaptıklarını, Büyükşehir Belediyesi'nin yalnızca bank sağlamakla yetindiğini ifade ederek daha yakın yerel birimlerle işbirliğinin önemini ortaya koymuştur.

Yerel yönetimin katkısı bizim için çok önemli. Altyapı-üstyapı; ya da sorun çözmede çok daha kısa sürede bir muhatap bularak kendimizi işin içine katma anlamında çözüm bulma, Bakanlıkla yazışmaktan çok daha verimli olur. O bir gerçek. Bir öğretmen kendisini Bakanlığın karşısında çok yalnız hissediyor. Öğretmen, Bakanlıktan memnun değil. Veli memnun değil; yani herkes birbirinden şikayet ediyor açıkçası. Bireysel çabayla sistem bizi başa bırakıyor.(Öğretmen Ö2)

Öğretmen Ö2; çalışanı teşvik edici ödüllerin olması ve hakkaniyeti işbirliğini etkileyen objektif faktör olarak ifade etmiş ve yerel yönetimin katkısının eğitimciler için çok önemli olduğunu vurgulamıştır.

Evet verebilir. Çünkü gerçekten geniş bir coğrafyamız var. Bölgelerimiz arasında farklılıklarımız da fazla. Dolayısıyla problemlerin teşhisinde bile, okullar arasında bile çok farklılık var. Dolayısıyla yerinden yönetim, ağrıyı en iyi çeken bilir hesabıyla, problemi en iyi yaşayan bilir. Yerinden yönetim ihtiyaca daha uygun ve etkili cevaplar verir diye düşünüyorum. (Öğretmen Ö3)

Öğretmen Ö3, kararlara katılım ve iletişimi,

Bu problem bizim problemimiz olarak önümüzde duruyor. Yani bunu biz yapıyoruz. Bu probleme biz sahip çıkmalıyız. Bu nedenle de bu konuda artık belki de kamuoyunun katkısını almak bize çok daha artılar sağlayacak.(Öğretmen Ö5)

Öğretmen Ö5'in; diyalog ile çözüm bulmayı,

Ama yerinde karar alınırsa o bölgedeki insana daha verimli, daha iyi daha ihtiyacına uygun olacağı için; o bölgenin insanı da onun fayda ya da zararını

göreceği için o bölgede daha iyi bir hizmetin olacağını düşünüyorum. (Eğitim Müfettişi Mf1)

Yerel yönetimlerde yetki verildiği zaman, yerel yönetim vergi koyma noktasında kendi yetkisini almış olacaktır. Bütçeden para geldi, gelmedi, eksik geldi, az geldi, yetti yetmedi kuşkusundan kurtulmuş olacaktır.(Eğitim Müfettişi Mf2)

Biz bu yerel otoritelerle her zaman işbirliği yaptık. Hepsinde de olumlu sonuç aldık mübalağasız. Ama yeter ki yönümüzü güneşten tarafa dönelim. Bir de buna benzer küçük bir, kendisi küçük ama yaptığımız iş çok büyük(Eğitim Müfettişi Mf3)

Eğitim müfettişi Mf3 Yerel işbirliği, iletişim, T.K.Y., mevzuat ve ekonomik desteği,

Endüstri Meslek Liselerinde yaptığım araştırmaya göre, Yenimahalle Belediyesi okullara 50.000 TL.'lik bir katkı ayırmışlar. Bütçesini idareli kullanmak zorundalar. Dolayısıyla da bu rakam 51.000 TL. Olamıyor. Fakat sistematik değil. Bu sürdürülebilir olsa. Yasada yerini alsaydı. Hep okulların yanında dursalar. Okullar yerel birimler tarafından sahiplenilse. (Eğitim Müfettişi Mf4)

Bölge sisteminden ziyade bunu, çalışma merkezleri gibi algılayarak oluşturulması. Bölge sistemini ön plana çıkarmadan ve çağrışımında yaptırılmadan, yine merkeze bağlı ancak belli bölgelerde de merkezi arkasına alarak, belli bir otorite ve güç vererek yerel anlayışın kuvvetlendirilmesi gerekiyor.(Eğitim Müfettişi Mf5)

Eğitim mufettişi Mf5 yerel işbirliğini etkileyen objektif faktörler olarak ifade ettiği anlaşılmıştır. Katılımcılar yerel yönetimlerle işbirliğine özel önem vermişler, iletişimin de önemini vurgulamışlardır.

4.2.3 İşbirliğini etkileyen subjektif faktörler. Yerel otoritelerle işbirliği yapılan alanlara ilişkin olarak katılımcıların subjektif faktörler altında kişisel çabalarını, rehberliği ve Şeffaflığı öne çıkardıkları anlaşılmaktadır. (15/15)

Bütün sorunumuz, atölyede bile bir sıkıntı olsa veya kapıda bile bir sıkıntı olsa her yerde bizim olmamız lazım. Temizlikte bile.(Okul Müdürü M1)

Okul müdürlerinden M1,okulun sorunlarının çözümlerinde ön planda yer ve inisiyatif almaları gerektiğini vurgulamıştır.

Katılımcılar yerel otoritelerle işbirliğinde kişisel çabanın ve diyalog ile çözüm bulmanın önemini vurgulamış ve oturmuş bir sistemin var olmadığına dikkat çekmişlerdir.

4.3 Türkiye Şartlarında Yerinden Yönetim Uygulamalarının Olası Sonuçları

Eğitim yönetiminde merkezizetçi bir anlayış yerine, yerinden yönetim ölkemizin ihtiyaçlarına daha uygun ve etkili cevaplar vere bilir mi? sorusuna verilen cevaplar analiz edilip gruplanmış ve dört tema bulunmuştur. Gruplanan analizlere göre bulunan temalar a) yetki ve sorumluluk açasından, b) ekonomik açağan, c) objektif açağan ve d) subjektif açağan başlıkları altında toplanmaktadır.

4.3.1 Yetki ve sorumluluk açasından. Araştırmaya katılanlar Türkiye Şartlarında yerinden yönetim uygulamalarının olumlu sonuç vereceği konusunda genel bir eğilim göstermişlerdir. (15/15)

Ödenek konusunda olsun, fiziki Şartlarda olsun; yani eğitim-öğretimden başka biz ilk önce fiziki Şartları düşünüyoruz. İlk önce eğitim-öğretimi düşünmemiz lazım. Fiziki Şartlar yerine getirilsin; biz sadece eğitim-öğretime baktığımız zaman ölkemiz çok farklı konumlara gelebilir.(Okul Müdürü M1)

Okul müdürlerinden M1'in; kararlara ortak katılım, yetki aktarımı, yerel otorite/ yerel işbirliği, okul ölçekli sorunların yerinden çözülmesi, güçlü okul-aile birliği ile sorunların daha başarılı çözülmesi, İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine veya okul müdürlüklerine daha çok yetki aktarılması, ülkemize özgü koşulların eğitim politikalarının oluşturulmasında göz önünde bulundurulmasını ifade ettiği anlaşılmıştır.

Ülkemizde son dönemlerde yapısal bir değişim var, özellikle de bakanlığımızda yapısal değişim var...Eğitim sistemimiz eskiden sanki çok daha iyiydi.Ben yle düşünüyorum.Ya nüfusumuzun artmasından kaynaklanan problemler var ki mutlaka vardır.Ya siyasilerin etkilerinin fazlalığından kaynaklanıyor.Eğitimde milli bir politikamız yok...Her gelen bakana göre yeni bir politika belirlenmeye çalışılıyor.Her gelen bakana göre,Milli Eğitim Bakanlığı revizyondan geçiriliyor.çalışanlar,yöneticiler, okullar, okul müdürleri. Halbuki buna gerek yok hepimiz bu ülkenin insanlarıyız... Hepimiz elimizden geldiğince katkı sunacağız (Okul Müdürü M4).

Okul müdürü M4'n; yerel otorite/ işbirliği ve yumuşak geçiş/ kutuplaşmaya dikkat edilmesini ifade ettiği, hepimizin bu ülkenin insanı olarak gidecek başka yerimizin olmadığını, işbirliği içinde sorunlarımızı çözmemiz gerektiğini ifade ettiği anlaşılmıştır.

Merkeziyetçi bir sistemin olması; yani tek bir binadan tüm Türkiye'nin yönetilmeye çalışılması hantallık oluşturuyor bu bir gerçek...Yerinden yönetimin çok verimli olacağını düşünmekle birlikte ülkenin mevcut Őartlarının buna hazır olup olmadığı iyi araştırılmalıdır. Yani ğretmenimiz tarafsız olmalı, objektif olmalı, ğrenci için elinden geleni yapmalı; ama ğretmen seçiminde de öğretmenin hizmetteki durumunu kontrol sürecinde

yerinden yönetime hazır mıyız ?... Yani ülkede kutuplaşma olmasa kesinlikle yerinden yönetim çok iyi bir Şey aslında.

Başka bir ülkede tutmuŐ olmasđ bizim ülkemizde de o Őeyin tutacağını göstermiyor. Çünkü ülkenin yapısı farklı, durumumuz farklı, yani bize özel bir kıyafet dikilmesi lazım hazır kıyafet değil... bu merkeziyetçi sistem çok hantal, buna inanđn...Yani ğretmen kendisini yalnız hissetmesine sebep oluyor.Bakanlığı çok soyut görüyorlar, bir bina gibi geliyor. Yani işin içine bir ruh katmđyoruz. Eğitim aslında bir ruh işi. (ğretmen 2).

Öğretmen 2'nin; kararlara ortak katılım, yetki aktarımı, yumuşak geçiş/kutuplaşmaya dikkat edilmesi ve ilçe milli eğitim müdürlerine veya okul müdürlerine daha çok yetki aktarılmasını ifade ederek, yerelleşme konusunda ülkemizin koşulların göz önünde bulundurulmasının gereğini vurgulamıştır.

Merkez bir takım yetkileri yerele devretmeli. Yerelde de İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü bir takım yetkileri okullara devretmeli.Bence okul müdürlerinin sorumluluğu çok fazla olmasına rağmen,okulda hiçbir yetkisi yok.

Tabi, diğer yandan da ülkemizin bir gerçeği siyaset. Atamalar performans değerlendirme kriterlerine göre yapılmalı. Siyasi yapılmamalı...Eğer yetki yerellere devredilirse, eğitim yöneticilerinin üzerindeki siyasi baskı azalacaktır.Ancak yerelde de birtakım problemler var. Ankara zelini örnek verelim. Belediye meclis üyeliğinde eğitim komisyonunda acaba kaç tanesi eğitimci. Oraya gelen ödeneğin, nereye ne kadar harcanacağı konusunda, eğitimcilerin söz sahibi olduğunu sanmđyorum. En azından yereldeki, belediye meclisindeki eğitim komisyonlarında eğitimciler olmalı...ğretmen alımı,müfredat programı belirleme merkezden olmalı.Ancak belediyelerin

okullar hakkında söz hakkı,alt yapı noktasında olabilir.Onarım,destek noktasında olabilir...Türkiye'ye özel bir çalışma yapılmalı.(Öğretmen Ö4).

Öğretmen Ö4, yetki aktarımı, eğitim bölge toplantılarına yerel yöneticilerin de katılması, yerelleşmeye kısmen izin verilmesi, ama merkezin denetiminin de olması, ilçe milli eğitim müdürlerine veya okul müdürlerine daha çok yetki aktarılmasını, yerellere yetki devredilmesi halinde eğitim yöneticileri üzerindeki siyasi baskının azalması, ülkemize özgü koşulların eğitim politikalarının oluşturulmasında göz önünde bulundurulmasını ifade ederek, eğitim bütçesi konusunda eğitimcilere söz hakkı verilmesini, belediye meclislerinin eğitim komisyonlarında eğitimcilerin bulunmasını ve Türkiye'ye özgü koşulların göz önünde bulundurulmasının önemini vurgulamıştır.

Sorunlara yerelde çözümler bulunabilmesi ihtimali, imkanı olması çok ön planda tutulmuyor. Herşey merkezden beklendiği için de zamanla gecikmeye ve çok da ayakları yere basmayan çözümler ortaya çıkıyor...Bu olumsuzluğu gidermek için, yerellerin çeşitli kurullar, komisyonlar vasıtasıyla,bütün il çapında hatta bölge çapında da düşünülebilir daha geniş kapsamlı olarak...Dolayısıyla merkezle bağlantılı ve merkezden güç alan, yerelde kurulacak komisyonlar vasıtasıyla,çözümüne gidilmesinin çok daha olumlu olacağını düşünüyorum. İldeki müdürler ve yöneticiler de, açık konuşmak gerekirse politize olmuş insanlardan oluşan bir kurul olduğu için, öncelikle benden ziyade, götürdüğümtekliflerin, o bölge ile ilgili kendisine rantsağlayacak ya da siyasi görüşüne rant sağlayacak bir oluşum olup olmadığını ön plana çıkararak, okey diyorlar ya da kabul etmiyorlar.

Bölge sistemini ön plana çıkarmadan ve çağrışımında yaptırtmadan, yine merkeze bağlı ancak belli bölgelerde de, merkezi arkasına alarak, belli bir otorite ve güç vererek yerel anlayışın kuvvetlendirilmesi gerekiyor. Ama

arkasında da merkezin olduğunu hissettirmesi mutlaka şart. (Eğitim müfettişi Mf5).

Eğitim müfettişi Mf5'in; sorumlulukla birlikte yetki devri, yumuşak geçiş/ kutuplaşmaya dikkat edilmesi ve ülkemiz için risk olduğunu ifade ederek, üniter yapı için risk teşkil edebilecek yollardan kaçınılması gerektiğini, yerelleşmeden ziyade kolonileşme veya özerklik gibi olguların ortaya çıkabileceğinden endişe etmiştir.

4.3.2 Ekonomik açıdan. Araştırmaya katılanlar Türkiye şartlarında yerinden yönetim uygulamalarının ekonomik açıdan olumlu sonuç vereceği konusunda genel bir eğilim göstermişlerdir. (15/10)

Ben ayağımı yorganıma göre uzatırım. Bir bütçe hazırlarım. Ona göre de çalışma performansım da ortaya çıkar. Bu arada kimin çalışıp, kimin çalışmadığı da ortaya çıkar. Daha iyi, daha güzel bir şekilde ortaya çıkar.(OkulMüdürüM2)

Okul müdürü M2, yerel ihtiyaçların dikkate alınması ve kaynakların adil ve etkin kullanımının önemini ifade ederek, ayağımı yorganına göre uzatacağımı, kendi bütçesini de hazırlayabileceğini vurgulamıştır.

Geldiğim yıl Ocak ayının onbeşi, yakıt bitti dediler. Alınmadı mı dedim. Alındı ama başka ihtiyaçlara daha fazla aktarma yapıldı dediler. Kişiyekalıyor. Allahtan sömestr tatiliydi. Gittim Ankara Gaz Dairemizin Genel Müdürü ile görüştim. Kaldık ortada, çocuklar üşüyecek. Bana senede imza mı attıracaksınız ne yapacaksınız dedim. Senede imza attım. O zaman 20.000 TL 'lik gaz almıştık. Senede imza attım. Ödenek gelince de ödedik, senedimizi de yırttılar. O da ayrı. Ama rica minnet.(Okul Müdürü M5)

Okul müdürü M5, yerel ihtiyaçların dikkate alınması, ekonomik destek, kaynak arttırılması/ etkin kullanılması, kaynak dağıtımının daha adil olması ve

işlevsel olmasını ifade ederek, okulun yakıt ihtiyacını kendi çabası ve senet imzalayarak alabildiğini vurgulamıştır.

Yerel yönetimlerin en büyük faydalarından biri de bütçe konusunda olacağını düşünüyorum. Özellikle merkezi yönetime. Yani eğitimin finansmanına rahatlıkla fayda sağlayacaklarını düşünüyorum yerel yönetimlerin.(Öğretmen Ö1)

Öğretmen Ö1, ekonomik desteği ifade ederek yerel yönetimlerin bütçe oluşturmak konusunda önemli faydalarının olabileceğini vurgulamıştır.

Belediye meclis üyeliğinde eğitim komisyonunda acaba kaç tanesi eğitimci. Oraya gelen ödeneğin, nereye ne kadar harcanacağı konusunda, eğitimcilerin söz sahibi olduğunu sanmıyorum. En azından yereldeki, belediye meclisindeki eğitim komisyonlarında eğitimciler olmalı...Eğitime gelen yerel bütçede, eğitimcilerin kendileri söz sahibi olmalıdır diye düşünüyorum.(Öğretmen Ö4)

Öğretmen Ö4'ün; kaynakların adil ve etkin kullanımı ve kaynak artırılması/ etkin kullanılmasını ifade ederek, okulların ekonomik ihtiyaçlarının M.E.B. tarafından yeterince bilinemediğini, belediye meclislerindeki eğitim komisyonlarında eğitimcilerin yer almasının gerekli olduğunu vurgulamıştır.

Katılımcıların Türkiye şartlarında yerinden yönetim uygulamasının yerel ihtiyaçların dikkate alınmasını, kaynak artırılmasını/ etkin kullanılmasını, kaynak dağıtımının daha adil olmasını ve işlevsel olmasını sağlayacağını ifade ettikleri anlaşılmıştır.

4.3.3 Objektif açıdan. Araştırmaya katılanlar Türkiye şartlarında yerinden yönetim uygulamalarının objektif açıdan olumlu sonuç vereceği konusunda genel bir eğilim göstermişlerdir. (15/14)

Yerinden yönetimle olmuş olsaydı, ben imkânlarımı bilirdim. Okulun öğrencisi, öğretmeni, tüm personeli, idaresi, herkesi tabiri caizse koşar. Çalışmak mecburiyetindedir.

-Ülkenin ihtiyaçlarını, eğitimin sorunlarını bilenler yoksa üniversiteler bu işin içine girmeli mi?

Üniversiteler girmeli, bir de bölgeler çok iyi tahlil edilerek yapılması lazım. Mesela, Abidinpaşa veya Keçiören, veya Ümitköy tarafında halkın ne tür bir eğitime ihtiyacı var. Bunların çok iyi belirlenmesi lazım. En azından bölgelerin yapısına göre tahlil ederek programın hazırlanmasında fayda var. Her ne kadar arada da eğitimde fırsat eşitliğini de göz önünde bulundurarak yapmak lazım. Dikkat etmek gerekir. (Okul Müdürü M2)

Okul müdürü M2'nin; bürokrasi ve kırtasiyeciliğin azalması, ortak paydaş görüşü, fikirsel destek/ tecrübe paylaşımı, kararların hızlı alınması, karar verme sürecinde destek, performansa ve motivasyona dayalı eğitim sistemi yardımlaşma, diyalog ile çözüm bulma, performansa ve motivasyona dayalı eğitim sistemi, yerelleşme ile idari birimlere ulaşımın daha hızlı olması ve yerel ihtiyaçların daha iyi bilinmesini ifade ederek, eğitimde fırsat eşitliğinin bölgeler arasındaki farklılıkların gözetilerek çözülmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Yerel yönetimin katkısı bizim için çok önemli. İşte altyapı-üstyapı; ya da sorunun çok daha kısa süreden bir muhatap bularak kendimizi işin içine katma anlamında çözmek; bir bakanlıkla yazışmaktan çok daha verimli olur...Ama bir yumuşak geçiş sağlanabilir. Mesela yetki tamamen yerel yönetimlere ilk etapta devredilmez de hani nasıl ki bir takım uygulamalarda pilot okullar seçiliyor. Yumuşak bir deneme süreci oluyor, yine söz milli eğitimin olur; ama yerel yönetimler de işin içine katılabilir.(Öğretmen Ö2)

Öğretmen Ö2'nin; kararların hızlı alınması, karar verme sürecine destek, yardımlaşma, rekabet/ gelişim, çalışanı teşvik edici önlemler alınması, yerelleşme ile idari birimlere ulaşmanın daha hızlı olması, rekabeti artırması, liyakat, daha çabuk ulaşılır olma yerel ihtiyaçların daha iyi bilinmesini ifade ederek, pilot uygulamalar yolu ile yumuşak bir geçiş sağlanması gerektiğini vurgulamıştır.

Okullar... başarısızlıktan sorumlu tutuluyorlar. Gerekirse okulu kapatabiliyorlar. Gerekirse idareyi değiştirebiliyorlar. Kendi içerisinde, kendi yerinde değerlendiriliyor... Merkezin yetkileri belirlenmeli. Yerelin yetkileri belirlenmeli. Bütün yetkiler yerele verilsin noktasında değil. Türkiye'ye özel problemler de göz önünde bulundurularak, birtakım yetkiler devredilmeli. Öğretmen alma yetkisi ve müfredat belirleme yetkisi yerele verilmemeli. (Öğretmen Ö4)

Öğretmen Ö4, çalışanı teşvik edici önlemler alınması ve yerel ihtiyaçların daha iyi bilinmesini ifade ederek, Türkiye'nin kendine özgü koşullarının göz önünde bulundurulmasını, öğretmen alma ve müfredat belirleme dışındaki yetkilerin yerel birimlere devredilebileceğini vurgulamıştır.

Ayrıca bir cümleyle okullar arası rekabet de ortaya çıkmış olur. Bu çok önemli; yani düz bir okul mantığı, efendim bu işte her zaman klasik yönetim biçiminin dışında da işte o noktada okullar hizmet noktasında da personel noktasında da bir rekabet içerisine girerler ve bu rekabet olumlu yönde rekabete ulaşır.(Eğitim Müfettişi Mf2)

Eğitim müfettişi Mf2 rekabet/ gelişim, performansa ve motivasyona dayalı eğitim sistemi ve yerel ihtiyaçların daha iyi bilinmesini ifade ederek, okullar arasındaki rekabetin önemine işaret etmiştir.

Biz bu yerel otoritelerle her zaman işbirliği yaptık. Hepsinde de olumlu sonuç aldık mübalağasız. Ama yeter ki yönümüzü güneşten tarafa dönelim...Orada otorite kimse yönlendirmeyecek,tecrübelerini ve doğru bilgilerini paylaşacak.Karar herkesin katılımı ile olgunlaşarak alınacak.Koskoca camiyi

orda bakıyorsun üç hane var orda ya. Beş hane var. Koskoca cami 500 kişilik cami yaptırıyor adam. O zaman biz kendimize gelmeliyiz. (Eğitim Müfettişi Mf3)

Eğitim müfettişi Mf3, eğitim problemlerinin teşhisini kolaylaştırması, diyalog ile çözüm bulma, kurumsal yapının oturması ve yerel ihtiyaçların daha iyi bilinmesini ifade ederek, yerel otoritelerle yaptıkları işbirliğinde her zaman olumlu sonuç aldıklarını vurgulayarak, cami yapımındaki yerel katılım ve katkı örneğini vermiştir.

Yenimahalle Belediyesi okullara 50.000 TL.'lik bir katkı ayırmışlar. Bütçesini idareli kullanmak zorundalar. Dolayısıyla da bu rakam 51.000 TL. olamıyor. Fakat sistematik değil. Bu sürdürülebilir olsa. Yasada yerini alsaydı. Hep okulların yanında dursalar. Okullar yerel birimler tarafından sahiplenilse.(Eğitim müfettişi Mf4)

Eğitim müfettişi Mf4, sistematik olmasını ifade ederek, yerel otoritelerin katkıların yasal dayanaklarının olması gerektiğini vurgulamıştır.

4.3.4 Subjektif açıdan. Araştırmaya katılanlar Türkiye şartlarında yerinden yönetim uygulamalarının subjektif açıdan olumlu sonuç vereceği konusunda kısmen görüş ifade etmişlerdir.(15/5)

Yerinde yönetim noktası, buradaki birim tarafından, buradaki bir komisyon tarafından, buranın yönetimi kadar güzel olabilir mi?Mesela Aralık ayında ödenekler biter.Ocağın sonunda iyi planlayamazsanız, Kış sert giderse yakıtınız bitebiliyor.Merkezden bekleyin ki Şubat'ın sonu,Mart'ın ortalarını buluyor ödeneğin gelmesi.Mart'ın onbeşi gibi geldi,bizim ödeneğimizin bir dilim kısmı. Oysa kaloriferlerin yanması gerekiyor.(Okul Müdürü M5)

Okul müdürü M5, motivasyon, huzurlu ve mutlu iş ortamı ve gönüllülüğü ifade ederek, bütçeden ayrılan payın zamanında okullarına ulaşmadığından yakınmıştır.

4.4 Eğitimde Yerelleşmeye Dair Uygulamalar

Eğitimde yerelleşmeye dair başka ülkelerden bildiğiniz örnek uygulamalar var mı? Benzer bir uygulamanın bizde kabul göreceğini düşünüyor musunuz? Gerekçeleri ile açıklar mısınız? sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun yerelleşmeye dair en az bir ülkeden bahsettikleri (15/13), uygulamalarından örnekler verdikleri (15/9) ve sonuçlarına dair görüş ifade ettikleri (15/12) anlaşılmıştır.

Ben Hollanda'da da gittim gördüm; çok iyi olur. Daha iyi sahiplenme olur. Eğitim olarak, eğitim-öğretim olarak farklı bir noktaya gelinir diye düşünüyorum...Okulun malzemesi çok yeterli, o yönünü gördük. Dediğim gibi, aynı önceki şeyde de değindiğimiz gibi idarecinin oranın ısınma sorunu, malzeme sorunu, hiç düşünmüyor. O tespitlerimiz oldu. Sadece eğitimle uğraşıyorlar... Ödenek konusunda olsun, fiziki şartlarda olsun; yani eğitim-öğretimden başka biz ilk önce fiziki şartları düşünüyoruz. İlk önce eğitim-öğretimi düşünmemiz lazım. Fiziki şartlar yerine getirilsin; biz sadece eğitim-öğretime baktığımız zaman ülkemiz çok farklı konumlara gelebilir.(Okul Müdürü M1)

Okul müdürlerinden M1 Hollanda'yı gördüğünü, eğitim sistemini incelediğini, merkezi yönetimin yükünün hafiflemesi, bütçeye ve alt yapıya katkıyı ifade ederek, Hollanda Eğitim Sistemindeki olumlu unsurların Türk Eğitim Sistemine aktarılabilceğini, eğitimde yerelleşme konusunda başarılı ülkelerdeki eğitimcilerin okulların fiziki ihtiyaçlarından ziyade eğitim konuları ile ilgilendiklerini vurgulamıştır.

Amerika'da böyle, Almanya'da böyle. Şimdi artık okullar özelleştirme durumuna doğru gidiyor ya. Adım adım buna doğru da gidiyor.(Okul Müdürü M2)

Okul müdürü M2, A.B.D. ve Almanya'yı örnek olarak vermiş ve okulların özelleştirilmesine doğru gidildiğini ifade ederek, eğitim projeleri kapsamında yurt dışına gitmeleri ve iyi örnekleri görmelerinin ufuklarını açtığını belirtmiştir.

...Diğer harici durumlarda da, olası her türlü problemde belediye çalışıyor. Sağlık problemi, ben mesela gözümden rahatsız oldum. Sağlık Bakanlığı ile ilgili sorumlu birim işte belediyenin sağlık işi oraya bir hemşire koymuş tecrübeli.(Okul Müdürü M3)

Okul müdürü M3, İngiltere'de belediyelerin eğitim komisyonlarını başarılı uygulamalar olarak ifade etmiştir.

Almanya örneği var. Biz Avrupa Birliği projesinden dolayı üç haftalık eğitim için Almanya'nın Münih şehrinde bulunmuştuk. Gittiğimiz yer bir meslek okulu idi...Biz de Türkiye'den güneş enerjisinin den elektrik üretimi konusunda yaptığımız bir çalışma için gittiğimizde,bize o okul kapısını açtı. Biz oradayken, Bulgaristan'dan da insanlar vardı, Afganistan'dan da insanlar vardı. Kendi üniversitesinden de öğrenciler vardı. Hatta akademik araştırma yapan konuda yüksek lisansını, doktorasını, doçentlik noktasındaki çalışmalarını yapan insanlara bile açıktı. ... Eğitim veren bir yapı söz konusu. O'rada da eyalet filan yapısı da olunca Okulun yönetiminde, Zanaat Odaları,Ticaret Odaları gibi birçok sivil toplum örgütleri,belediye bir numarada işin içinde zaten. Kurum çalışanlarını sözleşmeli çalıştırıyorlar. Buna idarecisi de, öğretmenleri de dahil. Kurumun hedefleri var. Kurumun hedeflerine hiçbir zaman siyasi bakılmıyor...Sonuç itibarı ile hedefe

ulaşılmadığında sözleşme tekrar imzalanmıyor...Kişiyeye göre değil, sistemin güzel çalışması için kurallar konulmuş. Mütevelli heyeti okulu yönetiyor... Almanya'daki okulda nöbetçi öğretmen göremeyince, sordum okul yöneticisine. Bizde nöbetçi öğretmenlik sistemi yok dedi. Çocuk burada dersini alıp gidecek. Olumsuzluk yaptığında, eğitimi engellemeye girer. Eğitimi engelleme kalıbının altına girdiğinde, bizim verdiğimiz karar buradan başka bir yere gidip, orada da tekrar masaya yatırılmaz.(Okul Müdürü M5)

Okul müdürü M5, karşılaştırma, küreselleşme, merkezi yönetimin yükünün hafiflemesi, bütçeye ve alt yapıya katkıyı ifade ederek, Almanya'da meslek liselerinin başarılı olduğunu eğitim projesi kapsamında gidip gördüğünü vurgulamıştır. Okulların mütevelli heyeti gibi yönetilebileceğini ifade etmiştir.

En iyi Hollanda'yı biliyorum. Çünkü Hollanda'da okudum. Babam da Hollanda'da 40 yıl öğretmenlik yaptı. Hollanda'da belediye içerisinde oluşan eğitim komisyonları, okulların bütçeleri konusunda karar verme yetkisine sahipler. Hangi okulun kaç öğretmene ihtiyacı olduğu, hangi okulun kaç tane öğrenci alması noktasında karar verme yetkisine sahiptir. Okulların makine ve teçhizat ihtiyaçları bile o komisyonda tartışılır. O komisyonun aldığı kararlar bağlayıcıdır. Belediye, komisyonun aldığı kararlar doğrultusunda okullara bütçe gönderir. Okulların performansı da, o komisyonlarda değerlendirilir. Kaç öğrenci o okulu tercih ediyor, kaç öğrenci üniversiteyi kazanmış gibi. Bakıyorsunuz bir süre sonra, belli bir okula hiç öğrenci gitmiyor. O zaman gerekirse, o okul kapatılabiliyor. Komisyon o kararı verebiliyor. (Öğretmen Ö4)

Öğretmen Ö4'ün; Hollanda'yı bildiğini ifade ederek, oradaki belediyelerin eğitim komisyonlarının başarılı bir şekilde çalıştığını, burada eğitimcilerin de bulunduğunu vurgulayarak Türkiye'ye uyarlanabileceğini, merkezi yönetimin

yükünün hafiflemesini ve Türk Eğitim Sisteminde objektif bir değerlendirmenin olmadığını vurgulamıştır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde kaldığımız dönemde; mahalle geleneğidir, mahalleli okuldan sorumludur. Mesela okulla ilgili bir şey yapılacak, onlar yaptırırlar, onlar ilgilenirler. Eğer okulla ilgili en ufak bir şey olursa o onların ayıbıdır. Amerika'da, o bölgede okulla ilgili bir şey olduğu zaman evlerin emlak değerleri düşüyor...Emlak değerleri düştüğü için herkes okul için canla başla çalışıyor. Çünkü insanlar gönüllü. Mesela sabahleyin kalkıyor. Gönüllü yaka kartını takıyor, gidiyor okula, okulun önündeki çocukları karşıdan karşıya geçirmede gönüllü çalışıyor. Veya başka biri kalkıyor okul bahçesine geliyor diyor ki benim okul için yapabileceğim ne var diyor. Okul için bir şeyler yapıyor; çünkü böylece sahipleniyor. Ondan sonra okulun bahçesine hiç kimse çöp atmıyor veya atıldığı zaman o da uyarıyor. Hani o sahiplenme bambaşka oluyor. Ben katılım gerektiğini düşünüyorum.(Öğretmen Ö5)

Öğretmen Ö5, okullardaki sorunların o bölgedeki emlak fiyatlarını düşürmesini ifade ederek, yerel halkın eğitime sahip çıktığını vurgulamıştır.

...ben giden öğretmen arkadaşlardan duydum. Hatta o bölgenin işte Bavyera Eyaleti, Almanya için söylüyorum. Oradaki öğretmen ücretlerinin biraz daha fazla olduğu şeklinde biliyorum.(Eğitim Müfettişi Mf1)

Eğitim müfettişi Mf1 Almanya'da öğretmenlerin ücretlerinin eyaletlerde daha fazla olduğunu ifade etmiştir. Öğretmen maaşlarının iyi durumda olması, ilgili eyalate çekicilik kazandırmaktadır.

Bütün binanın tüm donanımı, donatımı ve okulun fiziki yapısıyla ilgili ayrıca eğitim kurulları ya da eğitim okul eğitim komisyonunca da öğretmenlerin

alındığını, İskandinav Ülkeleri'ndeki eğitim sisteminden okuduk...Üniversitede gördüğümüz karşılaştırmalı eğitim dersinde başka ülkelerdeki eğitim sistemini de okumuş idik. Bir başka gezdiğim Avrupa ülkelerinde de birkaçında gördüm. Ama tam uygulamanın içinde bulunamadım. Şöyle biliyorum. İngiltere'de kurumların denetiminin özel denetim kurumlarına yaptırılıp; o mahallede de 15 gün bu okulunuzun denetimi yapılmıştır ve okulunuzun denetim sonucundaki rapor da budur diye asıldığını biliyorum.(Eğitim Müfettişi Mf2)

Eğitim müfettişi Mf2 İngiltere ve farklı ülkelerin eğitim sistemlerini genel hatları ile ifade ifade ederek, Türkiye'deki eğitim kurumlarındaki teftişlerden o yörenin halkının haberdar olmadığını, İngiltere'de ise teftiş raporlarının kamunun bilgisine sunulduğunu vurgulamıştır.

Yani bir okul binası yapılacak bir eklenti yapılacak veya başka eğitimle ilgili bir faaliyette bulunacak. O insanlar biliyor ki ek vergi gelecek olur dedikleri zaman onu biliyorlar.(Eğitim müfettişi Mf3)

Eğitim müfettişi Mf3, A.B.D. ve Almanya'yı örnek ülkeler olarak ifade ederek, A.B.D. halkın eğitim kurumlarının yapılmasında onaylarının alındığını ve mali sorumluluk yüklendiğini belirtmiştir.

...son yapılan anketlerde beş ülke,A.B.D., Finlandiya, Güney Kore,İsrail üstün yetenekli çocukları özel bir kurstan geçirerek, ülkenin hizmetine sunulduğunu ve çok büyük fayda sağlandığını ispatlamışlar.Son 10-15 yıl içerisindeki süreçte. Üstün IQ ve yetenekli çocukların dünya çapında %30 civarında olduğu, ancak %5'inin az önce saydığım ülkelerde ancak tespit edilebildiğini,%3 düzeyinde tespit edebilen İsrail'in ise çok büyük atak yaptığı bilimsel olarak ispatlamışlar... Ülkenin geleceği ile ilgili buna çok

önem vermemiz, ortam hazırlamamız gerekiyor. Devletin buna imkan sağlaması lazım. Tanış vasıtasıyla değil, herkesin, tüm paydaşların kabul edeceği sonuçlarla bunların belirlenip, ülkenin garanti altına alınması lazım. Çünkü sıradan insanlarla olmuyor. Bu tip insanlarla, ülkenin aşama kaydettiğini, bilimsel çalışmalar söylüyor. Dolayısıyla devletin, bizim de vasıtamızla bu işin bir paydaşı olarak üstün yeteneklilerin tespiti yoluna gidilmesinde fayda olduğuna inanıyorum...Yerleşme derken,risk olabilecek sonuçlar ortaya çıkma ihtimalini özellikle ortaya çıkarıyorum.Sıkıntı olabileceğinden dolayı,yerleşme olması gerekir.Ancak milli kültürden ve üniter yapıdan hiçbir şekilde,kırmızı çizgi ile taviz vermeden uygulanmasında fayda var diye düşünüyorum.(Eğitim Müfettişi Mf5)

Eğitim müfettişi Mf5, farklı ülkelerin eğitim sistemlerini genel hatları ile ifade ederek, eğitimcilerin okulların fiziki koşullarını düzeltmek yerine eğitime uğraşmalarının yerinde olacağını ve üstün yetenekli çocukların ayrı bir eğitime tabi tutulmalarının önemini vurgulamıştır.

Katılımcılar genellikle A.B. ile birlikte uygulanan ortak eğitim projeleri kapsamında yurt dışına çıkarak farklı ülke eğitim sistemlerini görme olanağına kavuşmuşlardır.

Katılımcılar eğitim sistemini bildikleri ülkelerdeki bir kısım başarılı yerleşme ve halkın eğitimin yönetimine katılmasına ilişkin örnekleri belirtmişlerdir. Katılımcılar çoğunlukla yerleşmeye ilişkin başarılı örnekleri ilgi ve istekle ifade etmişlerdir. (15/9)

Katılımcılar (15/12) çoğunlukla farklı ülkelerin eğitim sistemlerinin ülkemize uyarlanabileceği konusunda hem fikirdirler. Katılımcılardan yalnızca biri, Türkiye'nin kırmızı çizgileri olduğunu ve yerleşmeye ilişkin en iyi ülke uygulamalarının bile ülkemiz açısından sorun çıkartabileceğini belirterek olumsuz görüş ifade etmiştir.

5. Bölüm: Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmaya ilişkin bulgular üzerinde tartışılmış, sonuçlar tespit edilmiş ve gelecekteki araştırmalar için öneriler sunulmuştur.

5.1 Tartışma

Eğitimin Yerelleşmesi Aracılığıyla Yerel Birimlerin Türk Eğitim Sistemine Etkileri adlı; okul müdürü, öğretmen ve eğitim denetmeni olarak belirlenen on beş katılımcının görüşlerine göre nitel araştırma yöntemleriyle incelendiği bu araştırmada tespit edilen bulguları şu şekilde tartışabiliriz.

Araştırmanın birinci alt problemi; okul müdürü, öğretmen ve eğitim müfettişi olarak belirlenen on beş katılımcının yerel otorite olarak kabul ettikleri kurumların neler olduğu ve yaptıkları işbirliğine ilişkindir.

Öncelikle katılımcıların yerel otorite olarak kabul ettikleri kişi, kurum ve kuruluşların neler olduğu ile ilgili düşünceleri açığa çıkarılmaya çalışılmıştır.

Katılımcıların birinci alt probleme ilişkin verdikleri cevaplar; işbirliği yapılan birim ve kurumlar ile işbirliğini etkileyen objektif ve subjektif faktörler başlıkları altında toplanmıştır.

Araştırmanın birinci alt problemi ile ilgili olarak, okul müdürü, öğretmen ve eğitim müfettişi olarak belirlenen on beş katılımcının yerel otorite olarak kabul ettikleri kurumları; belediyeler, kaymakamlık, esnaf dernekleri, meslek odaları, iş yerleri, okul-aile birliği, ASKİ Genel Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesi, İl Sağlık Müdürlüğü ve sivil toplum örgütleri olarak ifade ettikleri anlaşılmıştır. Yerel otorite olarak katılımcıların özellikle belediye ve okul- aile birliği üzerinde ortak bir kabule ulaştıkları görülmüştür. Merkezden yönetim, yönetsel hizmetlerin merkezde toplanması ve bu hizmetlerin merkez ve merkez hiyerarşik yapısı içindeki kuruluşlar tarafından yürütülmesidir (Türkiye Kamu-Sen, 2004).

Eğitim müfettişlerinin görevleri gereği denetim yaptıklarından ve yazılı usulü kullandıklarından, yerel otoritelerle iş birliğinin en zayıf olduğu meslek grubu olduğu

anlaşılmıştır. Merkezden yönetimde yaşanan sorunları ortadan kaldırmak için yerinden yönetim yetkisi tanınmıştır (Dikici, 2004).

Okul müdürleri ve öğretmenlerin ise, okulların ve dersliklerin fiziki ihtiyaçları nedeni ile de başta belediyeler olmak üzere yerel otoritelerle daha sıkı işbirliğine gittikleri gözlemlenmiştir.

Katılımcıların yerel otoritelerle işbirliğinde subjektif faktörleri, bu bağlamda kişisel çabaların önemini vurguladıkları anlaşılmıştır. Sivil toplum örgütleri ile olan işbirliğinin ifade edilmesinin dikkat çekici şekilde düşük olduğu gözlemlenmiştir.

Oluşturulan yerinden yönetim şekilleri sayesinde merkez ile bölgeler arasındaki iletişim hatlarının kısalacağı; karar vermenin daha hızlı olacağı; eğitime ayrılan kaynakların okulun öncelikleri doğrultusunda daha etkin ve verimli olarak kullanılabilmesi; aile, yerel otorite, yerel toplum gibi ilgili grupların eğitim planlaması sürecine katılımlarının sağlanacağı; merkez yönetiminin, bir takım yetki ve sorumluluklarını alt birimlere aktaracağından merkezin iş yükünün önemli ölçüde azalacağı ve toplumun usta, yapıcı, önder, girişken kişilerinden eğitimin geliştirilmesi sürecinde daha yüksek düzeyde yararlanılabileceği savunulmaktadır (Türkoğlu, 2004).

Araştırmanın ikinci alt problemi; okul müdürü, öğretmen ve eğitim denetmeni olarak belirlenen on beş katılımcının yerel ve merkezden yönetim sistemlerinin kendi yapıları içinde bulunabilecek olumlu ve olumsuz hallerinin neler olabileceği konusundaki düşüncelerine ilişkindir.

Katılımcıların ikinci alt probleme ilişkin verdikleri cevaplar; merkezi yönetimin olumlu ve olumsuz yönleri başlıkları altında toplanmıştır. Merkezi yönetimin olumlu yönlerine ilişkin olarak verilen cevaplar; Devletin yapısı ile ilgili nedenler, ekonomik nedenler, Eğitim Sistemi ile ilgili nedenler ve kişisel nedenler olarak sınıflandırılmıştır. Merkezi yönetimin olumsuz yönlerine ilişkin olarak verilen cevaplar da; Türkiye'nin coğrafyası ve Devletin yapısına bağlı nedenler, ekonomik nedenler, Eğitim Sistemi ile ilgili nedenler ve kişisel nedenler olarak sınıflandırılmıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemi olan; okul müdürü, öğretmen ve eğitim denetmeni olarak belirlenen on beş katılımcının yerel ve merkezden yönetim sistemlerinin kendi yapıları içinde bulunabilecek olumlu ve olumsuz hallerinin neler olabileceği konusunda görüşleri incelendiğinde;

Eğitim sisteminin merkezden yönetiminin olumlu yanları ile ilgili olarak; ülke çapında eğitimde birliği sağlamasını, bütçenin tek elden belirlenmesini, müfredatın M.E.B. tarafından düzenlemesini, ortak bir eğitim anlayışı ve birlikteliği oluşturmasını, bir kısım katılımcı tarafından personel alımı ve dağıtımında (tayinler) objektifliği sağlaması, vatandaşlık bilinci oluşturmasını, hiyerarşi kurmasını, eğitimde milliliği sağlamasını ve merkezi yönetimin çıkardığı mevzuat ile uygulama birliğinin sağlanması ifade olunmuştur. Bir devletin ülkesi içindeki bütün kamu hizmetlerini tek elde ve başkent adı verilen tüzel kişiliğinde birleştirilmesi, merkezden yönetim ilkesidir (Dikici, 2004).”Özellikle eğitim, kültür, sağlık ve enerji konularında yerel kamu işlerinin, yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda yerel makamlarca yürütülmesi ilkesinin milli politika ve hedeflerle çelişmemesi gerekmektedir” (Bayar, 2003, s.19).

Eğitim sisteminin merkezileşmesinin olumsuz yanları olarak katılımcıların; kırtasiyeciliği, merkeze çabuk ulaşılamamasını, ülkemizin coğrafi büyüklüğü dikkate alındığında eğitim- öğretim programlarının tıpa tıp aynı olmasının yerinde olmadığı, okulların ihtiyaçlarının merkezden yeterince tespit edilemediğini, merkezi bürokrasi içinde kaybolup gittiklerini, hantallığını, zaman ve mali kayba yol açmasını, sorumluluğun fazla olmakla beraber yetkinin azlığını, atamalarda siyasi davranıp, liyakatın yeterince göz önünde bulundurulmadığını, eğitim bütçesinin hazırlanmasında eğitimcilerin de söz sahibi olmaları gerektiğini, merkeziyetçiliğin acil ihtiyaçların karşılanmasında yeterince hızlı olmadığını, daha pahalıya mal olduğunu, merkezi bürokraside yer alanların ellerindeki yetkiyi kaybetmekten çekindiklerini, siyasi mülahazalarla atamalar yapıldığını ve yatırım tercihlerinde yeterince rasyonel davranılmadığını ifade etmişlerdir.

Katılımcıların hemen hemen hepsinin merkezi yönetimin olumsuz yanı olarak eğitim sistemi ile ilgili nedenleri vurgulamaları dikkat çekicidir. Katılımcılar merkezi yönetimin eğitimin yönetiminde ve kalitesinde yetersiz kaldığını hep bir ağızdan ifade etmektedirler. Merkezden yönetimin taşra teşkilatında görev yapan personelin karar alma ve uygulama sürecinde pasif kalmasına, her konuda merkeze danışma

ihtiyacı duymasına ve böylelikle uzun zaman alan danışma ve yazışma işlerine neden olmasından dolayı, hizmetlerin görülmesinde gecikme ve aksamalara yol açmaktadır (Dikici, 2004).Merkezi yönetimin yapısı gereği bölgesel farklılıkları göz önünde bulunduramadığından yakınılmaktadır. Yerel yönetimler yerel imkânları daha iyi kavrayabilir, daha hızlı hizmet üretebilir veya sorunlara daha az bürokrasiyle daha çabuk çözümler üretebilirler (Akyar, 2008; akt.Özgen 2011).

Katılımcıların merkezi sistemin olumlu yanları olarak; milli eğitim aracılığı ile ülkede birliği ve eşgüdümü sağlamanın ön plana çıkardıkları, olumsuz yanlar olarak da kırtasiyeciliği artırmasını, yerel ihtiyaçları yeterince tespit edememesini ve siyasi mülahazalarla atamalar yapıp, liyakate yeterince önem vermemesini ifade ettikleri gözlemlenmiştir.

Katılımcılar, ülkemizin üniter yapısına özel önem vermişler ve ülke genelinde eğitim politikaları ve müfredatın tek elden yürütülmesinin yerinde olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte; merkezi yönetimin bürokrasiyi artırması, yeterince hızlı olmaması ve pahalı olması ortak eleştiriler olarak göze çarpmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt problemi; okul müdürü, öğretmen ve eğitim denetmeni olarak belirlenen on beş katılımcının, Türk Eğitim Sisteminde merkezi otorite olan Milli Eğitim Bakanlığı'nın daha etkin ve verimli olabilmesi için yerel otoritelerle işbirliğinin hangi alanlarda ve nasıl artırılabilceğine ilişkindir.

Katılımcıların üçüncü alt probleme ilişkin verdikleri cevaplar; Türkiye şartlarında yerinden yönetim uygulamalarının olası sonuçları başlığı altında toplanmıştır. Olası sonuçlar; yetki ve sorumluluk, ekonomik, objektif ve subjektif açılardan incelenmiştir.

Katılımcılar, merkezi otorite olan M.E.B.'nin daha etkin ve verimli olabilmesi için, yerel otoritelerle işbirliği yapmanın gerekli olduğu ve bu bağlamda yerel otoritelere yetki aktarımının uygun olduğu konusunda iki eğitim müfettişi dışında görüş birliğine varmışlardır. Katılımcıların %80,66 sı yerel otoritelere yetki aktarımının olumlu olacağı konusunda görüş belirtmişlerdir.

Diğer taraftan, katılımcılar Türkiye şartlarında yerinden yönetim uygulamalarının yetki ve sorumluluk açısından Türkiye ihtiyaçlarına daha uygun ve

etkili cevaplar verebileceğini oy birliği ile ifade etmişlerdir. Türk Eğitim Sistemi'ndeki merkezi yapı ve hiyerarşinin günün değişen şartlarına yeterli cevabı veremediği ve eğitimcilerin de bu konuda değişime destek verdikleri anlaşılmaktadır.

Eğitim sisteminin halen fiziki sorunları çözememesi nedeniyle özellikle fiziki ihtiyaçların başta belediyeler olmak üzere yerel otoritelerle işbirliği yaparak giderilmesinin yerinde olacağı katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Ayrıca, ülke çapında eğitim politikasının genel çerçevesinin M.E.B. tarafından çizilmesinin ve içeriğinin okullar bazında düzenlenmesinin yerinde olduğu ifade olunmuştur.

Katılımcıların çoğunluğu, yerel otoritelerle işbirliğinin ve bu çerçevede olası yetki devrinin ülkenin üniter yapısına zarar vermeyeceği ve daha olumlu sonuçlar yaratacağı kanaatine varmışlardır. Bununla birlikte; M.E.B.'in, ülke genelinde müfredatı belirlemesi ve personel alımlarıyla eğitim kurumlarının denetlenmesinde merkezi rol oynaması gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılar, ülkedeki kutuplaşma ve farklılıklar nedeniyle yerel otoritelerin fazlasıyla tarafgir davranıp, merkezi otoriteye göre yetkilerini daha da kötüye kullanabileceğinden endişe etmektedirler.

Katılımcı öğretmenlerden biri, yerel yönetimlerin katkısının çok önemli olduğunu, pilot okullar seçilerek, yerel otoritelere yetki devri için yumuşak geçişin gerekli olduğunu ifade etmiştir.

Katılımcıların çoğunluğu tarafından ifade edilen diğer bir konu da, çok kolay soruşturmaya uğramaları ve bu kapsamda Alo 147 hattının olumsuz şekilde uygulamaya konularak algı sorunu yaratmasıdır.

Katılımcılar, eğitimin yerelleşmesi konusunda başarılı örnekler sergileyen başta federal devletler olmak üzere, kalkınmasını sağlamış batılı ülkelerin uygulamalarının aynen kopya edilmesi yerine, ülkemize özgü koşulların dikkate alınarak kendi yapımıza uygun, yerel işbirliğini sağlayan eğitim sisteminin geliştirilmesinin yerinde olacağını vurgulamışlardır.

Adem-i merkeziyetçi bir eğitim sistemi, bazı konularda merkezi otorite tarafından denetime tabi olmak kaydı ile zorunlu eğitimin bir çok alanında asli yetkilerin yerel düzeyde kullanılmasınca diğer sistemlerden ayrılabilir. Sorumluluk bir bölgeye, bir alan ile kasabaya, tek bir okula veya bir kısım

okullara verilebilir. Uygulamada bir çok eğitim sistemi hem merkezi hem de adem-i merkeziyetçi unsurlar taşır. Eğitimin yerelleşmesi konusunda reformları planlayanlar, eğitim sisteminin hangi alanlarının merkezi hangi alanlarının ise yerel düzeyde yönetilebileceğini, ele alınan ülkenin kendine özgü koşulları ve reformun hedeflerini göz önünde bulundurarak belirlemelidirler. (Florestal & Cooper,1997, s. 1)

Eğitim müfettişi olan iki katılımcı, eğitimde yerleşmeye kuşku ile bakmışlar, ilk başta başarılı uygulamalar olsa bile bu durumun sonradan değişebileceğini, yerelleşme konusunda tam bilgi sahibi olmadıklarını ve üniter yapının korunmasının gerektiğini, yerelleşmenin kötüye kullanılabilceğini ifade etmişlerdir.

Bazı ülkelerde yerel ve ulusal düzeylerdeki toplum dinamikleri, yerelleşme uygulamasına çok fazla izin vermez. Daha çok yerelleşme uygulamasının, üniter devletve toplum yapılarına zarar verebileceği düşüncesi, daha çok politik kaygılar biçiminde sürekli dile getirilir. Gelişmekte olan ülkelerin bir çoğunda örneğin eğitim hizmetinin merkezden yönetimi ile ulusal bütünlüğün sağlandığı konusunda görüş birliği vardır. Bu nedenle ulusal kimliği sürdürmek ve bölgesel geri kalmışlığı ortadan kaldırmak için eğitimin merkezden yönetimi yönünde görüş belirtilir. (Özgen, 2011, s.53)

Eğitim müfettişi olan iki katılımcı da bu kaygılarla eğitimin yerelleşmesinin kötüye kullanılması ile devletin üniter yapısına zarar verilme olasılığının ifade edildiği anlaşılmaktadır.

Araştırmanın dördüncü sorusu; okul müdürü, öğretmen ve eğitim denetmeni olarak belirlenen on beş katılımcının, eğitimde yerelleşmeye dair başka ülkelerden bildikleri örnek uygulamalara ve benzer bir uygulamanın bizde kabul görüp göremeyeceğine ilişkindir.

Katılımcıların dördüncü soruya ilişkin verdikleri cevaplar; eğitimde yerelleşmeye dair uygulamalar başlığı altında toplanmıştır.

Araştırmanın dördüncü sorusuna ilişkin olarak; katılımcıların bir kısmının Avrupa Birliği Projeleri çerçevesinde Almanya, Portekiz ve Avusturya gibi ülkelere giderek, eğitim kurumlarında gördükleri uygulamaları ifade ettikleri, bir kısmının da;

kişisel çabaları ile A.B.D. İngiltere ve Fransa Eğitim Sistemlerindeki yerelleşme örneklerini inceledikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların çoğunluğu üçüncü ülkelere ilişkin olarak verdikleri örneklerle eğitimin yerelleşmesi ve yerel otoritelerle işbirliğinin artırılması konusundaki eğilimlerini ve duyarlılıklarını ortaya koymuşlardır.

Araştırma sonucu elde edilen bulgular, eğitimin yerelleşmesi konusunda daha önce yapılan araştırma bulguları ile literatürü desteklemektedir. Gerçekten Hafize Taşçı'nın "Yerel Yöneticiler ve Okul Yöneticilerinin Eğitimde Yerelleşmeye İlişkin Kendilerini Hazır Görme Durumları" adlı yüksek lisans tezinde de; yerel yöneticilerde ve okul yöneticilerinde eğitim yönetiminin yerelleşmesine ilişkin görüşlerin olumlu yönde paralellik gösterdiği; para kaynağının yönetiminde yerel yöneticilerin eğitim için öncelikli ihtiyaçları daha doğru bir şekilde tespit edebilecekleri ve bütçeyi buna göre tanzim edebilecekleri, halkın eğitime katkısının artacağı, ihtiyaca yönelik öğrenci istihdamının sağlanarak işsizlik oranının düşeceği; bununla birlikte hazırlık yapılmadan yönetim şeklinin değiştirilmesinin ulusal bütünlük açısından büyük tehlikeler oluşturacağı, halkın önceden hazırlanması ve yerel yönetim kültürünün oluşturulması gerektiği; eğitimde bütünlüğün sağlanabilmesi için denetleme kurullarının merkeze bağlı kalması gerektiği ve eğitim yönetiminin yerelleşmesinin ülkemiz açısından olumlu sonuçlar doğurabilmekle beraber ülkemizin henüz hazır olmadığı sonuçlarına varılmıştır (Taşçı, 2008).

Katılımcılar çoğunlukla yerelleşmenin Türkiye'nin kendine özgü koşulları altında uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir. Doğru hizmetlerin, doğru toplum kesimine ve doğru miktarda verildiği takdirde etkinliği arttıracığı (Çınkır, 2002) ifade olunmuştur.

Katılımcılar yerel otoritelerle artan işbirliğinin eğitim hizmetlerinin kalitesini artıracığını çoğunlukla kabul etmektedirler. Yerelleşmenin yurttışa daha fazla sorumluluk yükleyeceği; her bölgenin kendine özgü yerel koşulları hakkında daha doğru ve daha iyi bilgiye erişebileceği, yerelleşmenin bu sayede, daha sağlam bir karar verme alt yapısını meydana getireceği ifade olunmaktadır (Çınkır, 2002).

M.E.B.nın bütçesinin eğitim hizmetlerini karşılamada yetersizliği ve yetersiz ödeneklerin bile zamanında okullara ulaştırılmadığı bir çok katılımcı tarafından ifade olunmuştur.

Merkezi eğitim sitemine sahip ülkelerin çoğu eğitim hizmetlerinin merkeziliği nedeni ile karar alma sürecinin şeffaf olmaması, idari ve mali etkin olamama, hizmetlerdeki düşük kalite ve ulaşımdaki yetersizlik gibi pek çok sorunla karşılaşmışlardır. Bu durum adem-i merkeziyetçilik sürecinin eğitim hizmetlerindeki etkinliği, şeffaflığı, hizmet hükümlerinin mevcudiyetini ve sorumluluğu artırdığı düşüncesini güçlendirmiştir. Adem-i merkeziyetçi eğitim sisteminin düzenlemeleri daha etkin, yerel öncelikleri daha iyi yansıtan, katılımı teşvik eden, kişi başına düşen eğitim harcama miktarını ve kalitesini artıran içeriğe sahip olduğu düşünülmektedir. Özellikle mali kısıtlamalar içindeki merkezi hükümetler adem-i merkeziyetçiliğin mali yönden potansiyelini cazip bulmaktadırlar. (Litvack, 2012. s.1)

5.2 Sonuç

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar aşağıda ifade olunmuştur.

Türk Eğitim Sistemi'ndeki merkezi yapının hantallığı, yerel ihtiyaçlara yeterince ve hızlı şekilde cevap verememesi nedeniyle katılımcılarda eğitimin yerelleşmesi ve bu kapsamda yerel otoritelerle işbirliği konusunda açık bir eğilimin olduğu gözlenmektedir. Bununla birlikte katılımcılar yerel otoritelere büyük ölçüde yetki devrinden kaçınmakta ve üniter yapının korunmasının gerekliliği ile M.E.B.'in eğitimde belirleyici rol üstlenmesinin devamından yana görüş bildirmektedirler.

Katılımcıların çoğunluğu eğitime kaynak sağlamanın ciddi bir sorun olduğunu, eğitimcilerin sadece eğitimin kalitesi ile uğraşabilmeleri için okulların fiziki ihtiyaçlarının giderilmesi gerektiğini, yerel otoritelerin bu konuda yardımcı olabileceklerini, M.E.B.'nin vatandaşa kapalı olduğunu ve okul merkezli yönetimin istendiğini ifade etmişlerdir.

Araştırma sonucunda sivil toplum örgütlerinin önemli bir yerel otorite olarak katılımcılar tarafından kabul görmediği anlaşılmıştır. Sivil toplum örgütlerinin eğitim yönetimine ve değerlendirilmesine katkılarının artırılması yerinde olacaktır.

Katılımcılar halka en yakın yerel birim olarak çoğunlukla belediyeleri görmüşlerdir. Belediyeler de eğitim konusunda yetişmiş yeterli insan gücü bulunmamaktadır. Belediyelerin eğitim alanında yetişmiş insan gücü için M.E.B. ve üniversitelerin işbirliği ile bu eksikliklerini tamamlamalarının ve bu konuda eğitim programlarının oluşturulmasında fayda bulunmaktadır.

Ülkemizde, ifade olunan kutuplaşma nedeniyle merkezi otoritenin liyakate uymayan tarafgir atama ve tercihlerinin yerel otoritelere aktarılacak yetki ile nasıl giderileceği, yerel otoritelerde, başta belediyeler olmak üzere var olduğu iddia olunan tarafgirliğin nasıl aşılacağı ve hesap verilebilirlik sorununun nasıl çözüleceği de ayrı bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir.

Günümüzde eğitim alanında adem-i merkeziyetçilik üzerine dünya çapında bir ilgi vardır. Ülkelerin çoğunluğu eğitimde adem-i merkeziyetçiliği ya denemekte ya da uygulamaya koymayı düşünmektedirler. Karar alma yetkisinin merkezi eğitim bakanlıklarından ara hükümetlere, yerel yönetimlere, topluluklara ve okullara devri konusunda süreç gelişmektedir. Devredilen yetkiler idari merkeziyetçilikten uzaklaşmadan bölgesel ya da yerel düzeyde mali kontrole kadar değişmektedir. Eğitim sisteminin adem-i merkeziyetçiliği konusunda oturmuş bir teorik temel olmakla beraber, sürecin başarılı olabilmesi için güçlü bir politik istek ve liderliğe gereksinim duyulmaktadır. (Litvack, Education and Decentralization 2012. s.1)

Ülkemiz açısından da eğitimin yerelleşmesi konusundaki genel eğilim ve ilginin olması yeterli olmayıp; bunun, parlamentoda temsil edilen siyasi irade tarafından desteklenmesi gerekmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan "Okul öncesi eğitim kurumları açabilir..." düzenlemesinin Anayasa'ya aykırılığı nedeni ile yapılan iptal başvurusu üzerine; Anayasa Mahkemesi 24/01/2007 gün ve 2005/95 E-2007/5 sayılı kararında;

“Anayasanın 127. maddesinin birinci fıkrasındaki "mahalli müşterek ihtiyaç" ölçütü, yerel yönetimlerin görev ve yetkilerinin sınırını çizmektedir. Yasa koyucu, yerel yönetimlerin görevlerine ilişkin bir düzenleme yaparken, bu ölçütü gözetecektir.

Mahalli müşterek ihtiyaç, herhangi bir yerel yönetim biriminin sınırları içinde yaşayan kişi, aile, zümre ya da sınıfın özel çıkarlarını değil, aynı yörede birlikte yaşamaktan doğan eylemli durumların yarattığı, yoğunlaştığı ve sürekli güncelleştirdiği, özünde etkinlik, ölçek ve sağladığı yarar bakımından yerel sınırları aşmayan, bölünebilir ve rekabet konusu olabilen yerel ve kamusal hizmet karakterinin ağır bastığı ortak beklentileri ifade etmektedir.

Okul öncesi eğitim, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 19. ve 20. maddelerine göre mecburi ilköğrenim çağına gelmemiş çocukların ulusal öğretime hazırlanmasını sağlayıcı bir eğitimidir. Milli eğitim, program ve yöntem itibarıyla ulusal nitelikte olduğundan, mahalli müşterek nitelikte bir ihtiyaç olarak görülemez. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 127. maddesine aykırıdır, iptali gerekir” şeklinde milli eğitimin merkezi yönetime ait niteliğini açıkça vurgulamış ve okul öncesi eğitim kurumlarının belediyeler tarafından açılmayacağını ifade etmiştir.

Diğer taraftan; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14/b. maddesinde belediyelerin görevleri arasında; “Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabileceği veya yaptırabileceği, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabileceği, 77. maddesinde de “eğitim hizmetlerinin yapılmasında, beldede dayanışma ve katılım sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygulayacağı” ifade olunmuştur.

Eğitimin yerelleşmesi konusunda giderek artan kamuoyu desteğinin varlığı için mevcut yasal düzenlemelerin etkin olarak hayata geçirilmesi önemlidir. Özellikle okulların fiziki yapılarının iyileştirilmesi konusundaki başarılı pilot uygulamalar bu konudaki kamuoyu desteğini artıracaktır.

Eğitimde yerelleşme tüm eğitim sorunlarının çözülmesi için sihirli bir değnek de değildir. Nitekim Dünya Bankası'nın önerileri doğrultusunda 1970'li yıllardan

başlayan süreçte Latin Amerika Ülkeleri'nde eğitimde yerelleşme ve özelleştirme politikaları uygulanmıştır. Şili, Arjantin, Meksika ve Nikaragua'daki uygulamalar, eğitimin kalitesinin artırılması konusunda başarılı sonuçlar verememiştir. Dünya Bankası Latin Amerika'daki deneyimlerden sonra; yerelleşme sayesinde (öğrenci başarısı, öğretmen kalitesi gibi) eğitim çıktılarının değişmeyeceğini, eğitim reformunun yerel bir süreç olduğu, başarının derecesini okulların belirleyeceğini, güçlü bir yerel okul için merkezi yönetimin gerekli desteği vermesinin zorunlu olduğunu, reform sürecinin bir öğrenme süreci olup, sürekli geliştiğini, kırsal alanlarda ilköğretim okullarının gelişimi için aile ve topluluk katılımının gerekli olduğunu vurgulamıştır (Keskin, 2003).

Yerel ihtiyaçların en kısa ve doğrudan ifade edilerek, en az masrafla eğitimin kalitesinin yükseltilmesi birçok ülkenin eğitim politikasında bulunmaktadır. Bunun ne ölçüde ve nasıl yapılacağı, ilgili ülkenin yerel ve siyasal koşulları ile yakından ilgilidir.

Uygulamada bir çok eğitim sistemi hem merkezi hem de adem-i merkeziyetçi unsurlar taşır. Eğitimin yerelleşmesi konusunda reformları planlayanlar, eğitim sisteminin hangi alanlarının merkezi hangi alanlarının ise yerel düzeyde yönetilebileceğini, ele alınan ülkenin kendine özgü koşulları ve reformun hedeflerini göz önünde bulundurarak belirlemelidirler. (Florestal & Cooper,1997, s.1)

Diğer taraftan, tüm toplumun eğitimin kalitesinin yükseltilmesi için destek vermesinin ve eğitim sistemi içerisinde yer aldığını hissetmesinin önemi açıktır. Öğretmen, öğrenci, veli ve idari birimlerin işbirliği ve oluşturacakları sinerji olmaksızın atılacak adımların uygulamada olumlu sonuçlar vermesi şüphelidir.

Avrupa'nın birçok ülkesinin nüfusundan fazla öğrenciye sahip ülkemizin eğitim sistemi bakımından da modern okul ve iyi yetişmiş öğretmen ihtiyacı göz önünde bulundurulduğunda, fiziki ihtiyaçların giderilmesinde yerel otoritelerle işbirliği ve alınacak başarılı sonuçlar, yerel otoritelere yetki aktarımı konusunda rol oynayıcı ve teşvik edici olabilir.

Eğitimde yerelleşmenin; ülkemizdeki bölgesel ayrılık ve farklılıkların altının çizilerek ortaya konması yerine, eğitimin kalitesinin artırılması amacıyla halkın desteği ve katılımı ile uygulanması halinde başarılı olacağı düşüncesindeyim.

5.3 Öneriler

5.3.1 Eğitimcilerle yönelik öneriler. Eğitimcilerin çoğunluğunun, eğitimin yerelleşmesinin eğitimin kalitesinin artırılmasında olumlu yönde rol oynayacağı konusunda görüşleri olmakla birlikte, yerel imkanlardan yeterince yararlanamadıkları bulgulardan anlaşılmaktadır. Bir kısım eğitimci yetkilerinin olmadığından bahsetmiştir. Bununla birlikte, mevcut yasal düzenlemeler dahilinde özellikle belediyelerle okulların fiziki ihtiyaçlarının giderilmesi konusunda resmi işbirliği yollarının işletilmesinde fayda bulunmaktadır. Bu bağlamda; eğitimcilerin, eğitimin yerelleşmesi ve yerel işbirliği konusundaki farkındalıklarını arttırmaları yerinde olur.

5.3.2 Politika yapıcılara yönelik öneriler. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan "Okul öncesi eğitim kurumları açabilir..." düzenlemesinin Anayasaya aykırılığı nedeni ile yapılan iptal başvurusu üzerine; Anayasa Mahkemesi 24/01/2007 gün ve 2005/95 E-2007/5 sayılı kararı da gözetildiğinde; politika yapıcılarının Türk Eğitim Sistemi'nin yapısı ve hukuki dayanakları ile, eğitimin yerelleşmesi konusunda yeterli bir bilgiye ve stratejiye sahip olmadıkları anlaşılmaktadır.

Eğitim alanında başta kanunlar olmak üzere, çeşitli yönetmelik ve mevzuatta bulunan hükümler arasındaki uyumun sağlanması, çelişkili olanların giderilmesi ve Türk Eğitim Sistemi'nin yerelleşme konusunda oluşan eğilimin, çıkarılacak eğitim mevzuatına yansıtılması önemlidir.

5.3.3 Araştırmacılara yönelik öneriler. Eğitimin yerelleşmesi dinamik bir konu olarak her zaman araştırmacıların dikkatini çekecek niteliğe sahiptir. İleride yapılacak araştırmalar; öncelikle araştırmanın yapıldığı zaman dilimindeki mevcut konumu çizmeli, eğitimcilerin eğitimin yerelleşmesi konusunda ne kadar bilgili ve istekli olduklarını saptayabilmelidir.

Tezimde, eğitimin yerelleşmesi konusunda sadece eğitimcilerin görüşleri alındığından, farklı bakış açılarının da ortaya konabilmesi için yerel birimlerde

Çalışanların, ğrenciler ile velilerin de dūřunceleri alınmalıdır. Özellikle velilerin eğitim sistemine ve değerlendirilmesine nasıl katılacakları konularında uygulamaya konabilir dūřunceleri, gelecekte yapılacak araştırmaların sadece akademik çevrelerde değil, kamuoyunda da duyulmasına neden olabilecektir.

Diğer taraftan; üçüncü ülkelerin eğitimin yerelleşmesi konusundaki güncel başarılı örneklerinin de araştırmada karşılaştırmaya yer verilebilmesi için dikkate alınmasında fayda bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Ada, S. ve Baysal, Z.N. (2008). Türkiye ve Avrupa Birliğine Üye Bazı Ülkelerin Eğitim Yapıları ve Yönetimleri Açısından Karşılaştırılması. *Avrupa Araştırmaları Dergisi*. 16(1-2), 1- 22.
- Adesina, S. (1987). *Local government and education in Nigeria*. Lagos: Educational Research and Publishers Ltd.
- Akarsu, F.(2005). *Ülkeler ve eğitim sistemleri karşılaştırma yazıları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Akipek, İ.(1965). *Devletler hukuku: ikinci kitap devlet* (3. Baskı). Ankara: Başnur Matbaası.
- Altınışı, S. (2005). *Ülkeler ve eğitim sistemleri karşılaştırma yazıları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi. (2004, Şubat). *Eğitim bilimleri bakış açısıyla eğitimin güncel sorunları ve çözüm önerileri* (Yayın No: 194) Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi yayınları.
- Aydın, A. (1998). *Eğitim fakültelerinin yapılandırılması ve öğretmen yetiştirme sorunu*. MAZ.
- Balcı, Ali. (Ed.). (2009). *Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Başaran, İ. E. (2000). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Feryal Matbaası.
- Başaran, İ.E. (2006). *Yönetim*. Ankara: Feryal Matbaası.

Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (2013) C:2 S:2

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/structures/041_TR_TR.pdf adresinden alınmıştır.

Belediye Kanunu. (5393 Sayılı). T. C. Resmi Gazete, 25874, 13 Temmuz 2005.

Bozan, M. (2002). *Merkeziyetçi yönetimden yerinden yönetime geçişte alternatif yaklaşımlar MEB Örneği* (Yayınlanmamış doktora tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Bozkurt, Ö. ve Ergun T. (1998). *Kamu yönetimi sözlüğü*, Ankara: TODAİE Yayınları.

Bucak, E. B. (2000). İl ve ilçe eğitim örgütlerinin durumu ve bunun yönetsel doğurgaları. Eğitimde yansımalar: *2000 Yılında Türk Milli Eğitim Örgütü ve Yönetimi Ulusal Sempozyumu*. Ankara, 11-13 Ocak 2000.

Columbia University, Columbia'da yerelleşme, www.ciesin.columbia.edu/decentralization internet adresinden edinilmiştir.

Çınkır, Ş. (2002). Eğitim Yönetiminde Yerelleşmenin Üstünlükleri ve Sakıncaları, *Eğitim Araştırmaları*, 8, 101-110.

Dalgıç, G. (2011). *Okul yöneticilerinin yansıtıcı düşünme beceri ve uygulamalarının incelenmesi: İstanbulve Kopenhag örneği* (Yayınlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Decentralization of education: why, when, what and how? Published in the series:

Fundamentals of Educational Planning – 64 N. Mc Ginn and T. Welsh

<http://unesdoc.unesco.org> adresinden edilmiştir.

Demirci, A. (2005). *ABD'de eğitim sistemi ve coğrafya öğretimi*. İstanbul: Aktif Yayınevi.

Dikici, M.F. (2004). *Anayasa hukuku, idare hukuku, idari yargılama hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Educational Governance at local level nodules fon capacity building module:1 (2007). Policy & Context – 5 Paris: Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim Kültür Örgütü Yayınları. Elektronik versiyon. unesdoc.unesco.org adresinden edinilmiştir.

Erdoğan, İ. (2012). *Eğitimde değişim yönetimi*. (3.Baskı) Ankara: Pegem Akademi Yayını.

Erginer, A. (2006). *Avrupa Birliği eğitim sistemleri ve Türkiye eğitim sistemleri ile karşılaştırmalar*. (1. Baskı) Ankara: Pegem SA Yayıncılık.

Ergün, M. (2008). Öğretmen Yetiştirme Tarihimizde Köy Eğitmeni Yetiştirme Kursları, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 69-72

Ergün, M. (1987). Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Çalışmalarının Gelişimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 10-18.

Eryılmaz, B. (1998). *Kamu yönetimi*, İstanbul: Erkan Matbaacılık

Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasası, 23 Mayıs 1949. Adalet Bakanlığı internet sitesi adalet.gov.tr adresinden alınmıştır.

Florestal K. & Cooper R. (1997). *Decentralization of education legal issues*, Washington DC: World Bank Pub.

Gözübüyük, A.Ş. (2002). *Yönetim hukuku*. Ankara: Turhan Kitapevi

Güçlü N. ve Bayrakçı M. (2004). Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Sistemi ve hiç bir çocuğun eğitimsiz kalmaması reformu. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 51-64.

Gülcan, M.G. (2005). *AB ve eğitim süreci*, Ankara: Anı Yayıncılık.

Gülmez, M. (Ed.). (2000). *Eğitim ve insan hakları eğitimi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

İlköğretim ve Eğitim Kanunu.(222). T.C. Resmi Gazete, 10705, 12 Ocak 1961
Institute <http://www.ciesin.columbia.edu/decentralization/English/Issues/Education.html>
<http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001202/120275e.pdf>
adresinden edinilmiştir.

Kalabalık H. (2005). *Avrupa Birliği ülkeleriyle karşılaştırmalı yönetim hukuku teori- uygulama*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Kurt, T. (2006). Eğitim Yönetiminde Yerelleşme Eğilimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14 (1), 61-72.

Litvack, J. (2012). Education and Decentralization (Elektronik versiyon). World Bank internet sitesinden alınmıştır.

Manuchehr,S., (2010). Innovation and Creativity in Education. Procedia - Social and Behavioral Sciences. UNO and the human rights education. *Science Direct Journals*, 1249-1252.

MEB Mevzuat, 2012. <http://www.meb.gov.tr/>

MEB Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği (2010). T.C. Resmi Gazete 21.05.2010
Yükseköğretim Kanunu. (2547). T. C. Resmi Gazete, 17506, 06 Kasım 1981.

Mesleki Eğitim Kanunu. (3308 Sayılı Kanun). T. C. Resmi Gazete, 19139, 19
Haziran 1986.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun. (3797 Sayılı
Kanun). T. C. Resmi Gazete, 12 Mayıs 1992, düzeltme: 27 Mayıs 1982,
21240 Sayılı Resmi Gazete. Bu Kanun, 14/09/2011 tarihli ve 28054 sayılı

Resmî Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 44 üncü maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. (2011). T.C. Resmi Gazete, 28094, 14 Eylül 2011.

Millî Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği.(2006). T.C. Resmi Gazete, 26080, 14 Şubat 2006. Bu Yönetmelik, 21/05/2010 tarihli ve 27587 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Millî Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği"nin 82 nci maddesiyle Yürürlükten kaldırılmıştır.

Millî Eğitim Temel Kanunu. (1739 Sayılı Kanun). T.C. Resmi Gazete, 14574, 24 Haziran 1973.

Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği (2001), 24376, T.C. Resmi Gazete, 24376, 17 Nisan 2001.

Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği. (2009). T.C. Resmi Gazete, 27175, 20 Mart 2009

Özden, Y.(2005).*Eğitimde yeni değerler*. 6.Baskı. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Özen R. Akkutay Ü., Cafağlı Z.,Çeliköz N. ve Erişen Y. (1996). *Japon eğitim Sistemi*. İstanbul: Avni Akyol Kültür ve Eğitim Ümit Vakfı.

Özenç, E.G.(2009). *Almanya eğitim sistemi, eğitim yapıları ve yönetimleri açısından çeşitli ülkelere bir bakış*, Ada Sefer ve Baysal Z.Nurdan (Ed.), ss. 97-112) Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Özgen, V.(2011).*Eğitim hizmetlerinde yerelleşme ve hizmet kalitesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı.

- Pektaş, E.K. (1999). *Büyük kent belediyelerinin eğitim ve kültür hizmetlerine siyasal parti ideolojilerinin yansımaları*. <http://www.ekitapyayin.com/id/027>
- Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği (2001). T.C. Resmi Gazete 24376, 17 Nisan 2001.
- Rondinelli, D.A. (1989). Decentralizing Public Services in Developing Countries: Issues and Opportunities, *Journal of Social, Political and Economic Studies*, Vol. 14, issue 1, Spring, pp77-98
- Sağlam, M. (1999). *Avrupa ülkelerinin eğitim sistemi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sağlam, M., Özudoğru, F. ve Çıray, F. (2011). Avrupa Birliği Eğitim politikaları ve Türk Eğitim Sistemine etkileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt: VIII. Sayı: 1. ss. 87-109.
- Sözer, E. (1997). *Üç Avrupa ülkesinde eğitim. Almanya, Fransa eğitim sistemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Tamer, M. (2003) *İl özel idaresi*. Ankara: Tamer Matbaacılık
- Taşçı, H.(2008).*Yerel yöneticiler ve okul yöneticilerinin eğitimde yerelleşmeye ilişkin kendilerini hazır görme durumları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). On Sekiz Mart Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Teziç, E. (2009). *Anayasa hukuku (Genel esaslar)*. İstanbul: Beta 12. Baskı
- Turan, K. (2005).Avrupa Birliğine giriş sürecinde Türk Alman eğitim sistemlerinin karşılaştırılarak değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 167.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sı, (2709 sayılı kanun) T.C. Resmi Gazete mükerrer sayı, 17863, 09 Kasım 1982.

Türkoğlu, A.(2004). *Karşılaştırmalı eğitim*. Adana: Baki Kitapevi.

Türkoğlu, R. (2004). Eğitimde yerelleşme sorununa kamu yönetimi temel kanunu tasarısı ve yerel yönetim yasa tasarısının getirdiği çözümler konusunda yerel yöneticilerin görüşleri. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5, 8.

Usluel, Y. (1995). *Milli Eğitim Bakanlığı merkez örgütü yöneticilerinin yerelleşme konusundaki görüşleri* (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

UEEM Uluslararası Eğitim ve Enformasyon Merkezi. (1989). *Bugünkü Japonya*. Ankara: Japonya Büyükelçiliği.

Uygun, O. (2002). *Federal devlet*. Ankara: İtalik Yayınları 2. Basım,

Varlık, Ü. Görün M., Yavaş H. (2004). Kamu yönetimi ve yerel yönetimler gündemi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2, 25-31.

Yalçın, K. (2011). Almanya ve Türkiye’de 2003-2006-2009 PISA Araştırma Sonuçları, Alınan Önlemler ve Uygulamalar. *Eleştirel Politik Eğitim Dergisi*, 18, 29-36.

Yaşamış, F.D. (1996). *Belediye yönetimi*. Ankara: Zirve Ofset.

EKLER

A.Temalandırma Listesi

TEMALANDIRMA

TEMALANDIRMA

Soru 1: Merkezi yönetimin eğitime yansıyan olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?

OLUMLU YÖNLER

Tema Başlığı 1: Devletin Yapısı ile İlgili Olanlar

- Devletin üniter yapısına uygun eğitim/ üniter yapı için risk
- MEB (Merkezi Yönetim)
- Merkezi yönetimin gücü
- Devlet geleneği
- Ortak milli değerlere uygunluk
- Vatandaşlık bilinci yaratması

Tema Başlığı 2: Ekonomi ile İlgili Olanlar

- Ekonomik nedenler (bilgi, malzeme, para desteği)
- Bütçe planlaması

Tema Başlığı 3: Eğitim Sistemi ile İlgili Olanlar

- Eğitim uygulamalarında ülke çapında birlik (plan, program vb.)
- Eğitim politikası
- Eğitim felsefesi
- Denetim
- Eşgüdüm
- Personel yetiştirme, görev dağılımında netlik
- Kadro ve örgüt anlayışı
- Hiyerarşi
- Kesin görev dağılımı

- Bütünlük ve eşitlik sağlaması
- Ortak politikalar sağlaması
- Uygulama birliği
- Objektiflik
- Problemlerin bir havuzda toplanması
- İstikrar

Tema Başlığı 4: Kişisel Nedenlerle İlgili Olanlar

- Aidiyet duygusu

Tema Başlığı 5: Mevzuat

- Yasal düzenlemeler

OLUMSUZ YÖNLER

Tema Başlığı 1: Devletin Yapısı ile İlgili Olanlar

- Güç dağılımı
- Siyasetçi etkisi / kadrolaşma
- Ülkedeki coğrafi farklılıklar / iklim
- Bölgesel eşitsizlik
- Geniş coğrafyaya hitap edememesi

Tema Başlığı 2:Ekonomi ile İlgili Olanlar

- İsraf/ zaman kaybı
- Kaynakların etkin kullanılmaması
- Yerel ihtiyaçların dikkate alınmaması
- Ekonomik zorluklar
- Verimsizlik

Tema Başlığı 3: Eğitim Sistemi ile İlgili Olanlar

- Hantallık
- Kalabalık bürokrasi
- Kırtasiyecilik
- İşlerin gecikmesi
- İşlevsel süreçlerde yalnızlık
- Geniş bir katılımın olmaması
- Hizmetlerin gecikmesi
- Torpil
- Kolay soruşturmaya uğrama

- Bürokratik kibir
- Yanlış uygulama
- Makam gücü
- Etkisizlik
- Alo 147 hattı (algı sorunu/kolay sorduşurmaya uğramak)
- Ulaşılabilir olmaması
- Çözüm üretmede başarılı olmaması
- MEB'in çok soyut görülmesi
- Öğretmenlerin kendilerinin hantallığa katkı sağlaması
- Çalışanla çalışmayı birbirinden ayıramaması
- Bölge eğitim kurullarının işlememesi
- Genel programın yerel farklılıkları gözetmemesi
- Uygulamacıların sorumlulukları olmasına rağmen, yetkilerinin olmaması
- Öğrencilerin devamsızlık sorunu
- Öğretmeni bireysel çabası ile baş başa bırakması
- Öğretmen için “basamak kariyer sisteminin” olmaması
- Bilgi eksikliği
- Öğretmenin MEB. karşısında kendini yalnız hissetmesi
- Eğitim sisteminin öğrenci ve veli merkezli olup, öğretmeni göz ardı etmesi
- Öğretmenin yetkisi yok
- Taraşgirlik

Tema Başlığı 4: Kişisel Nedenlerle İlgili Olanlar

- Motivasyon düşüklüğü
- Gelişimin önündeki engeller
- Çalışanı teşvik edici önlemlerin olmaması

Tema Başlığı 5 : Diğer

- Aydınlanmış kamuoyu

Soru 2: Eğitim Müfettişi/ okul müdürü/ öğretmen olarak çalıştığınız birimde yerel otoritelerle işbirliği yapıyor musunuz? Yapıyorsanız bunlar nelerdir?

Tema Başlığı 1: İşbirliği Yapılan Birim ve Kurumlar

- Yerel otoriteler (Kaymakam, Belediye başkanı, İl, İlçe milli eğitim müdürü)
- Okul-aile birliği
- Sivil toplum örgütü
- İşyerleri, yerel kuruluşlar
- Özel sektörle iş birliği
- Medya
- İl sağlık müdürlükleri
- Kütüphaneler
- Çevresel destek / kitap bağıışı

Tema Başlığı 2: İşbirliğini Etkileyen Objektif Faktörler

- Sağlıklı iletişim
- TKY. anlayışı
- Yerel işbirliği
- Yerel demokrasi
- Yerel ihtiyaçlar
- Çevresel destek
- Hedeflerin gerçekleşmesi
- Mesleki gelişimde desteklenme / desteklenmeme
- Okul merkezli
- Projelere katılım
- Eğitimin paydaşları
- Fiziki ihtiyaçlar
- Ortak paydaş

Tema Başlığı 3: İşbirliğini Etkileyen Subjektif Faktörler

- Hiç yapmadık
- Kişisel çabalar
- Okul müdürünün ikna gücü
- Motivasyon
- Rehberlik-mentorluk

- Güçlü iletişim
- Şeffaflık / kapalılık

Soru 3: Eğitim yönetiminde merkeziyetçi bir anlayış yerine, yerinden yönetim ülkemizin ihtiyaçlarına daha uygun ve etkili cevaplar verebilir mi?

Tema Başlığı 1: Yetki ve Sorumluluk Açısından

- Kararlara ortak katılım
- Sorumlulukla birlikte yetki devri
- Müzakere süreci
- Yetki aktarımı
- Yönetişim
- Yerel otorite/ yerel işbirliği
- Her toplum kesiminin temsil edilmesi
- MEB'in yetkilerinin azaltılması
- Yumuşak geçiş / kutuplaşmaya dikkat edilmesi
- Okul ölçekli sorunların yerinden çözülmesi
- Güçlü okul - aile birliği ile sorunların daha başarılı çözülmesi
- Eğitim bölge toplantılarına yerel yöneticilerin de katılımı
- Yerelleşmeye kısmen izin verilmesi, ama merkezin denetiminin de olması
- İlçe Milli Eğitim Müdürlerine veya okul müdürlerine daha çok yetki aktarılması (örneğin yurt dışına çıkma iznini okul müdürü verebilir.)
- Yetki yerellere devredilmesi halinde, eğitim yöneticileri üzerindeki siyasi baskının azalması
- Ülkemize özgü koşulların eğitim politikalarının oluşturulmasında göz önünde bulundurulması
- Tam bilgisinin olmaması
- Ülkemiz için risk oluşturur

Tema Başlığı 2: Ekonomik Açıdan

- Yerel ihtiyaçların dikkate alınması
- Kaynakların adil ve etkin kullanımı
- Ekonomik destek
- Kaynak arttırılması / etkin kullanılması

- Kaynak dağıtımının daha adil olması
- Çocukların düzgün öğle yemeği yemesi
- Pilot uygulamaların başarılı olması
- İşlevsel olması/ olmaması

Tema Başlığı 3: Objektif Açıdan

- Bürokrasi ve kırtasiyeciliğin azalması
- Ortak paydaş görüşü
- Fikirsels destek/ Tecrübe paylaşımı
- Çevre insanının desteği
- Bilgi paylaşımı
- Kararların hızlı alınması, karar verme sürecinde destek
- Yardımlaşma
- Diyalog ile çözüm bulma
- Rekabet / gelişim
- Performansa ve motivasyona dayalı eğitim sistemi
- Çalışanı teşvik edici önlemler alınması
- Eğitim problemlerinin teşhisini kolaylaştırması
- Yerelleşme ile idari birimlere ulaşımın daha hızlı olması
- Okulların açılış kapanış tarihlerinin farklı olabilmesi (Erzurum / Antalya örneği)
- Liyakat
- Sistematsk olması/ olmaması
- Kurumsal yapının oturması
- Daha çabuk ulaşılır olma
- Yerel ihtiyaçların daha iyi bilinmesi

Tema Başlığı 4: Subjektif Açıdan

- Motivasyon
- Motive edici, huzurlu, mutlu iş ortamı
- Öğretmenin işin içine katıldığını hissetmesi
- Gönüllülük
- Cesaret

Soru 4:Eğitimde yerelleşmeye dair başka ũlkelerden bildiğiniz örnek uygulamalar var mı? Benzer bir uygulamanın bizde kabul göreceğini dũřnũyor musunuz? Gerekçeleri ile açıklar mısınız?

Tema Başlığı 1: rnek ũlke ve Uluslararası Birlikler

- Hollanda
- Amerika Birleşik Devletleri
- İngiltere
- Fransa
- Avrupa Birliği
- Almanya
- Avusturya
- Farklı ũlkelerin eğitim sistemleri (genel hatları ile)
- Bilgisi yok

Tema Başlığı 2: Uygulamalar

- İletişim
- Fikir alışverişi
- Eğitim sũrelerinin mevsim ve yöreye göre eyaletler tarafından belirlenmesi
- Belediyelerin eğitim komisyonları
- Bilgisi yok

Tema Başlığı 3: Sonuçları

- Karşılaştırma
- Kũreselleřme
- Merkezi yönetimin yũkũnũn hafiflemesi
- Bũteye katkı
- Alt yapıya katkı
- Okullardaki sorunların o bölgenin emlak değerini dũřürmesi
- Özelleştirme

B KATILIMCILAR İÇİN DAVET MEKTUBU

Nisan 2014

Sayın

Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Planlaması Yüksek Lisans Öğrencisiyim. Yüksek Lisans Programı Tez Çalışmamı sürdürmekteyim. Bu çalışmanın amacı Çalışmanın ana amacı; üniter ve federal devlet biçimlerinden yola çıkarak, Türkiye’de eğitim hizmetlerinin yerleştirilmesinin uygulanabilirliği konusunda okul müdürü, öğretmen ve eğitim denetmeni olarak belirlenen on beş katılımcının genel olarak görüşlerini ortaya çıkarmak, böylece uygulamacıların eğitimin yerelleşmesinin Türkiye’de kabul edilebilirliği konusundaki yaklaşımlarına ışık tutmaktır.

Araştırmada Endüstri Meslek Liselerinde görevli beşer okul müdürü, öğretmen ve eğitim müfettişi ile mülakat yöntemiyle görüşmekteyim.

Ekli dosyada görüşme soruları ve görüşme ile ilgili diğer bilgileri içeren davet mektubunu bulabilirsiniz. Araştırmada katılımcı olarak yer almak isterseniz sizin için uygun bir zaman belirleyip, görüşebilmeyi isterim.

Saygılarımla,

İlknurİLİMOĞLU

Bahçeşehir Üniversitesi

Eğitimi Bilimleri Enstitüsü

Yüksek Lisans Öğrencisi

C. ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Soyad, Ad:İlmoğlu İlkur

Uyruk : T.C.

Doğum Tarihi : 1961, Çorum

Telefon : 0505 252 04 99

Email : nurbilim@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Lisans	Gazi Üniversitesi	1994
Lise	Yozgat Kız Öğretmen Lisesi	1978

İŞ DENEYİMİ

Yıl	Kurum	Görev
1985-1994	MEB.	Sınıf Öğretmeni
1994-2014	MEB.	Eğitim Müfettişi

YABANCI DİL:

İngilizce (Orta Düzey)

D. Summary

Influences of states' political structures on educational administration and applicability of the best examples of decentralization in education to the Turkish Education System have been examined in my master thesis, "Local Governing Bodies' Influences on Turkish Education System via Decentralization of Education."

A lot of countries have been evaluating their education systems. They are trying to find new approaches for adjusting their education systems regarding requirements of the ages. The Turkish Education System has taken also its place in this process. The priority is an education reform which proper to the necessities of the time. Problems of the Turkish Education System are directly related to the social, cultural, administrative and political developments. There is also another direct connection between education system in a country and that country's level of the economic development and democracy. Education is an adequate means to fight against poverty and to go up into a higher class for majority of the society, but unfortunately it has lost its pivotal function and only the rich people have the right to qualified education nowadays.

Several arguments were examined in the study. These can be categorized as the necessities to reveal decentralization of education, functions of local governing units and their contributions to solve the problems of the Turkish Education System and potential disadvantages of decentralizing education process.

Turkey is one of the countries that supports centralism on educational administration. The Ministry of Education which has the central authority, has become a huge organization in process of time. It's extreme centralistic structure fall behind the desired goals in respect of education. That is why The Turkish Education System needs to be surveyed completely for revision. In the course of time, some of regulations were practiced in organizational structure at the Ministry of Education like transferring authority of appointment to Provincial Directorates for National Education. However, those efforts ended up with disappointment and repealed. Consequently, efforts for decentralization fell behind to get lighter heavy burden from Ministry of Education's shoulders.

In other saying; the rules, politics and hierarchies which formed in bureaucratic system are posing an obstacle for educational institutions to do properly their duties. To solve this problem, educational institutions should implement their duties on their initiatives. Powers gathered in central governing body and decisions which taken at the highest level make educational services delayed to implement in time. In addition to that, because minister of education is politician, public sources can be spent politically instead of public interest.

Countries' education systems are closely related with their political structures. Accordingly, it can be helpful to analyze their states structures such as unitary or federal states while analyzing countries' education systems. Unitary state's political structure creates its educational system by itself as such in Turkey. One country's educational system can be evaluated in respect of its strong and weak sides by comparing other educational systems. Therefore educational system's structure of the federal states can ensure us different answers and point of views for enhancing educational services.

Educational administration is shared at least by two authorities as central and decentral like public administration. New developments pave the way for providing services to the citizens as closely as possible. Citizens demand the same quality services in every part of their county thanks to developments on informatics. On the other hand, increasing demands on democratization demands and thoughts of strengthening powers of local governing bodies gradually expressed and local units wanted to have a voice at the education administration. (Bucak, 2000).

It is brought criticism to the system that includes all public services administration governs from a single center when Turkey's geographical area and the socio-economic differences between regions are taken into consideration. It is expressed on political and scientific stages which highlighting the necessity making reforms to transfer of power, function and funds from central to local authorities (Pektaş, 2003).

Local governing bodies are indispensable elements in contemporary administrative systems. There are three main purposes in the formation process of the local governing bodies which are local freedom, effectiveness in services and

providing democracy. Nevertheless, because of centralized government's supremacy in current practice, above mentioned purposes have not been achieved.

“At the same time, manager of education should have the adequate management skills about the curriculum, student affairs, worker services, budget issues, other general services of school, organizational and educational aims of the school” (Başaran 2000, p. 84).

Problems emerged by mentality of central education governance in the Turkish Education System have been intense debate recently. While many basic issues could be done in local units, they have to wait for get permission from Ministry of Education as central authority and generally these issues are overlooked in intense bureaucracy.

All the decisions about education are taken by central authority prevent education system to get more efficient and ready. For that reason, researches stated that transferring of power from central to local governance units can provide convenience and effectiveness for decision making, implementation of them and follow-up. (Altınışık 2005). It is thought that decentralization of education provides all parts of education system have a right to comment on it and take responsibility for forming education politics.

The study was implemented in Ankara Province. Participants were constituted by five school managers and teachers who worked at industrial vocational high schools and five education inspectors who worked in Ankara. Face to face interview method was used recording to questions and answers.

This study was composed by five chapters. Chapters were planned first chapter as introduction, second chapter as literature research, third chapter as method, fourth chapter as findings and final part as discussion, conclusion and suggestions.

The main problem sentence of the Thesis is “what are possible effects/ contributions of local governance authorities to the Turkish Education System via decentralization of education? ”

Three sub-problems were also wanted to be answered in the thesis:

- 1) Which institutions are accepted as local authority?
- 2) What are possible negative and positive aspects of local or central administration systems?
- 3) Which subjects can be suitable for cooperating with local governance authority in order to enhance effectiveness and productiveness of the Turkish Education System? How can be increased cooperation with local governance authorities?

In addition to those questions, an extra question which “Do you know another examples of decentralization of education regarding foreign countries?” was also asked to the participants.

Decentralization: In its broadest sense, the act of conferring authority either to an agent that is lower in the same hierarchy and located closer to the users of the service the agent administers (decentralization), or to a separate and independent authority (decentralization proper or devolution). In the French administrative terminology, decentralization is used only in this second, narrow sense, and is contrasted with deconcentration.

Deconcentration: The act of giving authority to make certain decisions to regional representatives of the central administration with the understanding that these representatives remain under the hierarchical control of the central government.

Delegation: An act by which the holder of authority transfers its exercise to another authority. In the French terminology delegation of Powers takes place only within the same body.

Devolution: The transfer of responsibility to a local body that is called on to fulfill this function according to a pre-established order.

Privatization means pull out of authority and responsibility to private corporations completely.

Decentralization does not come with the passing of laws or signing decrees. Like most types of reform it is built rather than created. It happens slowly because

the organizational culture (e.g., “ the way we’ve always done things around here”) must be transformed, new roles learned, leadership styles altered (e.g., shifting from controlling to supporting behaviors), communication patterns reversed, planning procedures revised (e.g., bottom up and top down), and regional policies and programs developed.

Indeed, decentralization has sometimes taken place without any legislative action. In a number of African countries and in Haiti, for example, “the transfer of service provision has been more de facto than de jure as central governments have simply become unable to exercise their established financial and administrative responsibilities in various sectors, instead passing them along to the local level by default” Even in these cases, as governments resume the role they are expected to play in providing basic education, legal issues will need to be addressed.

By contrast, a decentralized system is characterized by the exercise of substantial power at the local level on many aspects of primary education, subject to some limited control by the central government. Responsibility may be decentralized to a region, a province, a district, a town, or an individual school or group of schools.

In practice, most basic education systems have both centralized and decentralized elements. In a partially decentralized system some Powers remain in the hands of the central authority, and some are exercised locally. Planners involved in a decentralizing reform must identify which components of the system are more appropriately managed at the central level and which at the local level, given the country’s particular circumstances and the objective of reform.

Countries decentralize their basic education systems for a variety of reasons to save money and improve management efficiency and flexibility, to transfer responsibility to the most capable level of government, to raise required revenues, to conform with a wider administrative reform or with the general principle that administrative responsibility should be vested in the lowest capable level of government, to give users a greater voice in decisions that affect them, to better recognize local linguistic or ethnic diversity. It is important to define the objectives of decentralization at the outset, so that they can act as measures of its success.

In the event of decentralization is implemented without preparing the proper conditions, most probably there would be some harmful results.

In some countries, social dynamics in local and national levels do not give permission to the decentralization. Mostly, a main thought emphasized which have anxiety for decentralization may damage the unitary state and public structure and this political worries always puts into words.

For example, in most of developing countries, generally there is an agreement about educational services should be managed by a single center and it helps to provide the national integrity. For this reason, to maintain national integrity and to put away regional backwardness, they express an opinion on educational services should be managed by a single center (Özgen, 2011).

In the thesis, education administration and decentralization analyzed with its examples in Germany, France, Italy, Spain, U.S.A. and Japan.

The main purpose of this study is to compare unitary and federal states' structures in respect of education, then setting out this comparison to light teachers', school manager's and education inspectors' opinions about practicability of decentralization of educational in the Turkish Education System.

Ministry of Education has severe power as central authority to lead and effect on education administration. Nevertheless, Ministry of Education has been criticised publicly regarding level of education for requirements of the age and quality of education.

Local authorities can offer better solutions than central authorities which are too ungainly and embedded in bureaucracy to determine their needs and fulfill them. From this point of view, my thesis will set light to studies which will prepare in the future and contribute positively to the Turkish Education Administration.

In the process of data collection, volunteering system is predicated while choosing people who will express their opinion. It seemed that those people who will present his/ her opinion did not have any anxiety, contrarily; they were very willing to talk about it without reservations.

Interviews began from the school managers, and then continued to the teachers and the education inspectors respectively. The subject of interview was told to them and got an appointment from volunteering teachers, school managers and inspectors who accepted to interview about it. Every interview made in volunteers' own school with their permission and safety about privacy. Participants' oral conformation were taken and they were informed about aims of the study and privacy.

Based on privacy rules, participants' identities kept secret. Schools were marked as A, B, C, D, E; school managers as M-1, M-2, M-3, M-4, M-5; teachers Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5 lastly education inspectors were marked as Mf1, Mf2, Mf3, Mf4 and Mf5.

Participants responses about positive aspects of the centralized administration were categorized as "State structure ", " economic reasons ", " education system " and " personal reasons ".

On the other hand, their responses about negative aspects of centralized administration were categorized as "Turkey's geographical location", " State structure ", " education system " and " personal reasons ".

Participants' answers for "as an inspector / school manager / teacher, do you cooperate with local authorities in your work? If you do, what are these cooperation? " Answers to questions were categorized as "cooperated institutes", " the objective and subjective factors that affects cooperation".

Also participants' answers for "can decentralization of education instead of centralization be more effective and appropriate to meet the Turkish Education System's needs?" question categorized as "authority, responsibility, economical, objective and subjective".

Participants express municipality, district governorate, trade associations, parent-teacher association and workshops as local authorities.

Participants responses about positive aspects of the centralized administration indicate that national unity and coordination at education system are provided by national education policy is caught the eye. On the other hand, participant's

generally views about the negative aspects of centralized administration are increasing the paperwork, wrongful determination of local needs, and assignment personals to their jobs with politically motivation and lack of attaching importance to deservingness.

Also, participants attach importance especially to unitary system of the Republic of Turkey and they state that conducting educational policies and curriculums by a central unit is the right decision. On the other hand, they also criticized centralized administration for some reasons like increasing bureaucracy”, insufficient effectiveness” and “high cost of education servises”.

The majority of participants reach the conclusion that cooperation with the local authorities and potential transfer of power will not weaken to the unitary system of the Republic of Turkey, on the contrary, useful outcomes will occure. Besides, a lot of the participants states that the Ministry of Education should play a central role regarding curriculum planning, personnel recruitment and controlling schools all over the country. They have also worried about local authorities’ abuse their power more than central authorities because of polarization, partisanship and regional differences in Turkey. Also another part of participants expressed that there should be a smooth transition for transfer of power from central system to local authorities.

In addition to those statements, participants find it necessary to emphasize that instead of coping the federal systems which present successful examples about decentralization of education, it’s more pertinent to consider Turkish Education System’s conditions and to develop national education system by taking into consideration its characteristics.

Also it’s understood that some part of participants went to U.S.A., U.K., Portugal, Austria and France by their personal effort and thanks to joint projects within the frame of European Union. They had a chance to observe those countries’s decentralization of education examples.

In a world where most governments have experienced the pitfalls of centralized education service provision, mainly: opaque decision-making, administrative and fiscal inefficiency, and poor quality and access to services, the theoretical advantages of decentralization have become extremely

appealing. In general, the process of decentralization can substantially improve efficiency, transparency, accountability, and responsiveness of service provision compared with centralized systems. Decentralized education provision promises to be more efficient, better reflect local priorities, encourage participation, and, eventually, improve coverage and quality. In particular, governments with severe fiscal constraints are enticed by the potential of decentralization to increase efficiency. Beneficiary cost recovery schemes such as community financing have emerged as means for central governments to off-load some of the fiscal burden of education service provision. (Litvack, 2012, p. 1)

Majority of the participants have strong tendency for decentralization of education and enhancing cooperation with local authorities because of coarseness of central administration and ineffectiveness in meeting local needs. Nevertheless, the participants avoid transferring of power radically and believing that it is necessary to protect unitary structure and Ministry of Education should maintain pivotal role to determine national education policy.

Moreover, majority of the participants expressed that it's hard to get financial sources to education services and primarily it's a necessity that fulfilling schools' physical needs. Only after that teachers can work on enhancing quality of education. Local authorities can help in dealing with physical needs of schools. They underlined that Ministry of Education is always closed to citizens and people want school focused education system instead of Ministry of Education..

As a result of the study, non-governmental organizations do not seem like an important local authority for cooperation by the participants. It could be useful to increase the role of the NGO to contribute the Education Administration.

Participants generally feel close to municipalities themselves for cooperation but unfortunately, there is not enough qualified personnel at municipalities regarding education services. To solve this problem, The Ministry of Education and universities should cooperate each other to schedule education programmes so that required personnel can be educated and lack of staff can be fulfilled.

Because of polarization, partisanship and regional differences in Turkey, central education authorities can appoint personnel without obeying merit system. How can local authorities cope with partisanship and accountability problems while there is already worse situation at the municipalities in respect of merit system.

There is currently a global trend of decentralizing education systems. Most countries are experimenting with or contemplating some form of education decentralization. The process transfers decision-making powers from central Ministries of Education to intermediate governments, local governments, communities, and schools. The extent of the transfer varies, however, from administrative deconcentration to much broader transfer of financial control to the regional or local level. While there are solid theoretical justifications for decentralizing education systems, the process requires strong political commitment and leadership in order to succeed. (Litvack, 2012, p. 2)

It is not enough general tendency and continued interests towards decentralization of education .It should be supported by the political will that represented at the Parliament.

Annulment action issued against unconstitutionality ground for first paragraph (b) part of the 14 th article's of Municipality Law numbered 5393. This article stated that "municipalities can establish before school institutions "

Court of Constitution judged 24 January 2007 dated and 2005/ 95- 2007/5 numbered judgement that;

"Local common need "criteria expressed in first paragraph of the article 127 of the Constitution demarcate the border of power and authority regarding local administrations. Law maker should respect this criterion when it enacts the authority of local governments.

National education can not be accepted as "local common need "because it has national characteristic in respect of programme and procedure.

Therefore, that statement is contrary to the article 127th of the Constitution and it is necessary to be annulled."

Court of Constitution stated that national education belongs to the central administration and municipalities can not establish officially before school institutions like kindergarten.

On the other hand, according to the 14th articles of Municipality Law numbered 5393; municipalities can restore and repair state's school buildings and meet its school materials. According to the article 77th of the Law, Municipalities organise programmes for the volunteer to increase solidarity, effectiveness, economy and participation to education services in the town.

Legislation on education should put effectively into practice in order to get gradually increasing public support. The pilot successful examples on restoration of the state's school buildings can increase awareness and public support about decentralization of education.

Local and national characteristics of the a few countries do not permit the applications of decentralization. Decentralization is thought to harm the unitary state and society's institutions. These reservations are expressed generally in view of politically worries. There is implicit consensus along underdeveloped countries regarding central administration of education provides national entity. Therefore central administration of education is supported in order to maintain the national identity and to remove regional underdevelopment (Özgen, 2011, p. 53).

Education inspectors Mf4 and Mf5 stated these worries as possible harm on State's unitary structure by abusing decentralization of education.

In other respects, it will be a mistake that thinking of decentralization of education like a magic wand. Thusly, in the direction of suggestions of The World Bank, in the process which began 1970's in Latin America countries, there were implemented some decentralization and privatization policies. However, practices in Chile, Argentina, Mexico and Nicaragua were failed and couldn't outcome successful examples on the subject of increasing the quality in education. After the experiences in Latin America, The World Bank indicated that decentralization will not change the quality of education or students' success, education reform is a local process and for a succesful local school, it must have supported by Central Administration. Reform process is learnig process and always evolves. Parents and

participation of the society are required for successful schools established in rural areas (Keskin, 2003).

All in all, many countries' education policies contains a shortest and directly expression of the local needs and an aim to increase the quality of education at least expense. Realize that policies depend on each country's local and political conditions. Besides, it's too clear to understand the importance of supporting by all public opinion in this subject and to feel themselves inside the education system. It's hard to get successful outcomes without cooperation between teachers, students, parents and administrative units.

As a matter of fact, a school manager in Sincan (M1) reported that they have lots of problems in their schools which municipality can propose a solution, they couldn't even get a comeback and this statement indicates that the cooperation between local authorities is not strong enough.

Turkish Education System which has far more students than the European countries population needs to modern schools and qualified teachers. I It is possible to get successful outcomes thanks to coordination and delegating some power from central to the local authorities.

Instead of emphasizing local differences and regional separations, implimentating decentralization of education can only be succesful if it put into practice in order to enhance quality of education and to gain the support and participation of all over the public opinion.

In fact, decentralization of education and evaluating public opinion are dynamic and attractive areas for the researchers. Next studies should be drawn the current portrait and support of the public opinion in respect of decentralization of education. Accordingly; educators, teachers, students and parents's opinions on decentralization of education should be taken into account in the studies. Contributions of the parents and the society as a whole to evaluate education administration are crucial in respect of gaining society's support to enhance the education system.